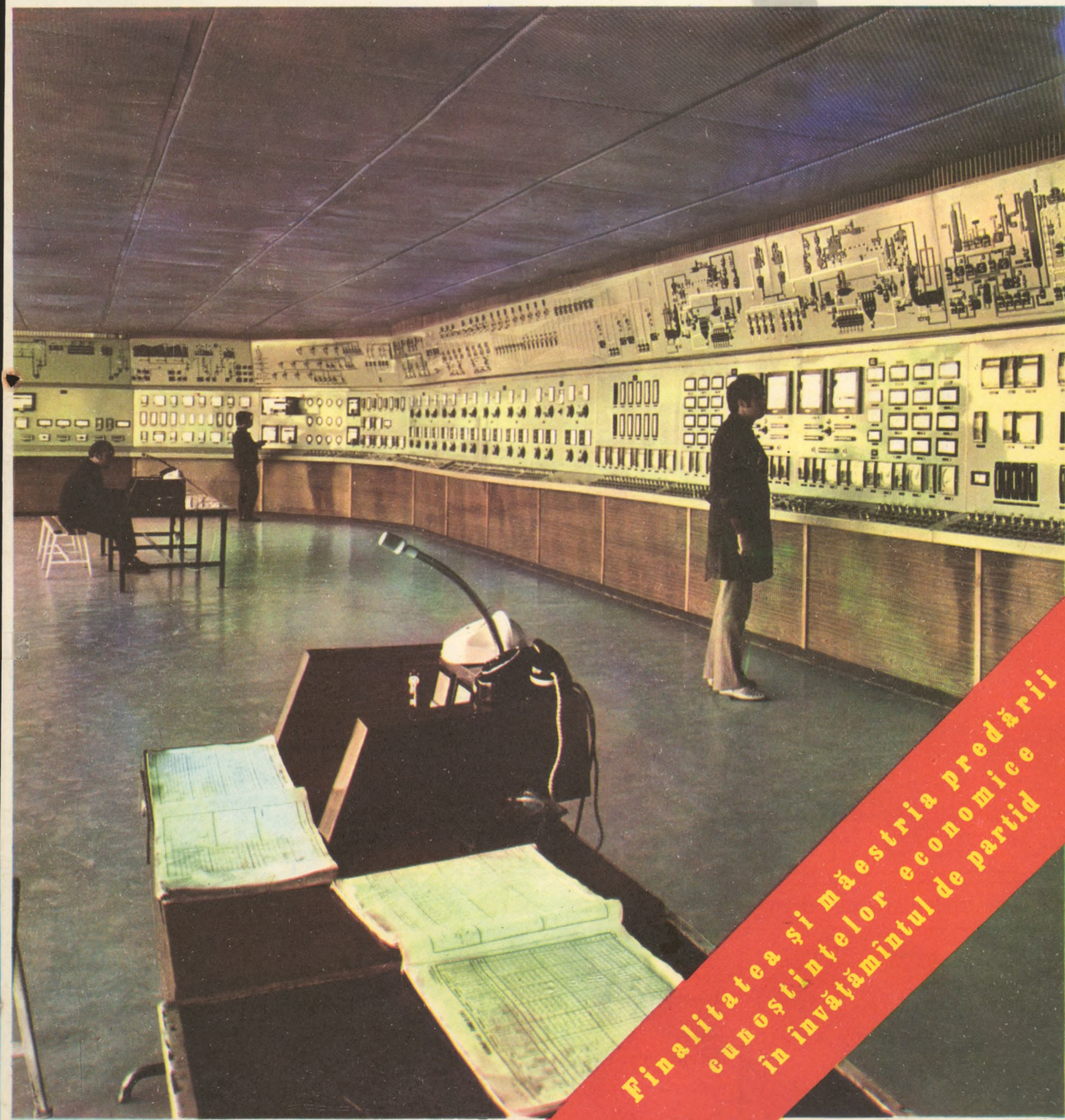
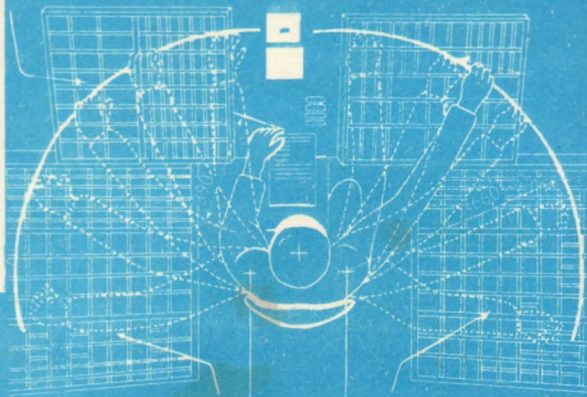

revista 40 ^{3•X} 1975 economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

ERGONOMIA IN ACTUALITATE

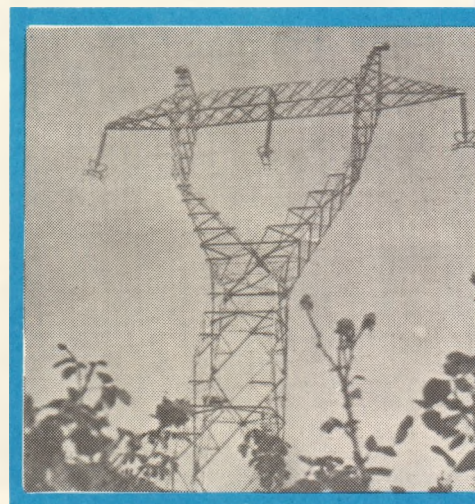
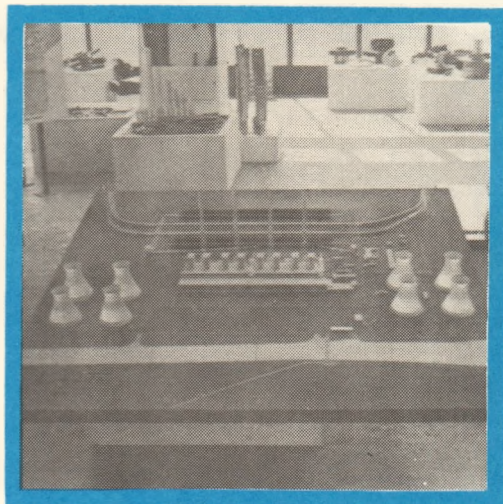
**Finalitatea și măiestria predării
cunoștințelor economice
în învățământul de partid**

**OBIECTIVELE
FUNDAMENTALE
ALE ETAPEI URMĂTOARE
A ISTORIEI
ROMÂNIEI SOCIALISTE**

**Politica industrială
a partidului**

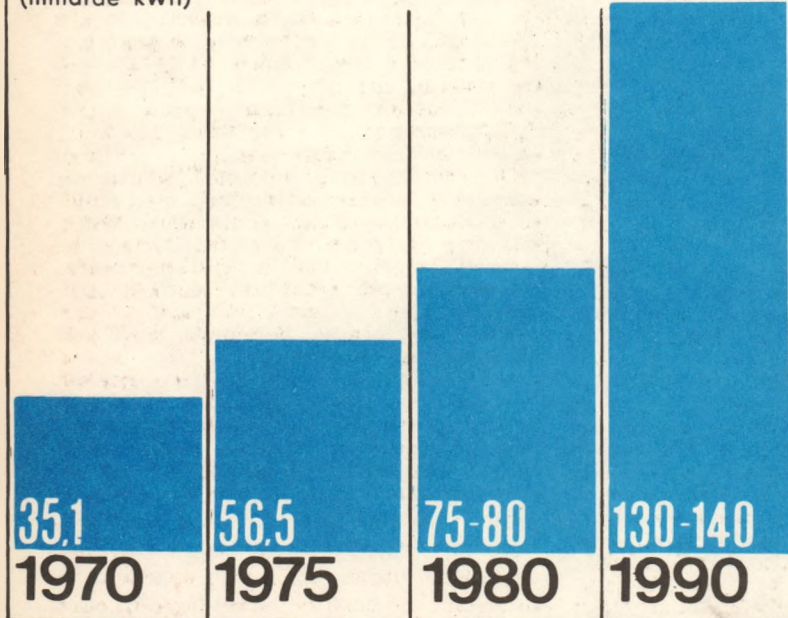
„Dezvoltarea energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil va urmări asigurarea necesităților industriei și populației în condiții optime, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate. Se vor dezvolta îndeosebi termocentralele bazate pe cărbuni și șisturi bituminoase, urmărindu-se creșterea mai substanțială a înlocuitorilor. Se va urmări folosirea întregului potențial hidroenergetic. În același timp, se va trece la folosirea energiei atomice prin construirea de centrale atomoelectrice. Se va realiza, până în 1990, o producție de energie de 5 000–6 000 kWh/locuitor”.

„Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism”

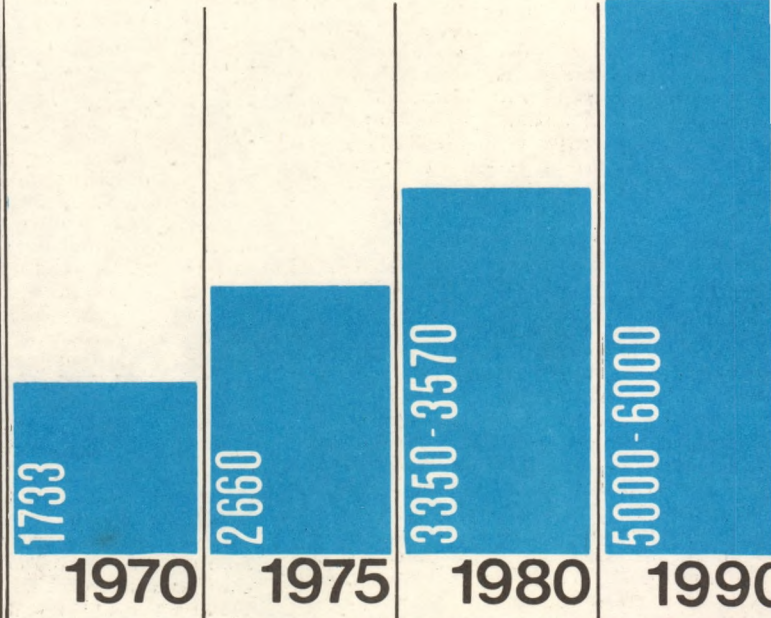

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

(miliarde kWh)

PRODUCȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ PE LOCUIȚOR (kWh)

STRUCTURA PUTERII INSTALATE PENTRU PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE (%)

centrale termoelectrice pe cărbuni

30,3

alte centrale

69,7

1970

centrale termoelectrice pe cărbuni

44

alte centrale

56

1980

centrale nucleare

PESTE 20

alte centrale

CCA 20

centrale hidroelectrice și termoelectrice pe cărbuni

PESTE 60

1990

ECHITATE ÎN RELAȚIA INDIVID-SOCIETATE

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XI-lea, în Programul Partidului Comunist Român — expresie a marxism-leninismului creator în România — sînt fundamentate științific principiile de bază ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. În acest cadru problemele omului și ale personalității ocupă un loc central.

După cum se știe, scopul suprem al politicii partidului și statului nostru este omul; împlinirea nevoilor sale, bunăstarea, fericirea, dezvoltarea armonioasă a personalității sale reprezintă criteriile de bază în finalizarea și aprecierea tuturor opțiunilor și acțiunilor social-economice, politice și culturale. Întregul efort pentru progres general, de dezvoltare puternică a forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de perfecționare continuă a relațiilor socialiste, de luptă continuă cu timpul pentru diminuarea decalajelor și apropierea treptată de nivelul de dezvoltare al țărilor avansate economice, pentru ridicarea nivelului general al civilizației socialiste, este subordonat țelului suprem al politicii partidului: **servirii omului**, satisfacerii plene a nevoilor de viață materiale și spirituale în continuă creștere și diversificare, dezvoltării armonioase a personalității sale.

Este evident că între structura nevoilor sociale și nivelul de satisfacere a acestora, pe de o parte, și structura și nivelul de dezvoltare economico-socială a societății există o relație de determinare directă. Întotdeauna trebuințele și nevoile materiale și spirituale ale oamenilor (individui, grupuri) s-au născut din condițiile concret-istorice, social-economice în care aceștia trăiesc; fiecare epocă istorică a generat un anumit tip de nevoi, specifice pentru acel timp istoric, pe care societatea le-a putut satisface prin mijloacele materiale de care a dispus. În acest sens principiul repartiției și al consumului are un caracter istoric și el este condiționat de anumiți factori economici și extraeconomici.

Dacă întotdeauna societatea a formulat nevoi umane funcție de capacitatea materială de a le satisface (inechitabil — desigur — în societățile structurate antagonice), al atât mai mult în societatea socialistă (comunistă) care instaurează principiul egalității (economice în primul rînd, prin situarea membrilor săi în poziție egală față de mijloacele de producție), al echității și dreptății sociale, nevoile fiecăruia și ale tuturor, satisfăcute într-o primă etapă treptat și parțial, sînt determinate de gradul de dezvoltare social-economică; niciodată societatea nu a putut, nu poate și nu va putea să dea mai mult decît are, și ea are în funcție de ceea ce și cît produce.

Problema nevoilor trebuie pusă — și în perspectiva viitorului ea se pune cu multă acuitate — și în raport cu disponibilitățile naturale pentru satisfacerea acestora, disponibilități care practic nu pot fi infinite. De aceea, echilibrul ecologic, determinarea rațională a energiei și substanțelor care trebuie folosite pentru satisfacerea nevoilor în raport cu posibilitățile limitate ale mediului natural înconjurător, cu protecția acestuia, raport reglat prin mecanisme economice-social-politice la nivel statal

dar și internațional și chiar planetar, prezintă probleme vitale pentru viitorul existențial al omenirii, ce ține de etica raporturilor internaționale, prezentă nu numai în preocupările oamenilor de știință dar, în ultimul timp, tot mai mult și în cele ale oamenilor politici.

O deosebită valoare științifică, cu puternice rezonanțe în contemporaneitate, prezintă analiza pe care K. Marx o face în „Capitalul”. În perspectiva teoriei libertății, raportului dintre nevoi și posibilitatea de satisfacere a acestora. „După cum sălbatecul trebuie să lupte cu natura pentru a-și satisface nevoile, pentru a-și conserva și reproduce viața, așa trebuie să lupte și omul civilizat, și aceasta în toate formele sociale. În toate modurile de producție posibile. Odată cu dezvoltarea se lărgeste imperiul acesta al necesității naturale, pentru că se lărgesc și nevoile; dar în același timp, se dezvoltă și forțele de producție care le satisfac. În acest domeniu, libertatea nu poate consta decît în aceea că omul socializat, producătorii asociați, reglează în mod rațional acest schimb al lor de materii cu natura, îl supun controlului lor colectiv, în loc de a fi dominați de ea de o forță oarbă; îl realizează cu cea mai mică cheltuială de energie și în condițiile cele mai demne și mai potrivite cu natura lor umană. Dar el rămîne întotdeauna un imperiu al necesității. Dincolo de granițele lui începe dezvoltarea forței omenesci, dezvoltare care este considerată ca scop în sine, începe adevăratul imperiu al libertății, care însă nu poate înflori decît pe acest imperiu al necesității, ca bază proprie a sa.”¹⁾

În această perspectivă, este un merit al partidului nostru faptul de a fi pus cu toată tăria la Congresul al XI-lea al partidului, în perspectiva trecerii la comunism, necesitatea regîndirii și redimensionării, într-o viziune profund umanistă, a conceptului de raționalitate. Astfel, în condițiile concret-istorice ale dezvoltării țării noastre, a unor resurse de energii materiale și umane limitate, a nivelului economic de dezvoltare de la care am pornit (și care explică, printre alți factori cauzali, menținerea unor decalaje de dezvoltare față de țările avansate economice, precum și ritmurile înalte de dezvoltare ce caracterizează și vor caracteriza economia țării noastre în următorii ani) s-a impus cu necesitate — atît în plan economic cît și social — organizarea științifică a producției și a muncii, la toate tipurile de activități, pornindu-se de la necesitățile satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific — ale societății și ale membrilor ei —, omul cu nevoile sale fiind axul de raportare și finalizare a activității productive, a porțiunilor și raporturilor optime stabilite în planurile de dezvoltare economico-sociale.

În aceeași ordine de idei, în documentele Congresului al XI-lea, în Programul Partidului Comunist Român se pune cu tărie necesitatea regîndirii, în perspectiva trecerii la comunism, pe temeiul ideii de raționalitate și al principiului retribuției. În Programul Partidului Comunist Român se arată că în comunism dezvoltarea forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii va asigura o producție de bunuri materiale „care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației. Pe această bază, în comunism se va înlăptui principiul:

„De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi”²⁾.

În vederea realizării acestui scop, în toți anii de după eliberare, partidul și statul nostru au înlăptuit cu consecvență o politică social-economică de creare a condițiilor obiective pentru satisfacerea tot mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale oamenilor. Eforturile de dezvoltare și de repartizare rațională și echitabilă a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, de perfecționare continuă a relațiilor socialiste, de proprietate și repartiție, de optimizare a structurilor instituționalizate, a conținutului și activității acestora, de lărgire și perfecționare a democrației socialiste, pe această bază asigurându-se — în principiu — pentru toți cetățenii patriei dreptul la muncă, învățămînt, cultură, asistență socială, sînt modalități ale politicii partidului și statului de creare a condițiilor obiective și subiective pentru satisfacerea tot mai deplină a nevoilor și trebuințelor — determinate științific ale populației.

În aceeași ordine se înscriu succesele obținute în economie, în actualul cincinal, care au permis ca sarcinile privind ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii să fie nu numai îndeplinit dar și depășit: în perioada 1971—1975 retribuția reală a oamenilor muncii a crescut cu 22 la sută, depășindu-se astfel prevederile de 20 la sută stabilite în Directivele Congresului al X-lea. În acest context se înscriu și recentele măsuri luate, pe baza Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind majorarea suplimentară a retribuției tarifare a tuturor categoriilor de personal cu 60 de lei lunar și corectarea unor prețuri de desfacere la unele produse pentru populație, ceea ce va însemna, în ultimă instanță, un venit net în plus pentru populație de 1 320 milioane lei în 1975 și de 3 600 de milioane lei în 1976. De asemenea, sarcini importante privind asigurarea bunăstării poporului sînt cuprinse în obiectivele proiectului planului cincinal 1976—1980. Sporirea venitului național va permite o creștere substanțială a fondului de consum. Ca rezultat al majorării retribuției și al sporirii fondurilor sociale de consum, volumul total al veniturilor reale va crește în 1980 față de 1975 cu 37 la sută, atîngînd limita maximă prevăzută în Directive; pe locuitor veniturile reale vor spori cu circa 30 la sută.

Prin realizarea prevederilor privind creșterea veniturilor populației prin muncă pe de o parte, prin sporirea fondurilor sociale de consum și creșterea rolului lor în satisfacerea nevoilor populației pe de altă parte, asistăm încă în această perioadă, la întrepătrunderea în practică a principiului socialist de repartiție după calitatea și cantitatea muncii prestate pentru societate, cu principiul comunist de repartiție, care postulează satisfacerea deplină a nevoilor de viață ale populației, determinate rațional și științific.

¹⁾ K. Marx, *Capitalul*, vol. III, partea a II-a, E.S.P.L.P., 1955, p. 772—773.

²⁾ *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Editura politică 1975, pag. 168.

Determinarea științifică

a trebuințelor umane

CE TREBUIE să înțelegem prin determinarea științifică a trebuințelor (individuale și în grup) ?

În primul rând, faptul că **fiecare va consuma atât cât este necesar** pentru satisfacerea deplină a tuturor nevoilor existențiale materiale și de calitate a vieții³⁾ (ca ființă bio-psiho-socială, ce-și petrece existența activ, într-un anumit sistem social, național, de cultură și civilizație). Aceasta înseamnă excluderea consumului nerațional, a risipei de bunuri materiale și spirituale, de energii ; a acumulării peste necesarul satisfacerii depline a nevoilor (individuale și (sau) de grup).

În al doilea rând, determinarea științifică a nevoilor umane înseamnă **determinarea acestora în dinamica lor**. Nevoile umane au un caracter dinamic, concret istoric. Mutațiile petrecute în timp, la nivelul structurii nevoilor, se datoresc în primul rând faptului că activitatea umană este o activitate cu scop. Omul își propune un anumit scop (prefigurare a viitorului dorit), ce devine apoi o nevoie, cu funcție de mobil al acțiunii ; satisfăcută (prin muncă), ea naște noi nevoi.

Pe de altă parte, caracterul foarte dinamic al nevoilor se datorește și faptului că omul în existența sa socială este integrat în diferite structuri și relații sociale îndeplinind prin ele funcții și roluri diferite, simultan sau (și) concomitent, funcții și roluri ce implică nevoi speciale, în diferite etape unele sau altele având o pondere mai mare sau mai mică. Cu cât înaintăm pe scara civilizației crește gradul de complexitate a structurii nevoilor, pe de o parte diferențiindu-se calitativ și cantitativ, pe de altă parte, interferându-se tot mai mult în procesul de satisfacere a lor.

În al treilea rând, determinarea științifică a nevoilor înseamnă **determinarea unor nevoi reale**. Se știe că societatea socialistă, lichidând proprietatea privată asupra mijloacelor de producție și prin aceasta realizând egalitatea de drept și de fapt între toți membrii societății, desființează pentru totdeauna condițiile obiective pentru menținerea inechității sociale în problema consumului, a decalajelor inumane, concretizate printre altele prin contrastul inuman dintre lux, risipă pe de o parte, mizerie și suferință pe de altă parte. Ideea unui egalitarism absolut în ceea ce privește nevoile de consum pentru întreaga populație este însă străină principiilor și normelor de viață ale societății socialiste (comuniste), deoarece calitatea și cantitatea nevoilor, cu alte cuvinte **ce** au nevoie oamenii și **cât** pentru a-și satisface aceste nevoi se determină funcție de o serie de parametri economici și extraeconomi, în primul rând de calitatea și cantitatea muncii, a produselor realizate în muncă, de locul și rolul pe care individul îl ocupă în ierarhia socială, de sistemul de instrucție și educația individului, de rolul și răspunderea ce-i revin în familie etc. De aici, necesitatea unui riguros discernământ dintre **nevoile reale**, funcție de individualitatea personalității și **nevoile false** (în societatea de consum acestea fiind susținute publicitar și spectaculos în scopul creșterii profiturilor).

În al patrulea rând, determinarea rațional-științifică a nevoilor și trebuințelor umane înseamnă **satisfacerea sistematică și în mod armonios a sistemului de nevoi și trebuințe umane** (materiale, culturale, social-politice etc.). În această accepție, determinarea științifică a nevoilor de consum și satisfacerea lor rațională nu are nimic

comun cu o viziune consumatoristă de tipul societăților „de consum“, cu reducerea nevoilor umane la cele materiale. Dimpotrivă, considerăm că satisfacerea unilaterală a nevoilor, a nevoilor materiale numai, duce la o dezvoltare unilaterală, trunchiată a individului și a personalității acestuia și dacă avem în vedere faptul că la un anumit nivel de dezvoltare nevoile materiale reale ating un anumit plafon, dincolo de care devin false nevoi, menținerea accentului pe trebuințe materiale poate duce la stagnare și chiar la involuție, deoarece pe de o parte, aceasta poate duce la o nouă formă de alienare în care bunurile materiale din mijloc de optimizare a existenței umane devin scop al existenței umane, iar pe de altă parte, acumularea nerațională de bunuri materiale pentru „satisfacerea“ unor false nevoi se realizează în dauna satisfacerii altor nevoi cu adevărat reale, dar, parțial sau deloc conștientizate. De aceea, determinarea și satisfacerea rațională a nevoilor umane implică atât nevoile materiale cât și pe cele spirituale, în dinamica lor, folosirea rațională a timpului liber al oamenilor (în creștere ca urmare a introducerii în producție a unor tehnici și tehnologii noi de lucru), pentru odihnă activă, educație, continuă pregătire profesională, pentru afirmarea personalității umane, în primul rând în muncă, ca activitate creatoare de bunuri materiale și spirituale, dar și în alte tipuri de activități (social-politice, de organizare și conducere, de cercetare, învățămînt etc.).

Încă de pe acum se poate întrezări în perspectiva comunismului apariția unor noi nevoi și trebuințe : nevoia de exprimare și cooperare, nevoia de participare la conducerea vieții economice, social-politice, la rezolvarea optimă a tuturor problemelor pe care le ridică viața, nevoia de recunoaștere socială a valorilor ; se întrezărește o nouă ierarhizare a nevoilor, la nivelul structurii motivaționale a personalității situându-se în primul plan nevoia de creație, de invenție și inovație socială.

În acest sens, problema satisfacerii nevoilor — determinate științific — nu este scop în sine ci mijloc, condiție pentru manifestarea pleneră a personalității, pentru potențarea capacităților creatoare ale personalității în muncă (practică socială), în efortul comun de optimizare a sistemului social, a structurilor și relațiilor sociale ca mediu de împlinire a personalității.

Dialectica raportului dintre dreptul de a primi și obligația de a da

REALIZÎND un înalt nivel de dezvoltare al forțelor de producție pe baza asimilării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurînd — pe această bază — o producție de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate nevoile —, determinate științific — ale populației comunismul va permite realizarea consumului după principiu : „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi“. Desigur, realizarea acestui principiu presupune pe lângă condiții materiale adecvate, dezvoltarea conștiinței socialiste, (individuale și de grup), un nivel superior de pregătire profesională și de cultură generală, stăpînirea cunoștințelor de specialitate în domeniul respectiv de activitate la nivelul ultimelor cuceriri pe plan internațional. Aceasta va permite fiecăruia și tuturor să producă maximum în domeniul lor de muncă pentru societate, pentru asigurarea progresului neîntreput, pentru realizarea unei înalte civilizații materiale și spirituale a întregii colectivități uma-

ne. Este străină principiului eticii comuniste viziunea după care în comunism fiecare va putea lucra cît și cînd vrea ; dimpotrivă, o dominantă a principiilor eticii comuniste este înțelegerea dialectică raportului dintre dreptul de a primi de la societate și obligația de a da societății pe măsura capacităților, raport cuantificat calitativ și cantitativ. Pe baza procesului de autocunoaștere și autodinamizare a aptitudinilor proprii, a autoevaluării, în spirit critic revoluționar, a rolului și funcțiilor sociale pe care le poate îndeplini optim în societate, fiecare individ va trebui să se încadreze conștient și activ în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-și exigent atribuțiile ce i-au fost încredințate de societate. Mai mult decît repartitia după nevoi, esența principiului repartitiei în comunism se definește prin maniera sa specifică nouă, în raport cu repartitia în socialism : a cere fiecăruia după capacități, accentul punindu-se și în comunism pe ce dai (poate chiar mai mult decît în socialism), datorită capacității de conștientizare adecvată a raportului individ-societate : societatea poate satisface deplin trebuințele indivizilor funcție de avuția socială — materială și spirituală — creație a acestora.

În această perspectivă, munca devine din condiție a unei existențe mizere, manifestarea de sine a personalității umane, din situația de trăire a ei — în plan subiectiv — ca o constrîngere, în necesitate vitală, organică, într-o condiție a împlinirii umane, în sursă de satisfacție și bucurie, modalitate de manifestare a libertății și demnității umane, ea cuprinde în conținutul său înțelegerea îndatoririlor individului față de societate (conștiinciozitate și asumate liber), îndatoriri supuse controlului exigențelor sociale, mereu mai înalte și autocontrolul (ca asumare conștientă și liberă a acestor exigențe). Programul Partidului Comunist Român statuează munca, în această perspectivă, ca o îndatorire fundamentală, de onoare a fiecărui comunist, a tuturor cetățenilor, fiecare (și toți) trebuind să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională și responsabilitate angajată în îndeplinirea sarcinilor încredințate, să fie intransigenți față de lipsuri și neajunsuri, să combată manifestările de parazitism, orice încercare de însușire prin abuz, necinste sau înșelăciune, a muncii altora.

În societatea noastră socialistă, un număr din ce în ce mai mare de indivizi, (grupuri, colectivități), își trăiesc — obiectiv și subiectiv — noul statut social, de proprietari și producători-beneficiari, în efortul permanent de găsire a unor soluții de perfecționare continuă a procesului muncii individuale și colective, de creștere a productivității muncii sociale, de ridicare a eficienței întregii activități economice, de realizare a unor produse de un nivel calitativ competitiv, de perfecționare continuă — în acest scop — a structurilor organizaționale, a relațiilor sociale. Tot mai mulți își trăiesc noul statut social în efortul de autoperfecționare a propriei lor structuri subiective de autodezvoltare continuă a conștiinței în sensul pregătirii continue profesionale, politice și de cultură generală, de autocultivare a spiritului de conștiinciozitate, de intransigență revoluționară față de propriile lipsuri, de

³⁾ În articolele „Calitatea vieții și civilizația“ și „Note asupra sistemului civilizației comuniste“, apărute în revista „Era socialistă“ 1974, Mihai Drăgănescu formulează patru indicatori esențiali ai calității vieții : nivelul de trai economic ; nivelul de trai ecologic ; varietatea vieții ; calitatea relațiilor umane, realizarea calității vieții rezultînd din armonizarea acestora într-un mod compatibil cu coordonatele comunismului.

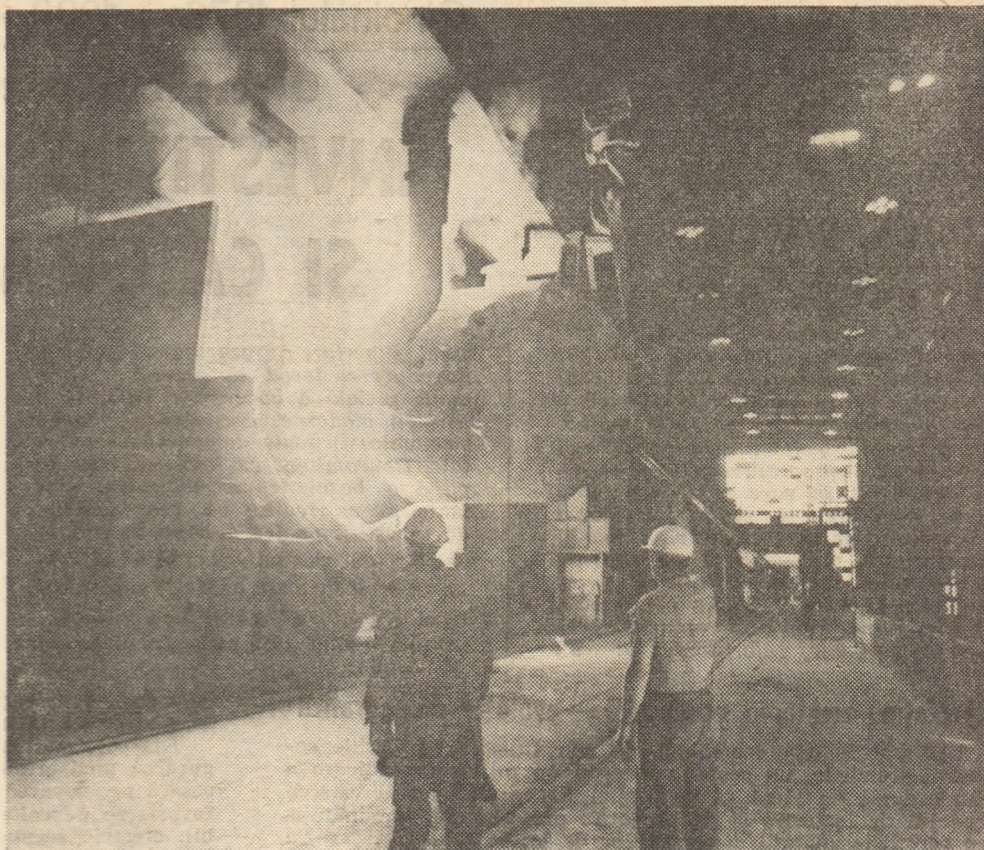
dăruire și sacrificiu în muncă, a spiritului de colectivitate, de respect față de semenii, de demnitate umană în relațiile interpersonale. Aceste eforturi sînt materializate în succesele remarcabile obținute de poporul nostru în realizarea prevederilor actualului cincinal, în lupta lor pentru îndeplinirea lui înainte de termen.

Spirit critic novator

ÎN PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST se formulează ca o cerință fundamentală în munca fiecărui individ (a fiecărui colectiv), promovarea spiritului novator, critic revoluționar în muncă, hotărîrea de a lupta împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, a tot ce este perimat și frînează mersul înainte. Aceasta cu atît mai mult cu cît în primul rînd spiritul inventiv și creator manifestat în știință, tehnică, artă, spiritul novator revoluționar în rezolvarea problemelor pe care le ridică viața în planul politicii interne și internaționale. În sensul găsirii soluțiilor cele mai eficiente de optimizare și perfecționare a proceselor pe temeiul abordării lor concret-istorice, validează prestigiul internațional ca națiune, popor, stat suveran liber și independent.

După cum se știe, la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat din nou ca unul din obiectivele fundamentale ale cincinalului următor — cincinalul revoluției tehnico-științifice în țara noastră — necesitatea valorificării superioare, la nivel competitiv internațional, a întregului potențial energetic, uman creator, de care dispunem. Combătînd cu toată tăria unele manifestări — de ploconire față de tot ce vine din străinătate, în cuvîntarea ținută la această plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat necesitatea lichidării cu desăvîrșire a neîncrederii în posibilitățile inventive, creatoare ale inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din România, existente în mod real, aceste forțe creatoare trebuind să fie obiectivate și asimilate în efortul general al națiunii pentru realizarea mărețului program de acțiune prevăzut în cincinalul viitor.

În această perspectivă, **norma de bază** a muncii și vieții comunistilor este atitudinea novatoare, critic-revoluționară pentru promovarea noului în muncă și în viață. De aceea, ar fi greșit să se înțeleagă consecvența principială și practică a modelului comportamentului moral-comunist într-un mod simplist, ca univoceitate de sensuri și manifestări ale idealurilor de viață, ale convingerilor și comportamentelor umane, ca uniformizare a profilurilor etice comuniste. Dimpotrivă, societatea socialistă (comunistă) a deschis perspectiva formării, dezvoltării și afirmării unor personalități, unitare prin exprimarea unor idealuri și convingeri proprii, idealu-

„Norma de bază a muncii în socialism este atitudinea critic-revoluționară pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate“.

rilor comuniste, dar infinit variate, individualizate, în comportamentele lor acționiste.

În Programul Partidului Comunist Român sînt formulate direct cerințele integrării sociale, responsabile și angajate a personalității în sensul valorificării potențelor sale creatoare în eforturile creatoare unite ale colectivității din care face parte, pentru realizarea idealurilor sociale și naționale ale timpului istoric în care trăiește.

La întîlnirea cu un grup de personalități științifice de peste hotare, participante la Conferința generală a Societății Europene de Fizică, care s-a desfășurat recent la București, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat în cuvîntul său înalta răspundere a oamenilor de știință în crearea unei lumi mai bune, mai echitabile, mai umane. În condițiile în care astăzi omenirea se confruntă cu o seamă de probleme ce amenință însăși existența ei ca existență în devenire, oamenilor de știință — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — le revine marea răspundere în fața umanității ca — trecînd peste preocupările strict științifice — să abordeze în spirit revoluționar, așa cum au făcut-o întotdeauna, probleme vitale și pentru dezvoltarea științei: promovarea unei politici de apropiere între popoare, de pace și colaborare internațională pentru asigurarea progresului economic și social pentru toate popoarele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat încrederea că fizicienii reuniți la București vor înțelege necesitatea și răspunderea ce le revine în a căuta și găsi soluții pentru a

acționa în scopul eliminării armelor nucleare, pentru a pune cuceririle științei în slujba dezvoltării pașnice a omenirii, pentru a-și concentra eforturile în scopul soluționării problemelor energeticii și altele. În această lumină, responsabilitatea, condiționată de actul angajării, apare ca dimensiune majoră a eticii personalității care, în condițiile istorice contemporane capătă pe lingă semnificația morală și socială, semnificația politică, națională și internațională.

ÎN ULTIMII ANI, în întreaga activitate teoretică și practică a partidului nostru sînt ridicate cu consecvență, în spiritul principialității revoluționare, problemele eticii și echității sociale la nivelul raporturilor relațiilor dintre state și națiuni. Consecvent umanismului socialist, partidul nostru militează în politica internațională pentru așezarea relațiilor dintre state pe principiile egalității depline în drepturi, ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și amenințarea cu folosirea forței, considerînd că aceasta este singura cale pentru lichidarea subdezvoltării, a înlăturării împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, a instaurării unei noi ordini economice internaționale, care să asigure dezvoltarea egală a tuturor națiunilor, accesul lor la binefacerea științei și tehnologiei moderne, potențarea și afirmarea plenară a capacităților creatoare ale fiecărei națiuni.

Georgeta HĂLAȘAN

O necesitate obiectivă a creșterii economice INVESTIȚIILE ÎN PREGĂTIREA ȘI CALIFICAREA CADRELOR

ÎN PERIOADA 1976—1980, potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, economia țării noastre va face noi pași înainte pe drumul dezvoltării sale rapide și echilibrate, al progresului și civilizației. În cincinalul în care vom pași peste numai trei luni, se prevede creșterea produsului social într-un ritm mediu anual de 9%, și a venitului național de 10,5%. Această creștere urmează a se realiza prin dezvoltarea în continuare, în ritm rapid, a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea la un

nivel superior a resurselor materiale, introducerea largă în economie și în viața socială a cuceririlor științei și tehnicii moderne, creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate. Concomitent cu folosirea mai deplină a bazei tehnice-materiale existente, se va realiza un vast program de investiții pentru crearea de noi capacități de producție, dezvoltarea rețelei de școli de toate gradele, construirea de noi unități sanitare, locuințe etc.

Pină în anul 1980, urmează a se crea

peste 1 100 mii de noi locuri de muncă în diverse ramuri ale economiei și în primul rând în industrie. Realizarea sarcinilor de plan necesită pregătirea unui mare număr de cadre — muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alți specialiști — pentru acoperirea noilor locuri de muncă și a pierderilor normale; adaptarea învățămîntului la cerințele actuale ale economiei naționale; îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale populației etc.

Corelația: creșterea economică — evoluția demografică

DEZVOLTAREA economică nu constituie, în condițiile societății socialiste, un scop în sine, ci un mijloc de ridicare a standardului de viață al populației. La rîndul său, creșterea gradului de instruire și de pregătire profesională, îmbunătățirea ocrotirii sănătății, a condițiilor de locuit și de recreare, a calității vieții în general, favorizează sporirea productivității muncii, accelerează ritmul creșterii economice.

Creșterea economică este cu atât mai rapidă cu cât ea se bazează pe introducerea progresului tehnic și științific, pe modernizarea structurilor economice, pe perfecționarea forțelor de producție, pe mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de fabricație etc. Dar, creșterea gradului de complexitate a proceselor de muncă și de producție face necesară ridicarea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă, dobîndirea unei înalte specializări de către un număr mare de oameni ai muncii, reciclarea acestora la intervale relativ scurte de timp. Cu cât gradul de calificare și de specializare cerut este mai ridicat, cu atât este necesară o pregătire prealabilă mai înaltă și de mai lungă durată. Pe măsura lărgirii învățămîntului și a creșterii duratei acestuia un număr tot mai mare din populația în vîrstă de muncă este cuprinsă în școli de diverse grade, în loc să participe nemijlocit la viața activă. Intrarea în activitatea de producție la o vîrstă mai înaintată decît în trecut, face ca perioada de participare efectivă la muncă a populației să se scurteze în mod corespunzător. În țara noastră acest fenomen se manifestă sub forma scăderii populației active în totalul populației.

Dezvoltarea economică antrenează într-o măsură sporită femeia la activitatea de producție, la viața socială și politică. Expansiunea învățămîntului, creșterea gradului de cultură al femeii, participarea acesteia la diverse activități, în trecut de resortul aproape exclusiv al bărbatului, influențează comportamentul demografic, indicatorii care caracterizează fertilitatea și natalitatea. Scăderea fertilității, ca urmare a unor factori social-economici (iar nu biologici), influențează, fără îndoială, natalitatea. Se produc, astfel, mutații în structura de vîrstă a populației: scade ponderea grupelor tinere, care sînt cele mai productive, și crește ponderea grupelor mai în vîrstă. La creșterea ponderii populației vîrstnice (de peste 60 de ani) contribuie și măsurile luate pentru îmbunătățirea asistenței sanitare, a condițiilor de hrană și de locuit etc.

Așadar, prezintă importanță pentru creșterea economică nu numai numărul total al populației unei țări, dar și structura de vîrstă a acesteia, deoarece populația tînără nu produce și este întreținută; populația demo-economică produce mai mult decît consumă, iar populația vîrstnică nu produce, dar consumă din surplusul pe care l-a realizat în perioada de viață activă. Pentru ca societatea să prospere, este necesar ca fiecare persoană în vîrstă de muncă să aibă în perioada de viață activă o asemenea productivitate care să asigure nu numai compensarea consumului din perioada de tinerețe, din perioada de viață activă și din perioada de bătrînețe, dar și obținerea unui surplus pentru satisfacerea nevoilor obștești. Cu cât este mai mare valoarea rămasă după acoperirea nevoilor de consum individual, cu atât societatea respectivă va avea mai mari posibilități pentru dezvoltare și pentru consumul social. Pentru aprecierea balanței forței de muncă și respectiv pentru dezvoltarea economică prezintă, de asemenea, importanță faptul dacă în cadrul populației inactivă predomină populația tînără,

care va deveni aptă de muncă în etapele următoare, sau populația vîrstnică, care a depășit vîrsta de muncă.

Din cele mai sus arătate se degajă concluzia că pentru asigurarea unei creșteri economice rapide și echilibrate, este necesară promovarea unei asemenea politici demografice, care să favorizeze dezvoltarea economică și să corecteze, pe cît posibil, efectele secundare ale progresului tehnic asupra comportamentului populației, asupra fertilității și natalității.¹⁾ Un rol important în promovarea unei asemenea politici demografice, active și eficiente, au investițiile în resurse umane, ca și celelalte cheltuieli în scopuri demografice.

Cheltuieli sporite în scopuri demografice

PENTRU LANSAREA unui om în viață societatea socialistă efectuează un volum important de cheltuieli pe care le recuperează pe seama rezultatelor obținute de acesta în timpul vieții sale active. Privite în dinamică, în perspectiva vieții unei generații, aceste cheltuieli nu reprezintă un consum definitiv de venit național, ci un plasament pe termen lung, un avans acordat de societate fiecărui individ, direct sau indirect, un transfer efectuat către membrii societății. Aceste cheltuieli acoperă nevoile individului, de la venirea acestuia pe lume și pînă la intrarea lui în viața activă, de păstrare și fortificare a sănătății, de punere în valoare a moștenirii sale genetice, de formare a anumitor deprinderi, de pregătire a acestuia ca om și cetățean, capabil să ia parte la făurirea de bunuri materiale ori spirituale, potrivit cerințelor societății.

Energia acumulată, cunoștințele căpătate și deprinderile formate în perioada de creștere și pregătire profesională a individului îi dau acestuia posibilitatea, la intrarea în viața activă, să participe la crearea de venit național. Valoarea totală a venitului național creat de un individ în timpul vieții sale active întrece, de regulă, cu mult cheltuielile efectuate de societate pentru formarea și pregătirea sa ca forță de muncă capabilă să creeze valoare. Altfel spus, cheltuielile cu formarea și instruirea forței de muncă, care va lucra în ramurile ce participă la crearea venitului național, se caracterizează nu numai prin aceea că se recuperează, dar și prin faptul că ele fac posibilă obținerea unor rezultate cu efect multiplicator. Avînd caracterul unor plasamente pe termen lung, care se recuperează în timp din valoarea nou creată, asemenea cheltuieli dobîndesc trăsăturile unor investiții. Pentru acest motiv ele se și numesc **investiții în resurse umane**.

În anumite cazuri, resursele umane încetează de a mai participa la crearea de venit național, înainte de recuperarea integrală a investițiilor respective. Acest lucru se poate întîmpla ca urmare a încetării premature din viață a unui individ, a ieșirii acestuia din viața activă datorită pierderii capacității de muncă, a retragerii femeii din viața activă pentru creșterea copiilor, a desfășurării activității de către o persoană în alt domeniu decît cel în care s-a pregătit, cu un randament mai scăzut etc.

Efectul pozitiv al investițiilor în resurse umane trebuie privit atît din punctul de vedere al societății, cît și din acela al individului. În primul caz, randamentul se apreciază prin venitul național obținut ca urmare a fiecărei unități monetare în-

¹ Vezi Vladimir Trebici, Populația României și creșterea economică, Editura politică, București, 1971; D. Grindea, Învățămînt, producție, Editura politică, București, 1973; Mircea Bulgaru, Populație și dezvoltarea economică, Editura politică, București, 1974.

vestite în resurse umane sau prin durata de recuperare a cheltuielilor respective din venitul național. În cel de-al doilea caz, randamentul se poate aprecia prin partea din valoarea nou creată ce revine individului ca urmare a investițiilor în resurse umane.

Investițiile în resurse umane cuprind o gamă largă de cheltuieli, printre care cele mai importante se referă la acțiunile de învățământ, ocrotirea sănătății, acordarea de indemnizații (alocații, ajutoare ș.a.) pentru copii, cultură, artă, sport etc., în măsura în care acestea concurează la formarea și pregătirea multilaterală a populației tinere. **Celelalte cheltuieli pentru acțiuni social-culturale**, de care beneficiază populația activă și cea vîrstnică, vizează, de asemenea, **obiective demografice, dar urmăresc alte scopuri decît investițiile în resurse umane**. Astfel, cheltuielile pentru reciclare profesională, acordarea de concedii de odihnă, ajutoare de boală, asistență medicală, trimeri la odihnă și tratament balnear, cultură, artă ș.a. se fac pentru **refacerea și menținerea capacității de muncă, improspătarea cunoștințelor** ca urmare a progreselor înregistrate pe plan științific și cultural etc. **Cheltuielile pentru întreținerea celor vîrstnici și a celor inapți de muncă**, datorită unei invalidități din naștere, din muncă, din război ori alte cauze, iau forma pensiilor, ajutoarelor, asistenței medicale și sociale etc. Vîrstnicii și invalizii sînt, bunăoară, beneficiarii ai acțiunilor de cultură și artă ca și celelalte categorii demografice. Aceste cheltuieli, cunoscute sub denumirea generică de cheltuieli pentru acțiuni social-culturale, au însumat, în anul 1974, 47,7 miliarde de lei.

În afara cheltuielilor cu caracter social-cultural, **contribuie la promovarea politicii demografice a statului, de asemenea, unele cheltuieli cu caracter economic**, cum ar fi investițiile pentru crearea bazei tehnice-materiale a învățămîntului, sănătății, culturii, artei și sportului, cheltuielile pentru protecția muncii, pentru construcții de locuințe, o parte din cheltuielile edilitar-gospodărești și din cheltuielile pentru combaterea poluării etc. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale și cheltuielile economice destinate unor scopuri demografice, împreună luate, reprezintă aproximativ o cincime din venitul național.

În condițiile societății socialiste, tezaurul public participă la finanțarea investițiilor în resurse umane în proporție covârșitoare. Populația și organizațiile cooperatiste au o contribuție relativ redusă la realizarea acestor investiții sui-generis.

Între investițiile în resurse umane, cele îndreptate spre **creșterea stocului de învățămînt (de cunoștințe)** ocupă un loc important. În această categorie intră cheltuielile pentru organizarea învățămîntului de toate gradele, pregătirea cadrelor la locul de muncă, acțiunile de specializare ș.a. Creșterea stocului de învățămînt constă în sporirea efectivelor celor care au absolvit învățămîntul postliceal ori universitar, școli profesionale, cursuri de calificare și specializare etc. și, pe această bază, acumularea de noi cunoștințe de către membrii societății, ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de pregătire științific, cultural și profesional.

Pentru ca cheltuielile destinate creșterii stocului de învățămînt să fie cît mai eficiente, este necesar ca formele de învățămînt utilizate, cursurile de calificare și specializare organizate, acțiunile întreprinse pentru răspîndirea științei și culturii să fie strîns legate de cerințele vieții economice, să fie puternic ancorate în actualitate, să asigure încadrarea rapidă a absolvenților în muncă, să favorizeze creșterea productivității muncii și, pe această bază, sporirea veniturii naționale.

Prin integrarea învățămîntului cu producția, prin perfecționarea continuă a acestuia, trebuie acționat ca efectele pozitive ale învățămîntului asupra creșterii economice să anihileze consecințele nefavorabile ale dezvoltării economice asupra comportamentului demografic. Cu alte cuvinte, prin creșterea stocului de învățămînt să se obțină o sporire a productivității muncii care să compenseze și efectele nefavorabile ale modificării structurii și comportamentului demografic.

Implicațiile procesului migratoriu pe plan teritorial

EXPERIENȚA ȚĂRII NOASTRE, ca și a altor țări cu economie planificată, arată că la proiectarea dezvoltării economice trebuie să se țină seama de evoluția proceselor demografice în perioada considerată. Cu alte cuvinte, trebuie să se asigure echilibrarea balanței forței de muncă nu numai pe ansamblul economiei, dar și pe ramuri, precum și în profil teritorial, nu numai pe o perioadă de 10—15 ani, dar și pe perioade mai scurte, de cinci ani, de un an, de un trimestru, de o lună.

În condițiile în care densitatea și natalitatea prezintă mari variațiuni de la o zonă la alta, echilibrarea balanței forței de muncă în profil teritorial ridică probleme ce nu pot fi trecute cu vederea. Acest proces este amplificat și de repartitia inegală a forțelor de producție pe teritoriu. Exemplificativ, arătăm că, potrivit datelor de la 1 iulie 1974, județele cu cea mai ridicată natalitate (Vaslui 26,3‰, Iași 26,1‰, Bistrița-Năsăud și Bacău 23,4‰. Suceava 22,8‰), au, de regulă, un grad de dezvoltare industrială relativ scăzut. În schimb, județele cu un grad mai ridi-

cat de dezvoltare economică au o natalitate mult sub media pe țară (astfel, în municipiul București natalitatea este de 15,3‰, în județul Arad 15,7‰, Timiș 15,8‰).

Această stare de lucruri generează un **proces migratoriu pe plan teritorial**, din județele excedentare în forță de muncă către cele deficitare. Echilibrarea teritorială a balanței forței de muncă s-a asigurat pe calea migrațiunii temporare ori definitive a populației. Pentru limitarea migrațiunii teritoriale a populației, ca mijloc de echilibrare a balanței forței de muncă, se întreprind acțiuni energice pentru repartizarea cît mai rațională a forțelor de producție pe teritoriu. Pentru cincinalul 1976—1980 s-a prevăzut o asemenea repartizare a investițiilor pe teritoriu, care să contribuie la ridicarea județelor rămase în urmă din punct de vedere industrial, la crearea de noi locuri de muncă în zonele excedentare în forță de muncă.

Este important de relevat că **migrațiunea teritorială se suprapune celei socioprofesionale**. Forța de muncă devenită disponibilă în sectorul primar, îndeosebi în agricultură, ca urmare a mecanizării, se îndreaptă spre sectoarele secundar și terțiar. Astfel, în perioada 1950—1974, ponderea populației ocupate în agricultură a scăzut de la 74,1‰ la 39,8‰, în industrie și construcții a crescut de la 14,2‰ la 37,7‰, în transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor, gospodăria comunală de locuințe și alte prestări de servicii de la 5,4‰ la 13,2‰, în învățămînt, cultură, artă și știință, ocrotirea sănătății și asistență socială a crescut de la 3,6‰ la 7,1‰, iar în administrație a scăzut de la 1,7‰ la 0,7‰. Actuala structură socioprofesională a populației, specifică țărilor în curs de dezvoltare, va suferi noi modificări în deceniile următoare, cînd va scădea sensibil ponderea forței de muncă ocupate în agricultură și va crește ponderea forței de muncă din ramurile de vîrf ale industriei. Ponderea forței de muncă din industrie și celelalte ramuri neagricole va crește la 72‰ în 1980 și la 85—88‰ în 1990, iar ponderea forței de muncă din agricultură se va reduce la 28 și respectiv la 12—15‰.

Migrațiunea forței de muncă de la sat la oraș și din agricultură către ramurile neagricole ridică probleme economice-financiare deosebite. Astfel, deplasarea forței de muncă la lucru în centrele urbane și revenirea acesteia după program în localitățile de domiciliu, pe o distanță de 30—50 km și chiar mai mult, ocupă o parte din timpul liber al naveștilor, generează un efort suplimentar și se reflectă negativ asupra productivității muncii. Renunțarea la mișcarea zilnică, pendulatorie, domiciliu — loc de muncă — domiciliu se poate realiza prin construirea de locuințe, unități comerciale, școli, policlinici, spitale etc., în centrele urbane în care sînt amplasate fabricile, uzinele și alte unități economice, ceea ce reclamă importante investiții.

Deplasarea forței de muncă dintr-un sector în altul nu este lipsită de anumite neajunsuri, chiar dacă aceasta se face în cadrul aceleiași zone geografice. Migrațiunea forței de muncă disponibile din agricultură către ramuri neagricole duce la modificări în structura de vîrstă a populației agricole; prin plecarea forței de muncă tinere are loc un proces de îmbătrînire a forței de muncă rămase în agricultură. Acest proces se răsfrînge negativ asupra productivității muncii din agricultură, care și așa este mult mai mică decît în industrie. Ramurile care primesc forța de muncă provenind din agricultură beneficiază de avantajele pe care le oferă grupele tinere de vîrstă, din care fac parte noii lucrători, dar suportă și consecințele acestei migrațiuni socioprofesionale. Forța de muncă recrutată din agricultură nu are nici experiența și nici calificarea corespunzătoare noii ramuri, în care urmează să lucreze. De aceea, în prealabil, ea trebuie să fie cuprinsă în acțiunea de calificare sau recalificare. Numai după adaptarea la noile condiții de lucru, forța de muncă va putea să atingă nivelul productivității din ramura în care a avut loc transferul.

Preocupări curente și măsuri de perspectivă

PENTRU A ASIGURA menținerea unui ritm înalt de creștere economică — condiție esențială pentru apropierea de țările industriale avansate și pentru ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de trai al populației —, este necesară menținerea permanentă a echilibrului dintre creșterea economică și evoluția demografică. Din experiența țării noastre rezultă că realizarea acestui obiectiv implică luarea următoarelor măsuri:

1 Planificarea anuală și cea pe termen mijlociu să aibă la bază studii de lungă perspectivă cu privire la tendințele ce se profilează în evoluția demografică, în condițiile revoluției științifice și tehnice pe plan mondial.

Este util să se întocmească o **balanță detaliată a resurselor de muncă la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale** (comună, oraș, județ) și al întregii economii, pentru a determina cît mai corect potențialul de forță de muncă pe total țară și în profil teritorial²⁾. În funcție de mutațiile ce se proiectează în

²⁾ Vezi **Petre Lupu**. Cîteva probleme actuale și de perspectivă privind politica în domeniul forței de muncă, în „Era socialistă” nr. 23/1973.

structura pe ramuri a economiei naționale, să se prevadă și modificările ce trebuie aduse structurii forței de muncă, deplasările socioprofesionale. În vederea îmbunătățirii planificării în domeniul învățământului și pe categorii a cadrelor este extrem de utilă stabilirea cât mai exactă a necesarului de forță de muncă pe ramuri, profesii și meserii la nivel macroeconomic și pe fiecare județ.

Pentru asigurarea necesarului de forță de muncă în continuă creștere urmează a se antrena femeile într-o măsură tot mai largă la întreaga viață economică-socială. Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, și în perioada următoare femeile vor continua să se afirme ca o forță remarcabilă a construcției socialiste și comuniste, aducându-și contribuția tot mai însemnată la dezvoltarea producției materiale și spirituale, la formarea și educarea tinerelor generații, la progresul multilateral al țării.

2 Să se urmărească **permanentizarea forței de muncă**, localizarea acesteia în centrele în care își desfășoară activitatea. În acest scop, paralel cu amplasarea cât mai rațională a forțelor de producție pe teritoriu, se impune desfășurarea unui program susținut de urbanizare a centrelor care au perspective pe linia dezvoltării economice. Aceasta se poate realiza prin aplicarea consecventă a politicii partidului privind: executarea de locuințe din fondurile statului și închirierea lor populației, cu prioritate tinerilor lucrători cu înaltă calificare și altor specialiști, familiilor numeroase cu venituri mai reduse etc.; acordarea de credite pe termen lung, în condiții avantajoase, celor care doresc să-și construiască sau să cumpere locuințe de la stat; dezvoltarea bazei tehnico-materiale a învățământului și a ocrotirii sănătății (creșe și cămine de copii, grădinițe, școli, policlinici, spitale etc.); sistematizarea și dotarea localităților cu construcțiile edilitar-gospodărești necesare etc.

Pentru permanentizarea forței de muncă și îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației în planul cincinal 1976—1980 se prevede construirea a 815 000 apartamente fizice și a 200 000 de noi locuri în cămine muncitorești.

Experiența ne arată că multe neajunsuri în activitatea unui nou obiectiv industrial, la punerea acestuia în funcțiune și care întârzie atingerea parametrilor proiectați, sînt legate de modul cum se asigură pregătirea și permanentizarea forței de muncă. De aceea, trebuie aplicată cu consecvență măsura adoptată în ultimii ani, potrivit căreia la înscrierea în plan a fiecărui obiectiv industrial este necesar să se clarifice toate problemele legate de asigurarea forței de muncă. Este vorba de stabilirea numărului muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, economiștilor etc. pe profesii și meserii, necesar în perioada construirii obiectivului și după punerea lui în funcțiune, precum și zona de recrutare; tipul cursurilor de calificare sau recalificare, graficul de pregătire a cadrelor; numărul și valoarea apartamentelor ce urmează a fi construite de către stat pentru lucrătorii noului obiectiv și a altor lucrări edilitar-gospodărești.

Politica demografică urmărește desfășurarea în mod organizat a migrațiilor teritoriale și socioprofesionale, în conformitate cu cerințele economice și demografice ale zonelor considerate.

3 Pentru a evita unele fenomene demografice negative care se manifestă în țările puternic industrializate, **este necesar a orienta fluxurile populației nu numai de la sat către oraș, dar și de la oraș către sat**. În acest scop, apare indicată dezvoltarea unor unități industriale sau de prestări de servicii în mediul rural care să lucreze atît pentru nevoile populației locale, cît și pentru cerințele întreprinderilor și populației din centrele urbane. Asemenea microunități economice pot asigura absorbirea unei părți din populația devenită disponibilă în agricultură și menținerea ei în mediul rural, evitînd aglomerarea centrelor urbane. În plus, satul, ca și orașul, are nevoie de cadre de specialiști care să lucreze în activitatea economică și în domeniile învățământului, sănătății, culturii etc. Permanentizarea acestor cadre în localitățile rurale nu este de conceput dacă nu li se asigură condiții normale de muncă și de viață și, înainte de toate, locuințe corespunzătoare.

4 Este necesar să se acorde o atenție deosebită **dezvoltării și perfecționării învățământului de toate gradele**, urmărindu-se creșterea sistematică a eficienței acestuia. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R., „...hotărîtor pentru asigurarea dezvoltării în continuare în ritm rapid a țării noastre, pentru înfăptuirea Programului partidului este ridicarea calificării celor ce muncesc. Iată de ce trebuie luate toate măsurile pentru formarea profesională la un înalt nivel a tineretului, pentru perfecționarea pregătirii întregului personal, îmbogățirea — prin reciclare, în concordanță cu prevederile legii — a cunoștințelor tuturor oamenilor muncii, inclusiv a cadrelor tehnice și de conducere”.

Fiecare treaptă a învățământului trebuie să marcheze o îmbunătățire calitativă a rezultatelor obținute în activitatea de producție de cel care a urcat-o. Se impune stabilirea unei metodologii de determinare a contribuției învățământului de dife-

rite grade la creșterea productivității muncii și respectiv a venitului național. Un indicator al eficienței stocului de învățămînt ar putea contribui la îmbunătățirea muncii de planificare pe perioade mijlocii și lungi, la stabilirea măsurilor ce trebuie luate atît în învățămînt, cît și în producție, în vederea creșterii productivității muncii.

Totodată, este necesar să se adincească studiile cu privire la optimizarea rețelei de școli din cadrul învățământului general și să se stabilească soluțiile cele mai avantajoase din punctul de vedere al procesului instructiv-educativ și a cheltuielilor pe care le reclamă: organizarea de școli pentru efective restrînse de elevi în fiecare (sau aproape fiecare) localitate ori de școli mari, cu mai multe clase paralele, pentru populația școlară dintr-o anumită zonă. Prima soluție oferă avantajul că nu necesită cheltuieli pentru construirea de internate ori pentru deplasarea zilnică cu trenul ori cu alte mijloace de transport a elevilor la școală, dar și dezavantajul că învățămîntul se desfășoară prin unități mici, iar profesorii, pentru a avea o normă întreagă, sînt obligați să predea mai multe discipline, care adesea depășesc specialitățile lor. Cea de-a doua soluție prezintă avantajul că, grupînd un număr mai mare de elevi în aceeași școală, permite mai buna utilizare a bazei materiale și a cadrelor didactice, ceea ce se reflectă favorabil asupra procesului de învățămînt. Concentrarea populației școlare în anumite centre mai importante reclamă investiții suplimentare pentru cazarea elevilor ori necesită cheltuieli pentru transportul zilnic al acestora de la domiciliu la școală și înapoi, cu un consum suplimentar de timp și de energie.

5 Pe linia ocrotirii sănătății populației este necesar să se acționeze pentru **prevenirea bolilor și refacerea sănătății celor bolnavi într-un termen cît mai scurt**. Este util a se determina dimensiunile optime ale unităților spitalicești și a se asigura repartizarea acestora și a cadrelor medico-sanitare cît mai rațional pe teritoriu, ținînd seama de fenomenele demografice. Din punct de vedere economic prezintă interes calcularea unor indicatori care să exprime costul și efectele acțiunilor cu caracter preventiv asupra stării sănătății populației, reducerea gradului de morbiditate; valoarea producției și a venitului național nerealizate ca urmare a pierderii temporare și definitive a capacității de muncă a persoanelor făcînd parte din populația activă a țării; costul acțiunilor cu caracter curativ pentru restabilirea capacității de muncă a unei persoane; raportul dintre eficiența cheltuielilor sanitare preventive și a celor curative, durata de recuperare din venitul național creat de o persoană a cheltuielilor sanitare suportate de societate pentru restabilirea capacității de muncă a acestuia temporar pierdute.

6 O politică demografică activă presupune suportarea de către societate a cheltuielilor antrenate de lansarea unui om în viață, a cheltuielilor aferente ridicării calificării sau recalificării, menținerii și respectiv refacerii sănătății populației active, precum și a cheltuielilor legate de satisfacerea nevoilor de trai ale persoanelor vîrstnice (acordarea de pensii, de asistență medicală etc.).

Prezintă interes menținerea unui echilibru permanent între cheltuielile care vizează populația activă și cea inactivă, între cheltuielile privind populația inactivă tînără și cea vîrstnică; între nivelul pensiilor și cel al retribuției. Înfruntarea raportului dintre cheltuielile demografice aferente populației tinere și cele aferente populației vîrstnice poate fi o dovadă a deteriorării structurii de vîrstă a populației, a îmbătrînirii acesteia determinată fie de reducerea natalității fie de scăderea mortalității sau de alte cauze. În funcție de natura cauzelor, urmează a se stabili și direcțiile în care trebuie să se acționeze.

7 Măsurile îndreptate spre creșterea rolului activ al politicii demografice reclamă un efort financiar considerabil din partea statului alocarea unor importante resurse bănești pentru cheltuieli cu caracter definitiv ori sub formă de împrumuturi pe termen lung pentru acțiuni de învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății, alocații pentru copii, asigurări sociale, construcții de locuințe, urbanizare, protecția mediului înconjurător etc. Potrivit Directivelor celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., cheltuielile social-culturale vor crește în anii 1976—1980 cu peste 50% față de actualul cincinal, revenind în medie pe o familie 10 900 de lei în 1980, față de 7 500 de lei în anul curent. În cincinalul viitor se vor aloca importante fonduri pentru dezvoltarea bazei materiale a învățământului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale și sportului. Pornind de la utilitatea acestor cheltuieli, **este necesar să se acționeze pe linia folosirii cît mai raționale a fondurilor alocate pentru creșterea eficienței sociale și economice a acestora**.

Stabilirea indicatorilor de eficiență arătați mai sus ar putea contribui la îmbunătățirea analizei prospective a investițiilor în resurse umane și a celorlalte cheltuieli în scopuri demografice, la perfecționarea planificării economice și financiare, la mai buna cunoaștere a relațiilor reciproce existente între creșterea economică și evoluția demografică.

prof. univ. dr. Iulian VĂCĂREL

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE ȘI CAPACITATEA... DE A LE UTILIZA

DINAMISMUL dezvoltării economiei naționale, mutațiile structurale care au loc în domeniul tehnicii și tehnologiei de producție, atrag după sine necesitatea cunoașterii continue a dimensiunilor potențialului productiv în scopul folosirii lui cât mai eficiente. Pe de altă parte, analiza periodică a mărimii capacităților de producție la nivelul fiecărei mașini, secții, linii tehnologice sau pe ansamblul întreprinderii, reprezintă o acțiune de maximă importanță, deoarece asigură posibilitatea dimensionării juste a nivelului lor de producție, fundamentării acestora pe baze științifice, identificării rezervelor potențiale care urmează a fi puse în valoare în vederea sporirii volumului de produse. De asemenea, cunoașterea la nivel macroeconomic a potențialului productiv, constituie un important instrument pentru factorii de decizie economică, pe această bază putându-se aviza crearea sau dezvoltarea unor noi capacități.

Analiza potențialului productiv în industria de prelucrare a lemnului — care constituie subiectul articolului de față — a fost efectuată pentru un număr de 12 produse dintre cele mai reprezentative, care asigură un grad de cuprindere de aproape 80% din valoarea totală a producției globale industriale corespunzătoare acestei ramuri.

Realizările bune: unde...

PREOCUPĂRILE susținute ale colectivelor de oameni ai muncii din unitățile de industrializare a lemnului, de a folosi utilajele și suprafețele de producție la parametrii cei mai înalți, au determinat în actualul cincinal **obținerea unor indici din ce în ce mai înalți de utilizare a capacităților de producție existente atât pe ansamblul ramurii cât și pe principalele produse** (tabelul nr. 1).

Folosirea mai bună a capacităților de producție determină obținerea unei producții industriale suplimentare în cursul actualului cincinal — față de anul 1970 — de aproximativ 5,5 miliarde lei.

Un număr important de întreprinderi și-au propus să obțină în cursul acestui an un grad ridicat de utilizare a capacităților de producție prin valorificarea maximă a resurselor interne de care dispun. Spre exemplu, la mobilier din lemn — produs cu cea mai mare pondere valorică din cadrul ramurii industriei lemnului — față de o încărcare medie de 92,3%, prevăzută pentru anul în curs, unele întreprinderi și-au înscris în plan o utilizare a capacității și suprafețelor de producție în proporție de peste 96% (C.P.L. Bacău 98,6%, C.P.L. Comănești 98,9%, C.P.L. Bistrița 96,9%, C.P.L. Constanța 98,7%, I.P.L. Satu Mare 96,3%, C.P.L. Suceava 98,7% etc.).

Astfel, numai prin utilizarea mai bună a potențialului tehnic existent la începutul anului 1971, volumul producției de mobilă se estimează a fi mai mare în 1975 cu cca 18%, ceea ce înseamnă cca 180 mii garnituri convenționale.

...și cum?

INCĂRCAREA mai judicioasă a capacităților de producție în industria de prelucrare a lemnului a fost obținută — în principal — pe două căi importante:

1. Sporirea continuă a indicilor care exprimă utilizarea intensivă a mașinilor (ca o cale practică inepuizabilă de obținere a unor producții suplimentare). Aceasta ne-o indică de altfel și compararea realizărilor medii cu cele de vîrf, consemnate pentru o perioadă de timp consecutivă de 1—2 luni pe an, la câteva produse și întreprinderi (tabelul nr. 2). Referindu-ne numai la produsele și întreprinderile menționate, rezultă că diferențele dintre indi-

icatorul de utilizare de vîrf (luat pe o perioadă de 1—2 luni consecutive în care s-a realizat o producție orară maximă) și media anuală a acelorași indicatori, sînt de 10—15% la placaje din lemn, 5—9% la PAL, 3—7% la PFL etc. Este de subliniat faptul că existența acestor diferențieri nu se poate justifica numai prin existența în fabricație a unei structuri optime în perioada de vîrf, așa cum se încearcă uneori a se „explica” o atare situație — ci și prin mai buna organizare a producției și muncii, prin aprovizionarea ritmică, lipsa sau înlăturarea rapidă a avariilor, existența unui ritm susținut de muncă etc.

În acest context, sporirea utilizării intensive a fondurilor fixe presupune aplicarea unor programe complexe de măsuri, vizînd în primul rînd folosirea unor tehnologii moderne de fabricație, calificarea superioară a forței de muncă, realizarea la timp și în bune condițiuni a planurilor de revizii și reparații corespunzător prevederilor, întărirea disciplinei în muncă etc.

2. Îmbunătățirea utilizării potențialului productiv sub aspect extensiv; aceasta presupune introducerea unor regimuri de lucru care să acopere în cea mai mare parte cele trei schimburi pe zi. Analiza utilizării capacităților de producție trebuie făcută, din acest punct de vedere, pe baza unor regimuri de lucru diferențiate, în funcție de caracterul de continuitate al tehnologiilor de fabricație practicate.

Studiul folosirii capacităților utilajelor și suprafețelor pe care se realizează producția de mobilier din lemn a permis ca pe baza unor analize ample a datelor statistice referitoare la realizările obținute și a condițiilor și posibilităților tehnico-organizatorice existente, în fabricile mai noi să se stabilească un regim de lucru corespunzător realizării unui coeficient de schimburi pe zi de 2,5 (nivel atins și depășit în multe întreprinderi din acest sector). În alte întreprinderi (mobilă, parchete, uși-ferestre etc.) mai vechi, proiectate și construite pentru un regim de lucru de 2 schimburi pe zi, măsurile luate de conducerea unităților respective au permis ca, printr-o mai bună folosire a suprafețelor de producție și depozitare, reamplasarea fluxului tehnologic, reamplasarea utilajelor etc. să se mărească treptat coeficientul de schimburi (C.P.L. Arad, de la 1,8 schimburi pe zi la 2,3; C.P.L. Brăila, de la 1,7 la 2,25; I.P.L. Cluj-Napoca, de la 1,9 la 2,4; C.P.L. Focșani, de la 1,9 la 2,4; I.P.L. Tg. Mureș, de la 2,0

la 2,37 etc.). În întreprinderile sau sectoarele producătoare de furnire, plăci fibrolemnoase, plăci aglomerate din lemn, regimul de lucru adoptat este de 3 schimburi pe zi pentru calculul capacităților, iar realizările efective obținute confirmă prevederile avute în vedere.

Sporirea producției pe seama creșterii coeficientului de schimburi pe zi, prezintă avantajul că nu necesită alocarea unor importante fonduri de investiții, ci presupune o mai bună utilizare a mașinilor și suprafețelor existente.

Locuri înguste —

o problemă încă actuală

CREȘTEREA an de an a indicilor care exprimă utilizarea capacităților de producție confirmă faptul că există, în toate întreprinderile, rezerve care — prin adoptarea măsurilor corespunzătoare pot fi valorificate eficient.

În ramura industriei de prelucrare a lemnului din cadrul M.E.F.M.C., ponderea și cauzele neutilizării depline a capacităților — la nivelul anului 1974 — pe an-

Tabelul nr. 1
Gradul de utilizare a capacităților de producție — în procentaj —

	1971	
	(realizări)	(estimări)
INDUSTRIA DE PRELUCRARE A LEMNULUI DIN M.E.F.M.C.	88,0	91,0
din care:		
- furnire estetice	92,7	96,0
- placaje din lemn	93,0	94,9
- plăci din aşchii de lemn	90,8	93,3
- plăci fibrolemnoase	94,8	97,3
- chibrituri	94,7	97,0
- mobilier din lemn	84,8	92,3

samblul ramurii și pe principalele produse, sînt arătate în tabelul nr. 3. Ele și-au menținut în unele întreprinderi valabilitatea și în primele 9 luni din 1975.

1 Locurile înguste apar de obicei atunci cînd dezvoltarea unei întreprinderi, modernizarea tehnologiilor de fabricație sau schimbarea structurii sortimentale a produselor fabricate are loc în condițiile neasigurării unei corelări perfecte între diversele verigi sau utilaje de producție. Astfel, în industria mobilei, asemenea decalaje se localizează, în special, între sectoarele de prelucrare mecanică a lemnului și cele de pregătire (I.P.L. Iași, C.P.L. Brașov, C.P.L. Oradea, Fabrica de mobilă Cluj-Napoca etc.). Excedentul de capacitate al sectorului de prelucrare mecanică a lemnului, comparativ cu cele de pregătire, se explică prin eliminarea în bună parte a elementelor din lemn masiv din construcția mobilei, îndeosebi a celei moderne, ceea ce atrage după sine o subîncărcare a sectorului de prelucrare față de cel de pregătire, precum și prin rămînerea în urmă a tehnologiilor practicate în sectorul de pregătire. Eliminarea acestei situații se poate realiza prin redimensio-

narea sectorului de pregătire pe seama celui de prelucrare, introducerea de utilaje și tehnologii moderne, generalizarea schimbului 3 în sectorul de pregătire etc.

În fabricile de placaje (C.P.L. Gherla, C.P.L. Suceava, C.P.L. Blaj ș.a.), **locurile înguste se înregistrează îndeosebi la instalațiile de uscarea a furnirelor.** Această situație se datorează în principal faptului că în unele cazuri construcția, tehnologia și regimul de uscarea practicat înregistrează decalaje față de gradul de tehnicitate al deruloarelor sau preselor hidraulice din cadrul secției de placaje. **Chiar și în fabrici de PAL** (C.P.L. Caransebeș, C.P.L. Bistrița, C.P.L. Reghin etc.) și **PFL** (C.P.L. Drobeta Turnu-Severin, C.P.L. Suceava, C.P.L. Blaj etc.) **se manifestă decalări de capacitate între instalația propriu-zisă și sectorul de prelucrare-pregătire a așchiiilor sau fibrelor, deoarece numărul sau calitatea așchietoarelor sau defibratoarelor nu sînt corespunzătoare.**

După unele calcule estimative, întocmite de către colectivele din întreprinderile industriei de prelucrare a lemnului cu prilejul evaluării capacităților de producție, eliminarea locurilor înguste și asigurarea la nivelul necesar a forței de muncă poate duce la obținerea unei producții suplimentare de circa 500 milioane lei anual.

2 O altă cauză majoră care afectează utilizarea deplină a capacităților de producție din industria lemnului se datorează **neafingerii la termenele prevăzute în grafice a parametrilor de producție sta-**

Tabelul nr.2

Indicii de utilizare intensivă (1974)

	U.M.	Media anuală	Realizările de virfur
PLACAJE DIN LEMN			
- F.P.L. Gugești	"	1,64	1,80
- C.P.L. Rm.Vilcea	"	3,23	3,49
- F.P.L. Deta	"	2,69	3,09
- C.P.L. Blaj	"	5,67	6,17
- C.P.L. Suceava	"	2,94	3,00
PLACI AGLOMERATE DIN LEMN			
- C.P.L. Brăila	"		
- linia I	"	467,5	504,9
- linia II	"	497,7	521,2
- C.P.L. Sighetul Marmației	"	261,8	285,0
- C.P.L. Tg.Jiu	"	353,7	369,4
- C.P.L. Gherla	"	350,0	375,0
PLACI FIBROLEMNOASE			
- C.P.L. Drobeta - Tr. Severin	"	4,71	4,78
- C.P.L. Comănești	"	4,84	5,01
- C.P.L. Suceava	"	1,29	1,33
- C.P.L. Blaj	"	5,67	6,17

x) Media orară pe o perioadă de 1-2 luni consecutive dintr-un an.

bilii în documentațiile tehnice sau întirzieri în ce privește punerea în funcțiune a unor obiective industriale noi. În anul 1974 depășirea termenelor prevăzute în grafice referitoare la atingerea parametrilor de producție proiectați a condus la nerealizarea unor produse a căror valoare echivalează cu circa 350 milioane lei. Asemenea pierderi de producție se localizează la Fabrica de plăci fibrolemnoase și Fabrica de cherestea de la Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeș, Fabrica de plăci fibrolemnoase (liniile I—II) de la Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani, Fabrica de placaj de la Combinatul de prelucrare a lemnului Tg. Jiu ș.a.

3 La menținerea nivelului semnalat de încărcare a potențialului tehnic din unele întreprinderi contribuie și **opririle accidentale ale utilajelor,** ca urmare a nerespectării graficelor referitoare la executarea reviziilor și reparațiilor planificate,

neasigurarea pieselor de schimb în sortimentele și cantitățile necesare, disciplina slabă în muncă etc. Toate acestea au avut ca efect, după unele calcule estimative — diminuarea nivelului de producție cu circa 400—500 milioane lei în fiecare an din cinciulul actual.

Neexecutarea la timp și în bune condițiuni a lucrărilor de reparație și întreținere a utilajelor contribuie la alimentarea opririlor accidentale, ceea ce, ca pierdere de producție, înseamnă uneori foarte mult. Ca urmare a pierderilor însemnate de producție ce se înregistrează prin neefectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor și reviziilor, apare cu stringență necesitatea reconsiderării importanței acestor acțiuni la întreprinderile unde se manifestă, prin organizarea judicioasă, pe baza unor planuri temeinic fundamentate, a activității de reparații, ca o sursă importantă de creștere a producției și a productivității muncii.

4 Nu de mică importanță sînt și unele **lipsuri organizatorice** care de asemenea contribuie la creșterea nejustificată a orelor de staționare a mașinilor. Aceste lipsuri se manifestă prin neachiziționarea la timp și de calitate corespunzătoare a unor materii și materiale cum ar fi: hirtie și benzi adezive fuzibile pentru furniruit, articole de feronerie, p.v.c. pe suport textil, stofă de mobilă etc.

Data fiind situația prezentată, **apare necesar ca, în lumina sarcinilor trasate la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., să se acționeze în fiecare întreprindere pentru utilizarea mai înaltă a capacităților de producție, folosirea integrală a mașinilor și instalațiilor, utilizarea mai bună a suprafețelor de producție, perfecționarea activității de întreținere a utilajelor, respectarea riguroasă a planului de reparații.** În acest sens, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, alături de C.S.P., trebuie să joace un rol mai activ decît pînă acum în urmărirea modului în care sînt folosite fondurile fixe, cît și în acordarea sprijinului pentru luarea de măsuri concrete necesare înlăturării neajunsurilor care se mai manifestă în acest domeniu.

Fondul de timp

către o utilizare maximă

ÎN DOTAREA unităților analizate există un **parc însemnat de mașini-unelte** destinat atît producerii unor categorii de utilaje tehnologice cît și fabricării de diverse tipuri de piese de schimb, asigurării lucrărilor de reparație și întreținere a mașinilor și instalațiilor din fluxurile tehnologice. An de an, **indicele care exprimă utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte a crescut simțitor ca urmare a aplicării măsurilor referitoare la generalizarea schimbului II și extinderea celui de al III-lea schimb.** Astfel, dacă în anul 1970, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte din cadrul M.E.F.M.C. a fost de 57,2% (coeficient de schimburi = 1,7), la sfîrșitul lunii iulie 1975 realizările indică o creștere a acestuia la 77,0% (coeficient de schimburi = 2,3).

Desigur că rezultatele obținute exprimă eforturile colectivelor din majoritatea întreprinderilor pentru a folosi în mod cît mai eficient parcul de mașini-unelte, de a asigura o încărcare ridicată a capacităților de producție. Cu toate acestea, datorită unor indici mai scăzuți obținuți de către alte întreprinderi în încărcarea parcului de care dispun, sau

a unor categorii de utilaje — pe ansamblul ministerului, sarcina de plan privind utilizarea fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte nu a fost realizată. **Există încă întreprinderi ale căror realizări se situează sub indicele de utilizare de 66%** (Întreprinderea de produse tehnico-sanitare „Feroemai”-Ploiești — 60%, Întreprinderea mecanică Cluj-Napoca — 63,3% ș.a.), ceea ce indică o folosire a parcului de mașini într-un regim de lucru de mai puțin de 2 schimburi pe zi.

Se mențin, totodată, importante decalaje în ce privește folosirea unor categorii de mașini-unelte. Astfel, în timp ce la unele utilaje indicii realizați sînt superiori celor planificați (strunguri paralele cu distanța între virfuri de la 5001 — 10 000 mm, strunguri automate cu mai multe

Tabelul nr.3

Cauze ale neutilizării capacităților de producție (în procente față de total)

TOTAL CAUZE	19,0	34,0	14,0	38,0
Locuri defecte - Opriri lipsite de forță și desfacere	14,0	70,0	18,0	-
Locuri defecte - Opriri lipsite de forță și desfacere	4,0	22,0	23,0	13,0
Lipsuri de materiale	-	14,0	25,0	60,0
Lipsuri de forță	-	3,0	2,0	95,0
Mobilier din lemn	18,0	58,0	8,0	16,0

axe cu Ø sub 40 mm, mașini-agregat etc.), la alte categorii realizările se situează mult sub prevederile planului (mașini de găurit prin coordonate — 63,4%, strunguri semiautomate — 59,9%, mașini de alezat — 49,7%, mașini de frezat prin copiere — 56,8%, mașini de rectificat — 63,9%). **Slaba utilizare a acestor categorii de mașini-unelte reliefează importante rezerve de capacitate existente datorate, în principal, lipsurilor în pregătirea forței de muncă pentru unele meserii, a cooperărilor și colaborărilor.**

Analiza cauzelor care frînează utilizarea deplină a fondului de timp disponibil dezvăluie faptul că din cele circa 8,4 milioane mașini-ore care nu au fost folosite în cursul anului 1974, 5,1 milioane mașini-ore (60,9%) se datoresc schimburilor neprogramate, iar 3,3 milioane mașini-ore (39,1%) întreruperilor accidentale. Realizările recente arată că ponderea fondului de timp neutilizat din totalul timpului disponibil de lucru al mașinilor este în scădere la întreprinderile analizate (23,0% în iulie 1975 față de 25,9% cît s-a înregistrat în anul precedent).

Rezultatele obținute de către unele întreprinderi din cadrul M.E.F.M.C. și din alte ministere, demonstrează faptul că este pe deplin posibilă în continuare o folosire mai bună a parcului de mașini-unelte. Reducerea orelor datorate opririlor programate — prin recrutarea și calificarea forței de muncă necesare — precum și redistribuirea în cadrul întreprinderilor a mașinilor-unelte neîncărcate sau cu o încărcare redusă, sînt măsuri care se impun de la sine și care trebuie grabnic aplicate. De asemenea, reducerea treptată și apoi eliminarea completă a întreruperilor din fondul de timp programat va contribui la mai buna utilizare a timpului disponibil.

Urmărirea aplicării cu rigurozitate a planurilor de măsuri elaborate pentru o utilizare superioară a capacităților de producție va asigura o contribuție sporită a fiecărei întreprinderi la realizarea cincinalului înainte de termen.

GH. OLTEANU
H. PINCAS

Concordanță între relațiile și realitățile economice

● Participați la organizarea acestei importante manifestări expoziționale de mai mulți ani. În această calitate vă rog să informați cititorii „Revistei economice” despre istoricul, locul și rolul Tîrgului de la Viena în ierarhia tîrgurilor internaționale.

— Organizat pentru prima dată în 1921, Tîrgul de la Viena a ajuns la a 102-a ediție în acest an. În organizarea sa a existat o singură perioadă de întrerupere între anii 1938—1944, fiind reluat, din 1945. La tîrg sînt expuse în primul rînd bunuri de consum. Este organizat de două ori pe an, în ediție de primăvară și de toamnă. În afara acestora se organizează, începînd din 1960, tîrguri anuale specializate pe domenii sau produse.

Așezarea geografică a Austriei, în centrul Europei, și neutralitatea politică a acesteia au constituit de la început primele condiții favorabile și, deci, aș putea spune că au asigurat întrucîtva prin ele însele succesul tîrgului. Cu fiecare an, acesta a devenit tot mai popular, situîndu-se în prezent printre cele mai importante manifestări expoziționale de bunuri de consum din lume.

● De cînd participă România la acest tîrg?

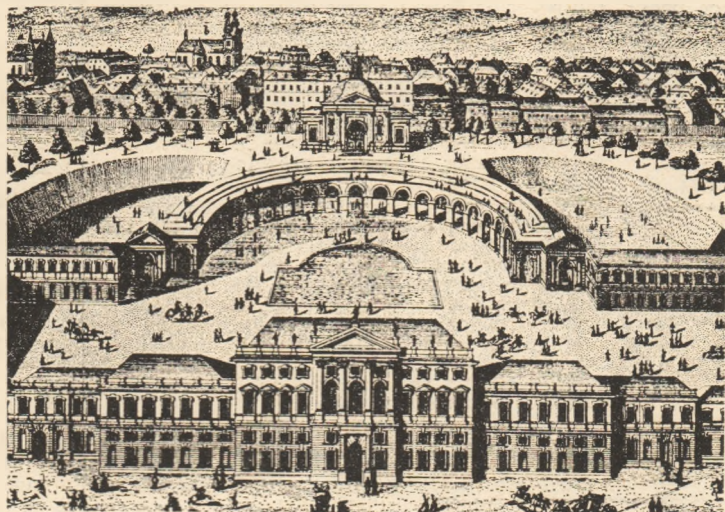
— România a participat la tîrgul de la Viena pentru prima dată în 1959 cu o expoziție destul de importantă. De atunci, în fiecare an, România participă la ediția de toamnă cu expoziții tot mai mari;

Interviu cu
dr. Friedrich RIHA,
secretarul general al Tîrgului Internațional de la Viena,

în 1973 și în acest an România a participat cu cele mai mari expoziții.

● În acest an, la București, președintele Nicolae Ceaușescu și cancelarul federal al Austriei, Bruno Kreisky au constatat cu satisfacție o evoluție rapidă a schimburilor

rapid decît producția însăși, etalarea bunurilor materiale în condiții de competitivitate a devenit o necesitate. Activitatea României în ultimii ani pe planul prezentării și penetrării produselor sale industriale pe piețe tot mai numeroase este realistă. Dacă cu ani în

Messepalatz — locul tradițional de desfășurare a tîrgului internațional de la Viena

comerciale între România și Austria. Ce rol atribuți manifestărilor expoziționale în extinderea acestora?

— Astăzi nu este suficient numai să produci. Într-o lume ale cărei exigențe sporesc mai

urmă oamenii de afaceri și ziaristii păstrau încă imaginea unor exporturi românești de petrol, de cereale, de produse din lemn etc., astăzi, în urma activității politice și economice desfășurate pe plan

intern și extern, cunoaștem mai bine posibilitățile de export ale României. La aceasta, o contribuție — importantă, desigur — a adus-o și participarea intensă a României la tîrgurile internaționale. De aceea, cred că tîrgurile și expozițiile au jucat și joacă un rol foarte important nu numai pentru lărgirea schimburilor comerciale dintre Austria și România, ci, în general, pentru punerea de acord, în fiecare moment al dezvoltării sociale a unei țări, a relațiilor economice cu realitățile economice.

● Ce ne puteți spune despre ediția recentă?

— Sub aspectul calității participării, a numărului de expozați și a tranzacțiilor încheiate, această ediție a tîrgului a constituit un real succes. Au expus 1762 firme din Austria și 1142 expozați reprezentînd 1812 firme străine din 37 țări. La acestea se adaugă 14 expoziții străine oficiale (sub pavilion național n.n.) din care, cea mai mare, a fost a României. Au fost expuse, pe lângă bunuri de larg consum, mașini agricole, mașini de calculat, echipamente de prelucrare a informațiilor, mobilier de birou și mobilă, echipamente hidraulice și pneumatice, mașini de prelucrare a metalelor și maselor plastice etc. Pentru fiecare țară și firmă participantă, această ediție s-a soldat cu o bogată activitate comercială.

Interviu realizat de
Ion Manea

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În unitățile M. E. F. M. C.

La cheltuielile totale — economii, la cele materiale — depășiri

ÎN ACTUALUL CINCINAL, aproximativ 25% din sporul venitului național urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Prin prisma acestei sarcini, reducerea nivelului cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, constituie o problemă de permanentă actualitate pentru toate ministerele productive.

Din analiza realizărilor obținute de unitățile MEFMC pe primele 7 luni din acest an, reiese că la toate centralele sale industriale, cheltuielile totale la 1000 lei producție — marfă sînt sub plan, obținîndu-se economii de peste 105 mil. lei. Dintre centralele industriale, cea de exploatare a lemnului a obținut reducerea cea mai substanțială a indicatorului de cheltuieli totale la 1000 lei producție-marfă (—6,45 lei), atît pe calea creșterii productivității muncii (101,29%), cit și prin reducerea cheltuielilor convențional-constante.

Economii menționate au fost diminuate, însă, atît pe total minister, cit și pe centrale, de depășirile înregistrate la cheltuielile materiale, excepție făcînd Centrala industrială de celuloză și hirtie (la care s-a ob-

ținut reducerea nivelului planificat al cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă cu 11,57 lei).

Accastă situație reflectă fap-

tu că, în cadrul unităților MEFMC, nu au fost puse peste tot în valoare posibilitățile privind gospodărirea și valorificarea superioară a materiilor pri-

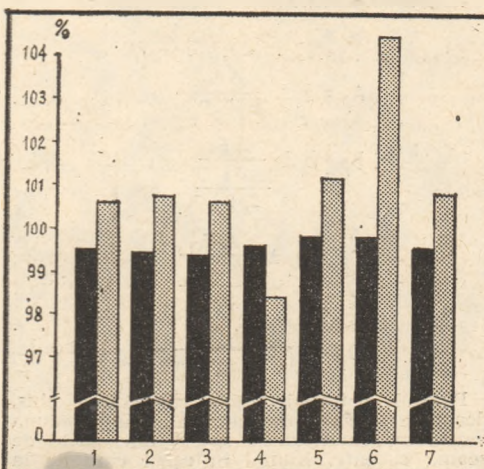
me, a materialelor, combustibilului și energiei. Numai la **normele de consum de combustibili și energie** din planul de stat și departamental și la materii prime și materiale, s-au înregistrat importante cheltuieli suplimentare. Centralele industriale cu cele mai mari depășiri sînt: Centrala de prelucrare a lemnului — 10,8 mil. lei și Centrala cimentului — 18,4 mil. lei.

În afara depășirii normelor de consum, un volum important de cheltuieli care au gravat beneficiile întreprinderilor pe sem. I. 1975, l-au reprezentat **cheltuielile neproductive**, ca de exemplu, la: C.P.L. Bistrița — 1015 mil. lei, I.F.E.T. Caransebeș — 1892 mii lei, C.C.H. Zărnești — 762 mii lei, I.M.C. Oradea — 1164 mii lei, I.U.P.S. Succava — 4999 mii lei.

Volumul total al cheltuielilor neproductive putea fi diminuat sau eliminat dacă s-ar fi evitat unele cheltuieli apărute ca urmare a unor defecțiuni în organizarea procesului de producție care au generat **rebuturi, refuzuri de produse, amenzi și penalizări**, pierderi din întreruperi.

Pentru realizarea întocmai a nivelurilor planificate la cheltuielile materiale, atît ministerul, cit și centralele industriale, au datoriat ca, printr-o sincronizare a eforturilor, toate prevederile din planul de măsuri special întocmit în acest sens să fie urmărite și transpuse în viață în fiecare întreprindere.

REALIZAREA PLANULUI PRIVIND COSTURILE DE PRODUCȚIE PE 7 LUNI DIN 1975 PE TOTALUL M.E.F.M.C. ȘI LA CENTRALELE SALE INDUSTRIALE

1 - TOTAL M.E.F.M.C.
2 - CENTRALA DE PRELUCRARE A LEMNULUI
3 - CENTRALA DE EXPLOATARE A LEMNULUI
4 - CENTRALA INDUSTRIALĂ DE CELULOZĂ ȘI HIRTIE
5 - CENTRALA CIMENTULUI
6 - CENTRALA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII
7 - CENTRALA PENTRU UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB

■ CHELTUIELI TOTALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ
▨ CHELTUIELI MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ

Analiza economică previzională

PENTRU CONDUCEREA în mod științific a procesului producerii bunurilor materiale și soluționarea corespunzătoare a problemelor noi care apar, trebuie realizată investigarea și prognozarea obiectivelor propuse și stabilirea acestora pe baza unor variante probabile în măsură să servească la fundamentarea deciziilor și acțiunilor întreprinse. Față de această sarcină este firesc să ne întrebăm: cum este îndeplinită această funcție de actuală analiză economică care se consideră ca fiind esențială în două momente de bază ale activității întreprinderilor și unităților economice: 1) la elaborarea planului de perspectivă, 2) în cursul perioadei de plan. Dacă în cazul al doilea prezența analizei economice se face simțită prin stabilirea influențelor diferiților factori care motivează rezultatele (pozitive sau negative), în primul caz „rolul” de precizare a variantei optime de utilizare a resurselor nu se realizează. Pentru că însăși etapizarea procesului de analiză metodologic nu conține așa ceva: se constată doar anumite fapte, fenomene și rezultate, se determină gradul de îndeplinire a lor, cu elementele, factorii și cauzele fiecărei trepte, corelația dintre fiecare factor și fenomenul analizat sau dintre diferiții factori, se măsoară mărimea influențelor și potențialul rezervelor. Pe baza acestor rezultate se emit deciziile și măsurile care „pe viitor” să asigure o folosire optimă a resurselor. Acest „pe viitor” trebuie luat în sensul că „să nu se mai repete”, fără însă a avea aceeași semnificație cu al expresiilor „perspectivă”, „prognozare” etc. Dacă mai explorăm și conținutul definiției obiectivului analizei economice, așa cum a fost el enunțat în literatura de specialitate, că „cercețea pe baza datelor de plan, de evidență și a altor resurse, rezultatele obținute în activitatea întreprinderilor, factorii care le-au determinat și căile îmbunătățirii lor” putem spune că, într-adevăr, metodele actuale de măsurare a influențelor diferiților factori permit în preamă măsură evaluarea previzională (cantitativă și valorică) a unor fenomene cum ar fi cele de tipul alegerii variantei optime de planificare.

Ca urmare o evaluare previzională sau analiză economică previzională este necesară nu pentru că factorii care acționează asupra unui fenomen economic ar avea o natură aleatoare, preponderentă în totalul factorilor de influență, ci, pentru că, deversind și cunoscând evenimentele pe termen lung, evaluând și explorând alternativele oferite de o variantă sau alta de planificare, putem interveni sau nu în tendințele de evoluție a unor factori.

Susținem, cu certitudinea verificărilor arătate de practică, că modificările viitoare ale factorilor de influență se datoresc unor cauze

1) pentru doi factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\Delta B_v}{a_1}$$

unde: REP este rezultatul economic previzional sau determinabil,

$$A_p \text{ și } B_p =$$

factorii previzibili ;
date din dare de seamă (efective) ;
creșteri variabile pe seama factorilor cu influență previzională ;

care acționează în prezent, dar și unor cauze care au acționat în trecut. Pornind de la această ipoteză înseamnă că, analiza economică previzională, de prognoză și prospectare, are toate elementele necesare efectuării unor calcule precise corespunzătoare unor strategii de planificare în perspectivă.

A previziunea și apoi a acțiunea ca atare, nu înseamnă altceva decît a planifica, dar nu înseamnă totul, pentru că trebuie să existe însăși planul, adică directive și sarcinile ce urmează a fi îndeplinite. Previziunea este prezentată și se manifestă prin caracterul de directivă a planului, ceea ce înseamnă îndeplinirea necondiționată a indicatorilor la nivelul prevăzut.

Spre exemplu, datele din cadrul planului

ritmului de creștere a producției globale industriale. Cum se va acționa pentru a realiza această prevedere vom putea afla apelînd nu numai la analiza „clasică” a activității economice, deci la „trecut” și „prezent”, ci dacă utilizăm și un alt instrument, o altă tehnică de calcul economic, folosind date previzionale, pe care în mod sugestiv l-am numit analiză economică previzională.

În varianta de calcul previzională a analizei activității economice a întreprinderilor rezultatele economice vor avea ca bază de calcul datele din dările de seamă curente (sau cele din perioada de bază) plus o serie de creșteri variabile (directoare) ale factorilor cu influență previzională. Aceste creșteri variabile vor contribui la obținerea „optimumului” factorilor previzionali, lor putîndu-li-se atribui valori cuprinse între domeniul minim sau maxim al rezervelor și posibilităților de care întreprinderile dispun sau, mai precis, în limita unor ritmuri prevăzute prin directive.

Relațiile care ne permit să realizăm analiza economică previzională nu sînt altceva decît relații de produs sau raport, derivate din formulele generale ale „metodei substituțiilor în lanț”, cu doi, trei sau patru factori de influență. Principiul general care stă la baza calculelor previzionale este următorul: întotdeauna calculul factorilor previzionali începe cu ultimul factor de influență, iar rezultatul obținut se va înlocui în formula de calcul al factorului următor.

Așa cum am mai arătat, ceea ce obținem în urma unor calcule și analize economice vorbește foarte puțin sau deloc despre eventualele modificări viitoare. Cu totul alta este situația cînd în calculele de analiză economică vor interveni o serie de date directe, în limita cărora datele statistice cunoscute vor crea o serie de corelații în prognoza statistico-matematică. În acest caz rezultatele economice pe care le vom obține ne permitem să le numim previzionale. Iată care sînt relațiile generale de calcul economic previzional :

2) pentru trei factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p \times C_p$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_p C_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\Delta B_v}{a_1 C_p}$$

$$C_p = c_1 \pm \frac{\Delta C_v}{a_1 b_1}$$

3) pentru patru factori previzionali :

$$REP = A_p \times B_p \times C_p \times D_p$$

$$A_p = a_1 \pm \frac{\Delta A_v}{B_p C_p D_p}$$

$$B_p = b_1 \pm \frac{\Delta B_v}{a_1 C_p D_p}$$

$$C_p = c_1 \pm \frac{\Delta C_v}{a_1 b_1 D_p}$$

$$D_p = d_1 \pm \frac{\Delta D_v}{a_1 b_1 c_1}$$

Formulele trebuie luate cu semnul plus, deoarece factorii previzionali au întotdeauna valori mai mari decît datele din dările de seamă curente. Numai în cazul cînd de la o perioadă la alta de plan ponderea anumitor factori previzionali în totalul rezultatelor preconizate se schimbă, în sensul micșorării unei influențe în favoarea alteia, atunci acel factor trebuie luat în calcul cu semnul minus. Creșterea obținută prin folosirea semnului plus nu este altceva decît adăugarea unei anumite valori cu influență variabilă la datele curente de plan.

ec. N. CĂRĂUȘU

Brăila

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PESTE PLAN : CĂRBUNE, FONTĂ ȘI OȚEL

● În Valea Jiului și în bazinul Poiana Ruscăi minierii au furnizat peste plan de la începutul anului, 100 000 tone de cărbune și minereu de fier.

● Colectivul Uzinei de preparare de la Coroești a realizat și livrat Combinatului siderurgic Hunedoara peste sarcinile de plan, de la începutul anului, mai mult de 40 000 tone cărbune spălat și innobilat pentru cocs.

● La Combinatul siderurgic din Hunedoara s-a realizat peste sarcinile de plan o producție globală suplimentară în valoare de 900 milioane lei. Au fost produse peste prevederi 86 000 tone cocs metalurgic, 328 700 tone fontă, 547 200 tone oțel, 212 500 tone laminate finite ș.a.

● Furnaliștii reșițeni au elaborat zilnic, în medie, circa 150 tone de fontă, ridicînd cota înfăptuirilor suplimentare la mai mult de 20 000 tone fontă elaborată peste prevederile de plan.

UTILIZARE EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR

● Îmbunătățirea indicilor de utilizare a agregatelor și instalațiilor a oferit oțelurilor de la întreprinderile constructoare de mașini din județul Brașov posibilitatea să producă în acest an peste prevederi o cantitate de metal din care se pot fabrica aproape 1 000 de tractoare.

● Colectivul întreprinderii „Victoria” din Călan, ridicînd la cote înalte indicii de utilizare a agregatelor, a îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe 3 trimestre. Acest succes a permis colectivelor din cadrul unității să realizeze pînă la finele lunii septembrie o producție marfă suplimentară în valoare de 16 milioane lei.

PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI

● În acest an, întreprinderile constructoare de mașini din județul Timiș au lansat în producția industrială peste 650 de produse și sortimente noi sau re-proiectate și modernizate. În industria județului a sporit gama tipodimensională de poduri rulante electrice, motoare electrice de putere mică și mijlocie, macarale, stivuitoare, mașini agricole, utilaje complexe pentru șantier de construcții, elemente galvanice și altele.

● În bazinul petrolifer al Moldovei extinderea forajului cu jet și a celui optimizat la lucrările de săpare a avut ca efect punerea în funcțiune, înainte de termen, a 6 noi sonde de adîncime medie, lucrările de foraj fiind începute în devans față de grafic la alte 10 sonde.

● La întreprinderea de strunguri din Arad a fost aliniată pe fluxurile tehnologice de producție o nouă serie de agregate. Noile mașini realizate în cadrul unității contribuie la sporirea substanțială a productivității muncii, la folosirea intensivă a unor spații industriale, înlocuind totodată utilaje similare din import, evaluate la peste 3 milioane lei valutar.

● Întreprinderea „6 Martie” din Timișoara, care furnizează agregate mecanice pentru șantierele de construcții din țară, a asimilat o nouă serie de utilaje complexe de înaltă productivitate cu performanțe tehnice ridicate. Printre acestea se numără autobetoniere destinate preparării și transportului de betoane pe șantier, pompe de mortar, vibratoare pentru fundații, utilaje de finisări interioare și exterioare și altele.

Forța de muncă — factor principal al progresului economic [IV]

IN ACEST STUDIU — al patrulea *) — elaborat pe baza datelor anchetei abordăm problema folosirii forței de muncă. Datorită opiniilor foarte diferite — chiar controverselor — în rindul specialiștilor în legătură cu suficiența sau insuficiența brațelor de muncă în cooperativele agricole, menționăm de la început că cercetarea de față este mai aproape de punctul de vedere căruia există încă suficiente brațe de muncă în CAP — chiar dacă structura forței de muncă nu este întrutotul corespunzătoare — pentru ca lucrările agricole să fie executate la timp, în perioada optimă, cu condiția mobilizării totale a resurselor de muncă existente.

Un imperativ: utilizarea integrală a forței de muncă în C. A. P.

UTILIZAREA rațională a forței de muncă în agricultură ridică probleme complexe, de a căror rezolvare depinde în mare măsură creșterea aportului acestei ramuri la dezvoltarea economiei naționale. Mutațiile calitative în evoluția volumului și structurii forței de muncă din cooperativele agricole vizează nu numai mișcarea migrației a populației active spre sectoarele secundar și terțiar, ci și necesitatea organizării științifice a muncii în aceste unități prin folosirea rațională a forței de muncă rămasă.

Îmbunătățirea folosirii forței de muncă în cooperativele agricole cuprinde două laturi principale: o latură se referă la folosirea cât mai deplină și uniformă în timpul anului a forței de muncă și a doua la sporirea eficienței muncii cheltuite. Prima latură exprimă utilizarea rațională extensivă a forței de muncă, iar cea de-a doua exprimă caracterul intensiv al utilizării acesteia.

Folosirea rațională și eficientă a forței de muncă în cooperativele agricole impune o abordare diferențiată, în funcție de condițiile concrete din fiecare zonă a țării, din fiecare consiliu intercooperatist și din fiecare cooperativă în parte. Eșantionul de 117 cooperative agricole investigat, deși nu este întotdeauna concludent pentru caracterizarea unor fenomene la nivelul întregii țări, ne dă posibilitatea să scoatem în evidență diferențele sensibile în folosirea forței de muncă pe cele șase zone de fertilitate, cât și în cadrul fiecărei cooperative.

Gradul de utilizare și de asigurare cu forța de muncă în C.A.P. poate fi studiat sub aspecte multiple, ca: numărul brațelor de muncă apte ce revine la 100 ha teren agricol; gradul de participare la muncă a cooperabililor apti; numărul mediu

anual de norme convenționale pe un cooperabil care a lucrat; ocuparea forței de muncă pe luni ale anului; numărul de norme convenționale ce revine la un hectar agricol; folosirea forței de muncă pe ramuri de producție etc.

Cu toate că ponderea populației ocupate în agricultura noastră a înregistrat scăderi mari, ca urmare a industrializării în ritmuri înalte, densitatea forței de muncă la 100 ha agricol este mult peste nivelul țărilor cu agricultură dezvoltată și chiar a unor țări cu o dezvoltare medie a acestora (tabelul 1).

Tabelul nr.1

Numărul cooperabililor apti de muncă la 100 hectare teren agricol				
Zone de fertilitate	1971	1972	1973	1974
I	48	45	44	42
II	47	46	44	41
III	45	41	39	39
IV	53	53	52	52
V	55	60	58	61
VI	66	68	29	65
T o t a l	50	49	47	46

În cooperativele agricole analizate densitatea cooperabililor apti la 100 ha teren agricol depășește media pe țară, ceea ce reflectă o folosire slabă a timpului de lucru a acestora. O corolare nesatisfăcătoare cu condițiile naturale, cu gradul de mecanizare și cu nivelul de intensificare a producției. Cea mai mare densitate o găsim în zonele V și VI de fertilitate, tocmai acolo unde nivelul de intensificare a producției este mai scăzut. Acesta se datorește slabei mecanizării a lucrărilor și folosirii nesatisfăcătoare a timpului de lucru al cooperabililor.

Numărul încă prea mare de brațe de muncă apte la 100 hectare teren agricol în cooperativele investigate este influențat și de participarea nesatisfăcătoare la muncă a membrilor din cooperativele analizate (tabelul 2).

Tabelul nr.2

Membrii cooperabililor care au lucrat efectiv din totalul membrilor de familie (%)				
Zone de fertilitate	1971	1972	1973	1974
I	62,2	63,7	60,9	56,8
II	70,6	67,6	66,3	66,2
III	69,4	75,6	72,6	72,7
IV	62,7	68,8	65,7	62,7
V	61,9	58,1	64,9	66,5
VI	50,7	52,7	52,8	50,4
T o t a l	63,7	63,2	62,7	62,2

Ponderea scăzută a membrilor cooperabililor care au lucrat efectiv în totalul membrilor de familie se datorește lacunelor în organizarea muncii și a producției, participării unui număr crescând de membri la muncă în afara gospodăriei obștești (SMA, IAS, asociații intercooperatiste, alte activități), ca și creșterii numărului persoanelor întreținute (bătrâni, copii) etc.

Faptul că în 1974, pe eșantionul de cooperative analizate, un număr de 71 de cooperabili apti, în medie pe un C.A.P., nu au participat la lucrări reflectă rezerve importante de brațe de muncă nemobilizate și nefolosite.

Al doilea imperativ: utilizarea întregului fond de timp de muncă al cooperabililor

UTILIZAREA rațională a resurselor de muncă în CAP presupune și ocuparea completă a întregului fond de timp de muncă al cooperabililor apti. Din acest punct de vedere, în cooperativele analizate există serioase rezerve de îmbunătățire a folosirii timpului de lucru (graficul nr. 1).

În primul rind, din grafic rezultă o descreștere a numărului de norme de muncă convenționale efectuate de un cooperabil cu cât scade gradul de favorabilitate al zonei. Cu alte cuvinte, reflectă o participare mai redusă a cooperabililor din cooperativele situate în zona a IV-a, V-a și a VI-a la lucrările agricole decât a celor din unitățile situate în zona I-a, a II-a și a III-a. Dealtfel, graficul pune în evidență diferențieri însemnate în legătură cu participarea la muncă între toate zonele de fertilitate.

În al doilea rind, graficul redă și tendințe diferite în ce privește evoluția indicatorului norme de muncă convenționale efectuate de un cooperabil în perioada 1971—1974; de la zona I la zona a VI-a sînt evidente toate tendințele: de participare mai activă la lucrări (în zona I și a II-a), de menținere la un nivel scăzut a participării la lucrări (în zona a III-a) și de participare mai redusă în 1974 decât în 1971 (în zona a IV-a, a V-a și a VI-a).

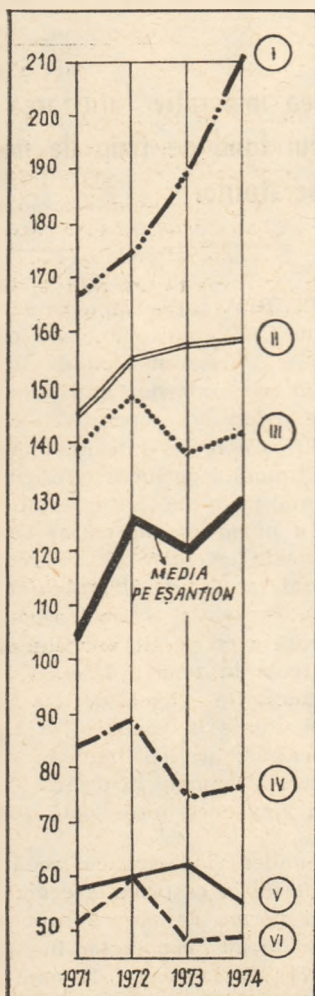
În medie, pe eșantion, se constată o tendință de creștere a numărului de norme de muncă convenționale efectuate de un cooperabil — și deci intensificarea participării la lucrări — în perioada investigată, însă se pot trage și alte concluzii.

În ansamblu, fenomenul redat în graficul alăturat întărește concluzia formulată în

*) Primele trei studii au apărut, potrivit continuității și în ordine cronologică, astfel: „R.E.” nr. 21 a.c. — probleme referitoare la forța de muncă în întreaga economie: repararea teritorială, pe ramuri, resurse; „R.E.” nr. 25 — fenomene importante în legătură cu forța de muncă din agricultură: migrare, îmbătrânire, feminizare, restricții în gestiunea forței de muncă, tendințe, motivații; „R.E.” nr. 32 — disponibilitățile de forță de muncă în agricultura cooperatistă, cauzele și consecințele actualei structuri a forței de muncă.

partea a III-a a anchetei (R.E. nr. 32, pag. 13) privind existența unui surplus de brațe de muncă în zonele mai puțin favorabile: acest surplus rezultă atât sub aspectul suprafeței de teren arabil ce revine pe un cooperator în zonele cu fertilitate mai scăzută — 1—1,5 ha față de 3—3,5 ha în zonele favorabile — cât și sub aspectul numărului de norme de muncă convenționale efectuate în medie de un cooperator în unitățile situate în aceste zone.

În acest context, măsurile adoptate recent de Comitetul Politic Executiv privind executarea lucrărilor agricole în perioada optimă prin intensificarea participării tuturor forțelor apte din comună la munca în cooperativa agricolă se dovedesc extrem de bine venite. Răspunderea față de starea producției agricole, față de averea obștească în general revine deopotrivă cooperativelor, cadrelor de conducere din cooperativa agricolă, organelor locale ale puterii de stat, fiecărei instituții situate pe raza comunei. Orice încercare de delimitare a răspunderilor și atribuțiilor lucrătorilor de pe raza comunei fără a lua în considerație cu prioritate nevoile agriculturii poate afecta însăși nivelul producției agricole.

Graficul nr. 1. Evoluția numărului de norme de muncă convenționale pe un cooperator care a participat la lucrări (pe zone de fertilitate).

Folosirea uneori nerațională a forței de muncă rămasă în C.A.P. prin slaba participare la muncă a membrilor cooperativelor în unele cooperative, prin insuficienta mecanizare a lucrărilor agricole, prin folosirea incompletă a fondului de timp de muncă devine o frână serioasă în calea dezvoltării economice a cooperativelor agricole. O îmbunătățire a utilizării timpului

de lucru, în condițiile reducerii numărului participanților la muncă, presupune un volum de muncă ridicat și în creștere pe un cooperator apt de muncă.

Din analiza noastră reiese că cel mai scăzut grad de participare la muncă și cea mai slabă utilizare a fondului de timp de muncă se întâlnesc în CAP-urile din zonele V și VI. În aceste zone, numărul de norme de muncă convenționale pe un cooperator care a lucrat este mult sub media eșantionului. În cooperativele analizate, chiar în zonele I—III volumul anual de norme convenționale pe un cooperator poate fi încă sporit.

Analiza rezervelor de sporire a gradului de utilizare a forței de muncă în agricultura cooperatistă trebuie să se bazeze pe cunoașterea reală a resurselor de muncă disponibile, cantitativ și calitativ. Din acest punct de vedere, rezultă că în cele 117 cooperative analizate, atât sub raportul numărului mediu al cooperativelor apte la 100

Tabelul nr.3

Utilizarea rațională a forței de muncă în unele CAP (1974)

C. A. P.	Zona	Nr. coop. apte de muncă la pe un 100 ha agricol	Norme de muncă conv. pe un cooperator
Roșiori - Brăila	I	26,7	2,38
Curcani - Constanța	II	13	221
Bistrița - Bistrița-Masăud	III	35,6	184
Gohor - Galați	IV	28	157
Popohor - Olt	V	34	137
Sfinzieni - Covasna	VI	29	161

ha teren agricol (47 în 1974), cât și a suprafeței medii de teren arabil pe un cooperator care a lucrat (2,04 ha în 1974) mărimea medie a resurselor disponibile de forță de muncă este peste media țării. Dacă ținem seama de faptul că în 1974 din totalul membrilor de familie au participat la lucrări numai 62,2%, resursele efective de muncă sînt și mai mari. Pe zone de fertilitate, acești indicatori iau valori mult negative în zonele IV—VI. În aceste condiții se impune promovarea într-un ritm mai susținut a progresului tehnic în CAP, ceea ce va asigura ca ritmul atragerii cooperativelor spre ramurile neagricole să fie mai bine corelat cu acesta.

Dacă pe ansamblul CAP analizate rezultă rezerve însemnate în utilizarea forței de muncă, în multe cooperative agricole întîlnim o folosire mai rațională a

Tabelul nr.4

Consumul de norme de muncă convenționale pe luni în 1974 (% față de total consum pe an)

Zone de fertilitate	Iunie	Septembrie	Ianuarie
I	12,0	10,7	4,3
II	11,9	9,7	4,2
III	11,2	10,9	5,1
IV	12,9	11,4	4,3
V	15,9	11,1	4,3
VI	13,3	9,6	4,6
Total:	12,2	10,5	4,4

acesteia în comparație cu celelalte cooperative situate în aceeași zonă (tabelul 3). Din tabel rezultă resurse aproximativ egale de forță de muncă, însă și o tendință netă de reducere a numărului de norme de muncă convenționale realizate de un cooperativ, ceea ce înseamnă că acestea sînt utilizate inegal.

Al treilea imperativ: micșorarea sezonității forței de muncă

UN FACTOR de utilizare rațională a timpului de lucru al cooperativelor îl reprezintă ocuparea deplină și cit mai uniformă a forței de muncă în tot timpul anului. Caracteristic folosirii forței de muncă în agricultura este sezonalitatea folosirii ei. Aceasta este rezultatul necorordanței dintre timpul de muncă și timpul de producție, care se datorează condițiilor naturale în care se desfășoară procesul de producție din agricultură și particularităților biologice ale plantelor. Această particularitate trebuie avută în vedere, mai ales în CAP, care datorită specificului forme de proprietate, nu-și poate stabili numărul de lucrători proporțional cu volumul lucrărilor. Apar, astfel, fie perioade de vîrfuri de muncă, fie perioade în care brațele de muncă nu sînt folosite la capacitatea lor. În condițiile mecanizării pe scară largă a proceselor de muncă, a adîncirii profilării și specializării producției se reduce timpul de executare a anumitor lucrări și, concomitent, se adîncește gradul de sezonalitate a producției agricole și de folosire a forței de muncă. Este un fenomen care reflectă caracterul contradictoriu și complex al utilizării forței de muncă în agricultură. Aceste tendințe pot fi atenuate prin măsuri organizatorice și economice.

În cooperativele analizate curba folosirii forței de muncă pe luni ale anului prezintă variații mari în perioada de iarnă față de cea de vară. (tabelul 4). În toate zonele de fertilitate rezultă o folosire slabă a forței de muncă în timpul iernii ceea ce impune măsuri de ridicare a gradului de folosire a acesteia. O agricultură extensivă nu poate asigura folosirea rațională a forței de muncă în tot timpul anului. Culturile practicate în astfel de sisteme de agricultură sînt caracterizate prin perioade scurte de muncă, urmate de o subfolosire a forței de muncă. În acele cooperative agricole, în care ramurile zootehnice, legumicultura și alte ramuri intensive sînt dezvoltate se realizează o curbă aplatizată a utilizării forței de muncă în timpul anului.

Din cele 117 cooperative investigate numai 10 au înregistrat un consum de norme de muncă convenționale mai mare în sectorul zootehnic decît în producția vegetală: Sînpetru de Cîmpie-Mureș, Casimcea-Tulcea, Bertești-Brăila, Cristian-Brașov, Birghiș-Sibiu, Mașloc-Timiș etc. În aceste unități și numărul mediu de norme de muncă convenționale pe un cooperativ este mai mare decît pe ansamblul eșantionului investigat: CAP Casimcea — 239, CAP Bertești — 273, CAP Mașloc — 260.

La C.A.P. Cristian, județul Brașov, au lucrat în 1974, 143 cooperativi. În același an au fost consumate peste 78 mii norme de muncă convenționale; din acestea, peste 47% în zootehnie, 9% în activitățile industriale și restul în producția vegetală.

Datorită ponderii ridicate a normelor efectuate în zootehnie și a faptului că în acest sector se efectuează norme cu un coeficient mai ridicat de transformare în norme de categoria I, în medie, un cooperator, a realizat în 1974 mai multe norme convenționale decît numărul zilelor calendaristice ale anului.

M'grația internă a forței de muncă în CAP — factor de folosire rațională a acesteia

UTILIZAREA integrală și eficiența a resurselor de muncă în cooperativele agricole presupune și o anumită structură a consumului de muncă pe ramuri și sectoare de activitate. În condițiile pătrunderii masive a progresului tehnic în agricultură are loc o migrație a forței de muncă de la o ramură la alta, de la ramurile mai puțin intensive, pretabile la un grad ridicat de mecanizare spre ramurile mai intensive, care chiar în condițiile unui grad ridicat de mecanizare necesită un consum mai mare de muncă vie (legumicultură, pomicultură, viticultură, zootehnie etc). Caracteristic acestui tip de migrație este tendința de ridicare a calificării profesionale a forței de muncă rămase în agricultură, întrucît activitatea în aceste ramuri solicită mai multă forță de muncă calificată.

În condițiile creșterii gradului de intensificare a producției agricole, prin dezvoltarea cu prioritate a ramurilor mai intensive, este posibil să aibă loc și o creștere

a ponderii consumului de muncă în aceste ramuri. Astfel, are loc o reducere a populației ocupate în agricultură într-o proporție diferită față de gradul de mecanizare a lucrărilor, întrucît ramurile mai intensive cer o creștere a consumului de muncă vie. Progresul tehnic în agricultură duce la apariția diversificării producției și creșterii calificării populației ocupate.

La nivelul eșantionului nostru se observă o nerațională repartizare a consumului de norme convenționale pe ramuri și sec-

ficient de dezvoltare a zootehniei în unele CAP-uri — consumul de norme convenționale este scăzut în această ramură. Sarcina trasată de Congresul al XI-lea al P.C.R., ca zootehnia să-și sporească ponderea la circa 50%, pînă în 1990, în totalul producției globale agricole, va duce la folosirea mai rațională a forței de muncă pe seama acestei ramuri.

Modernizarea structurii de producție a agriculturii, prin accentuarea procesului de integrare agro-industrială, va fi o cale de bază a folosirii mai raționale a forței de muncă rămasă în CAP. Așadar, agricultura accelerează procesul creșterii economice generale, atît prin furnizarea forței de muncă necesară altor sectoare, cit și prin utilizarea deplină și tot mai eficientă a forței de muncă rămasă în această ramură. Creșterea eficienței utilizării forței de muncă în CAP — exprimată prin nivelul productivității muncii — este factorul esențial al dezvoltării agriculturii și integrării ei în ansamblul economiei naționale.

**dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA**

Tabelul nr.5

Consumul de norme de muncă convenționale pe sectoare de activitate (1974) — %

Zone de fertilitate	In sectorul		Activități anexe și prestări de servicii
	vegetal	animal	
I	65,3	27,1	7,6
II	67,1	26,9	6,0
III	64,0	29,0	7,0
IV	63,1	32,2	4,7
V	65,6	30,3	4,1
VI	30,5	4,5	5,0
Total:	65,4	28,4	5,2

toare de activitate (tabelul 5). Cel mai ridicat consum de norme convenționale revine producției vegetale. Un consum redus se înregistrează în zootehnie și activitățile industriale și de prestări de servicii. Pe zone, chiar în condiții mai bune de fertilitate și de relief, și a unui grad ridicat de mecanizare — datorită nivelului insu-

Potrivit programului de publicare a rezultatelor anchetei „R.E.“ în 117 C.A.P. urmează să ne referim într-unul din numerele următoare la eficiența cu care este utilizată forța de muncă în cooperativele agricole, urmărind prin prisma nivelului și dinamicii productivității muncii.

BULGARIE

MACHINOEXPORT

PUBLICOM

STRUNGURILE DIN SERIA „PRESLAV“ sînt mașini moderne și stabile, de mare randament. Comanda cutiilor de viteze se face cu ajutorul unui sistem preselectiv. S-au prevăzut, de asemenea, mai multe variante de ambreiaj electromecanic. Aceste strunguri sînt echipate cu mai multe accesorii suplimentare.

Diametrul maxim al materialului de prelucrat   440 mm   440 mm   440 mm   440 mm

Diametrul maxim al barei   70 mm   70 mm   70 mm   70 mm

Distanța între virfuri   250 mm   1 000 mm   250 mm   1 000 mm
500 mm   1 500 mm   500 mm   1 500 mm
750 mm   2 000 mm   750 mm   2 000 mm

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Exportator :
Str. Aksakov, Sofia — Bulgaria
Tel : 88 53 21 ; Telex : 22 — 425
Telegrame : MACHINOEXPORT
— Sofia.

In întreprinderile textile

Se valorifică eficient materiile prime secundare ?

„R. E.” nr. 29 din 18 iulie 1975

Întreprinderea textilă — Arad

IN ARTICOLUL publicat de „Revista economică” nu se fac referiri critice directe la activitatea unității noastre cu privire la valorificarea materiilor prime secundare; cu toate acestea trebuie să arătăm că problema respectivă se află în permanență în atenția colectivului de muncă, urmărindu-se utilizarea deșeurilor în procesul de producție, valorificarea acestora, prin reutilizarea la fire de vigoine sau de bumbac și diversificarea articolelor din grupa țesăturilor groase.

Pentru diminuarea deșeurilor pe fluxul tehnologic menționăm că s-au stabilit programe de măsuri specifice secțiilor și atelierelor de producție; astfel a fost posibilă diminuarea cantității de deșuri cu cca. 19 tone în trim. II față de trim. I. a.c. Din cantitatea totală de deșuri produse în filatură și țesătorie, peste 50% se utilizează în întreprindere la fire de vigoine sau fire tip bumbac, iar deșeurile nefiabile, firele înleiate și răsucite sint valorificate prin vânzare pentru alte produse industriale sau de uz casnic.

În vederea utilizării în producția proprie a unor cantități mai mari de deșuri, laboratorul nostru de cercetare se preocupă, în continuare, de determinarea și stabilirea tehnologiei de realizare a unor fire tip vigoine din deșuri provenite din capete de urzeli înleiate și deșuri fire cu conținut de fibre sintetice, din care urmează a se realiza noi articole pentru confecționarea îmbrăcăminte, draperiilor etc.

Sub directa îndrumare a organizației de partid vom continua să analizăm periodic situația consumurilor de materii prime, materiale și deșuri, a calității produselor, a diversificării acestora, precum și acțiunile necesare pentru creșterea eficienței economice a întreprinderii. Inițiativa dezbaterii în cadrul revistei Dv. a problemei valorificării superioare și eficiente a materiilor prime este de mare importanță pentru industria textilă și deoarece o considerăm drept un factor mobilizator în activitatea viitoare a întreprinderii noastre.

ing. Romulus PĂRĂU
director tehnic

Întreprinderea textilă „Crișana” — Oradea

ÎNTEPRINDEREA noastră folosește — firele de vigoine la producția de pături. De altfel unitatea noastră fiind profitată pe producerea unor țesături groase de tip bumbac ca Reiteord, Covercot, Martinela, Suport PVC, Linolina, Sibir, Tulgheș, precum și a unor pături din fire tip bbc cu vigoine, are create condiții pentru a utiliza materiile prime secundare la producerea tuturor acestor articole.

În vederea diversificării sortimentului de produse cu fire de vigoine noi am inclus în colecția de mostre pentru 1976 și următoarele articole noi: Mircea și Picolino destinate

pentru îmbrăcăminte exterioară, Penelopa și Mimoza necesare pentru huse și stofă de mobilă, precum și Lavetă practic. În vederea înlocuirii firelor din import cu fire indigene, am creat alte 2 articole destinate păturilor, halate de casă etc. cu fire de vigoine și anume: Teromel, Padiș și pătură Vlădeasa în peste 5 desene și poziții coloristice.

Ca perspectivă, întreprinderea noastră, în colaborare cu U.T. Timișoara furnizorilor de fibre vigoine, va crea noi articole avind o proporție mărită de fibre sintetice indigene în amestecul fibrelor de vigoine, cu un colorit diferit, și va continua diversificarea sortimentului existent. În vederea valorificării deșeurilor provenite din producția proprie, am vîndut peste 6 t scamă (provenită din operația scămășat) și peste 20 t deșuri (provenite de la surfilarea păturilor) la diferiți beneficiari.

Cu această ocazie arătăm că, și în viitor, vom acorda o atenție deosebită diversificării și folosirii mai eficiente a materiilor prime în vederea reducerii importului, prin crearea de țesături noi cu fibre vigoine care folosesc materiile prime secundare provenite atît din unitatea noastră cit și de la alte întreprinderi textile din țară.

ing. Maria STOICA

Biroul de programare a producției

Uzinele textile „Oltu” — Sfintu Gheorghe

PENTRU VALORIFICAREA superioară a materiilor prime, prin utilizarea în circuitul de fabricație a deșeurilor un grup de specialiști din întreprinderea noastră a pus la punct un procedeu care permite fabricarea unui fir din deșuri și celofibră, avind finețea nr. 34. Prin acest procedeu se realizează 96 tone fire pe an ceea ce reprezintă o economie de 66 tone/an bumbac adică o economie însemnată de fonduri valutare cheltuite pentru import. Pe linia produselor finite, se valorifică marginile de mușama, diferite capete și fișii din țesături pentru confecționarea de presuri manuale. Vom acorda și în viitor toată atenția valorificării superioare a materiilor prime — evitînd la maximum posibil orice pierdere.

ing. Magdolna HALNÁY

Atelierul de proiectat produse

Ministerul Industriei Ușoare

MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE, conform indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, a acționat în anul 1974 și sem. I. 1975 în scopul atingerii unei trepte superioare în activitatea de recuperare și valorificare optimă a deșeurilor textile și altor resurse secundare. S-au inventariat toate resursele existente, întocmindu-se fișe tehnice pentru fiecare tip de deșeu, s-au stabilit noi tehnologii pentru utilizarea optimă a acestora, s-au creat noi articole cu conținut de deșuri, au fost incluse în planul de investiții pe perioada 1976—1980 noi capacități de producție destinate consumului unui volum mărit de deșuri. Pentru anul 1975 și perioada 1976—1980, Ministerul Industriei Ușoare a întocmit un program complex de măsuri, care a fost aprobat.

Trebuie să arătăm însă că în activitatea de valorificare a deșeurilor textile mai sint o serie de deficiențe, cunoscute de noi, și pe care le vom elimina într-un timp cit mai scurt posibil. Referitor la aspectele critice din articol, precizăm următoarele:

În articol se pune întrebarea de ce o serie de deșuri nu se reintroduc în circuitul de fabricație al unităților productive, în loc să se livreze la alți beneficiari. Trebuie să arătăm că în structura planului de valorificare a deșeurilor textile pe economie se dau destinația acestora pentru reutilizarea în întreprinderi M.I.U., la alți beneficiari din țară, avîndu-se în vedere că și pentru aceștia folosirea lor duce la reducerea consumurilor de materie primă originală, la obținerea unor produse și semifabricate de largă utilizare. Pe de altă parte, nici nu ar fi posibil, deoarece ar necesita un volum foarte mare de investiții pentru realizarea unor capacități de producție noi în cadrul ministerului nostru.

Trebuie să arătăm că Ministerul Industriei Ușoare va utiliza un volum mărit de deșuri textile, ajungînd ca, în 1980 să valorifice de ca. 2 ori mai multe deșuri decît în 1975. Aceste nivele de consum sint în directă corelație cu cel al resurselor, respectiv cu deșeurile provenite din întreprinderile M.I.U. colectate de la populație și de la Ministerul Industriei Chimice. Este totodată adevărat că în momentul de față există stocuri însemnate de deșuri la unele întreprinderi. Trebuie să subliniem că există o rezonanță importantă în valorificarea deșeurilor textile din cauza M.E.F.M.C., care nu contractează articolul vată tapițerie la nivelul prevăzut (cu toate că M.E.F.M.C. și-a dat avizul la investiția de la întreprinderea NETEX Bistrița). Din această cauză, nu se vor consuma în acest an cca. 4.000 t deșuri textile, contractele acoperînd doar cca. 15% din capacitatea de producție existentă la întreprinderea amintită.

Referitor la realizarea sarcinilor de valorificare la unele unități din cadrul Centralei industriei bumbacului, trebuie să menționăm că s-a analizat situația la nivelul comitetului oamenilor muncii din cadrul centralei și a consiliului de conducere a ministerului, stabilindu-se măsuri pentru recuperarea restanțelor pînă la sfîrșitul acestui an (prin creșterea producției de prosoape din fire de vigoine, utilizarea unui volum mărit de piep-lănături în producția de vată etc);

— s-au suplimentat planurile de cercetare pe 1975 și 1976—1980 cu noi poziții, în scopul valorificării optime a deșeurilor cu conținut de fibre și fire chimice;

— s-au stabilit planuri de măsuri pe fiecare întreprindere din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, în scopul reducerii consumului specific prin îmbunătățirea modului de lucru și prin introducerea de tehnologii și utilaje perfecționate;

— s-a transmis o circulară tuturor centralelor de către Direcția finanțe-prefuri, pentru a se primi propuneri de modificări de prefuri pentru deșuri și produse cu conținut de deșuri; — s-a întocmit un program de îmbunătățire a calității accesoriilor tehnologice textile.

Considerăm că articolul publicat în revista Dv. a fost util specialiștilor din sectorul textil, într-o perioadă în care atenția tuturor este îndreptată în mod deosebit asupra valorificării optime a materiilor prime, deșeurilor și altor resurse secundare.

Diracția tehnică
Ing. I. LUNGĂ
director

CONDUCERE ORGANIZARE

Ergonomia în actualitate : POSSIBILITĂȚI DE SPORIRE A EFICIENȚEI MĂSURILOR DE PROTECȚIA MUNCII

PROBLEMA accidentelor de muncă, capitol important al relativ tinerei discipline — ergonomia — este la ora actuală una din problemele în care cercetarea științifică a pătruns destul de puțin, iar soluțiile existente în materie de prevenire sînt și ele la un nivel relativ nesatisfăcător. Această stare de lucruri e confirmată de largă publicitate pe care presa de specialitate din diferite țări o acordă, în ultimul timp, acestei „mari și grave” probleme. ca și de luările de poziții ale unor organisme internaționale, în special Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) și Biroul Internațional al Muncii (B.I.M.), care atrag atenția asupra numărului mare de accidente de muncă ce continuă să se producă, asupra necesității cercetării amănunțite și găsirii celor mai indicate căi de acțiune în vederea preîntîmpinării lor. Cifre recent publicate, arată, de pildă, că în Franța în anul 1973 accidentele de muncă au provocat 4600 de morți, 115 563 accidente grave și 29 milioane zile de incapacitate de muncă, iar în Statele Unite pierderile datorate accidentelor de muncă sînt evaluate la aproape 10 miliarde dolari anual. Cifrele sînt de sigur elocvente și alarmante, iar eforturi mari pentru îmbunătățirea acestor situații „teribile și dezastruoase” se fac peste tot, rezultate fiind însă pînă în prezent departe de a fi mulțumitoare.

Cercetările noastre ne-au condus la constatarea că faptul se datorește în mare parte și insuficienței cunoașterii a fondului problemei, în principal a trei elemente componente importante: (1) structura activității de producție; (2) categoriile de accidente de muncă; (3) neaplicarea în mod diferențiat din aceste motive a măsurilor „de protecție” și „de securitate” a muncii, în cadrul general al activității de prevenire a accidentelor de muncă. Asupra lor dorim să facem în continuare cîteva considerații, rezultate directe ale cercetărilor proprii întreprinse.

Circuitul de activitate și potențialul de accidentare

AVIND ÎN VEDERE că accidentele se produc în cadrul activității de producție, pentru a le putea analiza și studia este necesar să cunoaștem mai întîi, cît mai amănunțit, această activitate, pentru a putea surprinde și a descoperi factorii și condițiile care conduc la apariția accidentelor.

Intrucît condițiile de producere a accidentelor de muncă sînt diferite, în variatele profiluri economice sau sisteme de muncă, vom analiza activitatea de producție prin elementele ei componente generale și originare: om, uneltă sau mașină și obiect de prelucrat. Deci, fiind vorba de trei elemente, unirea acestora va avea loc în mod necesar într-un cadru „triunghiular”, cadru pe care pentru a ni-l imagina așa cum se prezintă el în continuă mișcare, l-am numit **circuit de activitate**. Privită astfel, activitatea de producție, în general, se desfășoară în nenumerate și variate circuite de activitate, iar activitatea unui muncitor în cadrul producției se poate desfășura: (a) în **circuit individual** sau simplu cînd muncitorul îndeplinește o singură muncă; (b) în **circuit multiplu**, cînd muncitorul îndeplinește mai multe munci sau activități parțiale, și (c) în **circuit combinat**, cînd muncitorul lucrează în echipă sau împreună cu alți tovarăși de muncă. Cele trei feluri de circuite ne permit să considerăm un mare proces de producție ca rezultat al colaborării a numeroase circuite de activitate individuale sau simple, multiple și combinate. **Circuitul de activitate apare astfel ca reprezentînd elementul structural-funcțional-celula vie a procesului, respectiv a activității de producție.**

La acest nivel apreciem că trebuie să începem orice studiu privind activitatea de producție ca și cercetarea de ergonomie și pînă la acest nivel vor trebui căutate deficiențele de organizare și funcționare ce survin în desfășurarea diferitelor activități de producție.

Referitor la caracteristicile circuitelor mai precizăm că înfățișarea unui circuit, direcția lui de acțiune, ca și calitatea lui tehnică, diferă în diversele munci sau sisteme de muncă, iar acest caracter diferențiat marchează însăși trăsătura caracteristică a sistemului respectiv de muncă. După cum legătura este mai ușoară sau mai strînsă — labilă sau stabilă — la fel vor fi și circuitele din sistemele respective. Deocamdată vom enumera doar caracteristicile tehnice ale circuitului în cele patru sisteme de muncă:

(a) în **munca cu unelte de mină** avem un **circuit „instabil”** cu potențial mare de accidentare;

(b) în **mica mecanizare** este vorba de circuit „semistabil” cu potențial mediu de accidentare;

(c) în **marea mecanizare** avem un circuit „stabil” cu potențial redus de accidentare;

(e) iar în **munca automatizată** avem circuit „fix” cu potențial minim de accidentare.

Referitor la potențialul de accidentare al circuitelor de activitate, precizăm că cercetările noastre ne-au condus la constatarea că **cele mai multe accidente de muncă (75—80%) se produc în circuitele instabile și semistabile** (circuite de „slabă” calitate tehnică) și numai un procent mai mic de accidente se produc în circuitele stabile și fixe (circuite de „bună” și „foarte bună” calitate tehnică).

Circuitul de activitate fiind cel mai mic cadru în limitele căruia se desfășoară o activitate de producție, numim **organizare pe circuite, organizare de gradul I sau microstructura activității de producție, iar organizarea pe sisteme, organizare superioară, de gradul II sau macrostructura acestei activități**. (Precizăm că am considerat un sistem de muncă ca incluzînd toate muncile sau activitățile cu aceeași caracteristică tehnică de circuit).

Clasificarea accidentelor de muncă

DIFERENȚIEREA și clasificarea accidentelor de muncă în **accidente active, accidente pasive și accidente asimilate** (înfățișată în schema anexată) se bazează pe studiul analitic al accidentelor de muncă din întreprinderi și șantiere, cu ajutorul „circuitului de activitate” și are drept scop orientarea pe o cale nouă, cît mai eficientă, a studiului ca și a activității de prevenire a accidentelor de muncă.

În ce privește **modul de producere al accidentelor de muncă**, „circuitul de activitate” ne permite să observăm **trei modalități** de producere, corespunzătoare celor trei categorii de accidente:

1. **Accidentele active** sînt accidentele pe care muncitorul le suferă lucrînd în **cadrul circuitului său de activitate**. Cauza acestor accidente este legată de persoana muncitorului accidentat sau de elementele obiective ale circuitului său de activitate — uneltă (mașină—unealtă) sau obiect de prelucrat.

2. **Accidentele pasive** sînt accidentele pe care muncitorul le suferă datorită unor **cauze exterioare** circuitului său de activitate, dar care apar în ambianța locului său de muncă. Cauzele acestor accidente pot fi imputabile unor tovarăși de muncă (T.M.), condițiilor tehnico-organizatorice din ambianță (C.T.O.) sau unor cauze fortuite (C.F.).

3. **Accidentele asimilate** sînt accidentele care nu apar în circuitul de activitate și nici în ambianța locului de muncă al muncitorului, dar care se produc în situații legate

de îndatoririle de serviciu ale acestuia ca: deplasări paraprofesionale, deplasări externe și de parcurs, sau în alte situații apreciate ca atare.

Accidentele active și cele pasive (total diferite atît în ce privește modul de producere, cît și în privința activității de prevenire) au o legătură directă, nemijlocită cu activitatea de producție, reprezentînd **adevăratele accidente de muncă** sau accidentele de muncă propriu-zise. Ele trebuie să fie înregistrate ca atare și cad de drept în sarcina organelor sau serviciilor de protecția muncii ale întreprinderilor și șantierei. Spre deosebire de acestea, **accidentele asimilate au numai o legătură indirectă cu activitatea de producție**, nu au deci caracter de accidente de muncă propriu-zise, de ele neputînd răspunde reșoarele cu protecția muncii. Prezentînd lucrurile mai succint, putem preciza că accidentele active sînt legate de circuit, accidentele pasive sînt tangente la circuit dar legate de ambianță, iar accidentele asimilate sînt independente și exterioare atît circuitului cît și ambianței de producție.

Pentru a concretiza și a face mai inteligibilă această clasificare și a vedea în spațiu realitatea celor trei categorii de accidente de muncă (active, pasive și asimilate) apreciem că schema „**Diferențierea și clasificarea accidentelor de muncă**” este sugestivă. Această schemă ne înfățișează: în centru, un cadru triunghiular care reprezintă „circuitul de activitate” al producției (M-U-O), în limitele căruia se produc accidentele active; între circuit și cercul exterior, care delimitează ambianța de producție și implică a locului de muncă, în limitele căreia lucrează muncitorul, avem zona în care survin sau se produc cauzele care stau la originea accidentelor pasive; în exteriorul cercului care delimitează zona ambianței de producție, marcate prin acolade avem consemnate diferite situații sau împrejurări în care pot surveni accidentele asimilate.

Considerăm importantă și observația că în timp ce accidentele active și cele pasive apar ca avînd o direcție convergentă față de activitatea de producție — fiind deci productiv-pete — accidentele asimilate au o direcție opusă, sînt deci divergente — respectiv productifuge.

Această „diferențiere-clasificare” urmărește să umple golul, mult resimțit în practică și în literatură de specialitate, datorat lipsei unei clasificări obiective, științifice, universale-valabile a accidentelor de muncă și să vină în ajutorul organelor și serviciilor responsabile cu protecția muncii din întreprinderi și șantiere pentru care faptul de a nu dispune de o clasificare corespunzătoare, crează importante neajunsuri și dificultăți. Astfel, din această cauză, compartimentele respective sînt deseori obligate să-și „încerce” statisticile, înregistrînd unele accidente în producerea cărora nu au nici o vină și de care nu sînt răspunzătoare, iar acest fapt le poate aduce mai multe feluri de neajunsuri, între care: (a) aprecieri calificative slabe, nemotivate din partea forurilor superioare pentru numărul mare de accidente de muncă; (b) dificultăți în desfășurarea normală a activității de prevenire a „veritabilelor” accidente de muncă sau a accidentelor de muncă propriu-zise, care nici ele nu au fost pînă în prezent nicăieri sistematizate, diferențiate sau clasificate în mod științific; (c) pagube materiale prin plata ca accidente de muncă — în țările în care legislația nu le diferențiază — a accidentelor înregistrate, pentru considerațiile arătate, în mod defectuos în această categorie. Și, aceasta cu atît mai mult cu cît — din investigațiile făcute — accidentele care încercă intempestiv sau nejustificat statisticile serviciilor cu protecția muncii reprezintă uneori un procent destul de important în cadrul morbidității prin accidentare; (d) de asemenea, în unele situații, accidentele asimilate depășind gravitatea medie a accidentelor de muncă propriu-zise, este les-

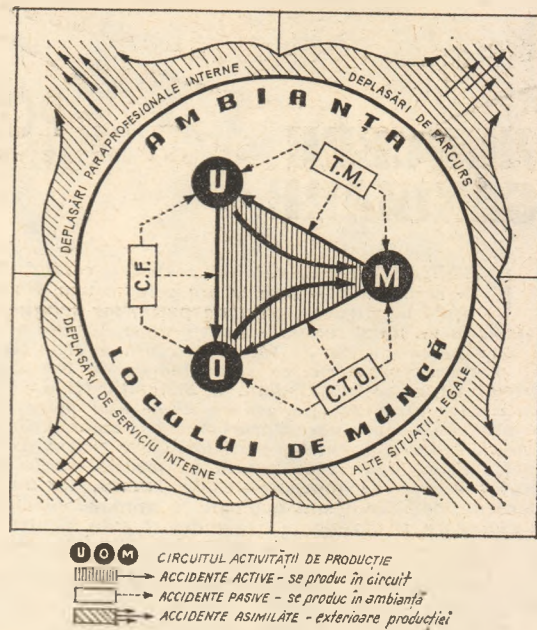
DIFERENȚIEREA MĂSURILOR „DE PROTECȚIE” ȘI „DE SECURITATE”, ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII DE PREVENIRE A ACCIDENTELOR DE MUNCA

Caracteristici ale măsurilor „de protecție”

1. — Măsurile de protecție cuprind obiecte și mijloace materiale, special confecționate, pe care întreprinderea le pune la dispoziția muncitorilor, cu obligația acestora de a le utiliza pentru a nu fi expuși la accidente în munca pe care o desfășoară în Circuitul lor de activitate.
2. — Măsurile de protecție au caracter tehnic, sînt personale și individuale, cu scopuri precise, bine delimitate, ca : ecrane sau ochelari de protecție, mănuși, palmare, căști, centuri, genunchiere, cisme, costume speciale, măști etc. Ele urmăresc protejarea muncitorilor sau a unor părți ale corpului lor, față de categorii cunoscute de accidente.
3. — Măsurile de protecție sînt deci măsuri de autoapărare, de grijă a muncitorilor față de ei înșiși.

Caracteristici ale măsurilor „de securitate”

1. — Măsurile de securitate se prezintă sub două aspecte :
  - a) se referă la reguli sau dispoziții pe care muncitorii au obligația să le respecte, pentru a nu expune pe tovarășii lor la accidente ;
  - b) cuprind o serie de mijloace materiale, ce constau din asigurarea cu dispozitivele sau amenajările necesare a uneltor și mașinilor, a diferitelor instalații sau amplasamente, a încăperilor și clădirilor însăși, în vederea preîntîmpinării unor situații sau evenimente, care ar putea expune la accidente pe muncitori, datorită altor cauze decît activitatea din Circuitul lor de activitate.
2. — Măsurile de securitate nu sînt personale sau individuale ; ele au un caracter tehnic-organizatoric colectiv, larg, chiar general ; ele interesează pe toți angajații deopotrivă, ca : table indicatoare, căi de acces libere, paravane, plase sau apărători la roți sau curele de transmisie, siguranțe la macarale, dispozitive de semnalizare sau alarmă, paratonere, exhaustoare de praf și gaze, detectoare de noxe, captușiri de galerii etc.
3. — Măsurile de securitate constau deci din dispozitive și mijloace tehnico-organizatorice cu caracter general, ce cad în sarcina organelor de resort din întreprindere și care înfățișează — cu deosebire — grija întreprinderii față de angajații săi.

Schema : Diferențierea și clasificarea accidentelor de muncă.

ne de înțeles că un număr chiar mai mic de astfel de accidente reprezintă un prejudiciu la fel de mare.

Aceste stări de fapt conduc la elaborarea de decizii eronate și planuri de măsuri tehnico-organizatorice nerealistice, fapt care influențează negativ și nivelul alocațiilor financiare care marchează în acest domeniu o creștere nefundamentată pe criterii logice.

Pentru o și mai clară înțelegere a diferențierii propuse, a accidentelor mai notăm încă două condiții sau situații în care considerăm că trebuie să se producă un accident pentru a putea fi considerat accident de muncă : (a) accidentul să reprezinte o deficiență în organizarea sau desfășurarea activității de producție ; (b) accidentul să reprezinte o deficiență în organizarea sau desfășurarea activității de protecție, respectiv de securitate a muncii.

Diferențierea măsurilor „de protecție” și „de securitate”

MODALITATEA de studiere a accidentelor de muncă prin prisma circuitului de activitate ne conduce în mod logic și la diferențierea activității generale de protecția muncii în activitate „de protecție” și activitate „de securitate”, ca două activități distincte.

Această diferențiere de natură a ridica, atît calitativ cît și cantitativ, eficiența practică a întregii activități este reclamată de faptul constatat că activitatea de prevenire a accidentelor active diferă de activitatea de prevenire privind accidentele pasive. Astfel, dacă sistematizăm ansamblul de măsuri și mijloace destinate prevenirii accidentelor de muncă, vom vedea că unele sînt măsurile și mijloacele pe care trebuie să le luăm pentru prevenirea accidentelor active, adică pentru prevenirea accidentării muncitorilor în circuitul lor de activitate și altele sînt măsurile și mijloacele pe care trebuie să le luăm pentru prevenirea accidentelor pasive, adică pentru prevenirea accidentării muncitorilor în circuitul lor de activitate și altele sînt măsurile și mijloacele pe care trebuie să le luăm pentru prevenirea accidentelor pasive, adică pentru prevenirea accidentării muncitorilor în circuitul lor de activitate. Sînt două modalități, fiecare vizînd măsuri și mijloace total diferite de acțiune în vederea preîntîmpinării a două categorii la fel de deosebite de accidente. Pe primele le vom aprecia ca **măsuri de protecție de circuit sau protecție personală, specială** și cu caracter bine definit, specific ; iar pe secunde le vom aprecia ca **măsuri de securitate sau protecție generală** ele avînd un caracter organizatoric general, nespecific (tabelul de mai sus îl considerăm edificator).

Cunoașterea și aplicarea în practică a acestei sistematizări este de natură a ordona și a face mai clară munca organelor de protecție a muncii, care în materie de accidente vor putea evita în viitor folosirea celor două noțiuni (măsuri de protecție a muncii și

măsuri de securitate a muncii) ca avînd aceeași semnificație.

Cum organizăm reducerea numărului și cum prevenim accidentele de muncă

PE BAZA clasificării accidentelor de muncă în cele trei categorii și a diferențierii măsurilor de prevenire în măsuri „de protecție” și măsuri „de securitate”, reducerea numărului de accidente se va realiza în două moduri a căror eficiență iese cu ușurință în evidență.

Pe de o parte ea se va realiza prin **analiza științifică a accidentelor de muncă și eliminarea din cadrul acestora a accidentelor asimilate**, prin aplicarea cu strictețe a principiilor de bază ale acestei clasificări.

Odată realizat acest fapt, trecerea la adevărate acțiuni de prevenire a accidentelor de muncă rămase în evidență (accidente active și accidente pasive) apare mult ușurată. În mai bună cunoștință de cauză și conștiință de responsabilitățile ce le revin, muncitorii se vor putea apăra mai bine de accidentele active și vor evita cu mai multă atenție și vigilență accidentarea tovarășilor lor, respectiv accidentele pasive. Prin cunoașterea acestor diferite categorii de accidente și implicit a măsurilor de prevenire ca măsuri diferite pentru accidentele active și pentru accidentele pasive, nivelul cunoștințelor lor profesionale va crește, ei vor fi mai înarmați față de pericolele care îi pot asalta la locurile lor de muncă sau de cele pe care ar putea să le provoace tovarășilor lor. De asemenea, serviciile de organizare și de protecția muncii își vor cunoaște cu mai multă precizie atribuțiile. Ele urmează să stabilească și să păstreze pe ateliere sau chiar locuri de muncă, evidența măsurilor „de protecție” și a celor „de securitate”, în mod separat. În acest fel, în caz de accident, se va afla cu ușurință care din ele au fost încălcate, așa încît prevenirea lor viitoare va putea fi mai bine asigurată.

Mai notăm că eficiența clasificării accidentelor de muncă în accidente active și accidente pasive, ca și diferențierea măsurilor de protecție și de securitate a muncii, se face cu atît mai mult simțită, cu cît se operează sau lucrează pe un număr mai mare de cazuri, pe grupe mari de întreprinderi sau pe un întreg profil economic. Aprecierile comparative a variațiilor sau diferențelor dintre cele două categorii vor naște fără îndoială discuții și desigur întrebări : de ce la o serie de întreprinderi se produc sau survin mai multe accidente active ? de ce la altele întîlnim mai multe accidente pasive ? În acest fel se creează posibilitatea, ca organele de protecție a muncii din unitățile e-

conomice (centrale industriale), superioare întreprinderilor, pe baza datelor diferențiate (și eventual codificate) asupra accidentelor de muncă primite de la întreprinderile de profil subordonate, să ia măsuri sau chiar să dirijeze direct activitatea de prevenire a accidentelor. Avînd la dispoziție statisticile diferențiate pe cele două categorii (active și pasive) se va înțelege că la întreprinderile cu procent mare de accidente active (dar cu accidente pasive mai puține) sînt posibile două eventualități :

(a) fie că instructorul muncitorilor pe linie de protecția muncii lasă de dorit ;

(b) fie că unii dintre aceștia subestimează și deci nu aplică sau nu respectă măsurile de protecție, pe care le cunosc sau pe care trebuie să le cunoască cu precizie. În schimb, la aceste întreprinderi, măsurile organizatorice generale merg bine sau chiar foarte bine, (dovadă numărul mic de accidente pasive). La întreprinderile cu procent mare de accidente pasive (și mai mic de accidente active) este observată situația inversă, adică organele tehnice nu sînt la înălțime : (a) fie că nu-și fac datoria în mod suficient de conștiințos, (b) fie că nu-și cunosc în mod complet atribuțiile. În schimb, la aceste întreprinderi muncitorii sînt destul de conștiințoși în aplicarea măsurilor personale de protecție a muncii (dovadă numărul mic de accidente active). Organele de resort vor da desigur dispoziții de remediere a acestor situații corespunzător categoriilor de accidente dominante. Iar în ce privește coordonarea activităților de prevenire a accidentelor, faptul de a avea situații statistice diferite privind frecvența accidentelor active și a accidentelor pasive de la întreprinderi din același specific sau profil economic, este el însuși grăitor și un indiciu prețios al atitudinii de urmat. La întreprinderile cu multe accidente active se va dispune concentrarea atenției asupra instruirii muncitorilor, pe de o parte, cît și asupra modului cum aceștia respectă dispozițiile și utilizează materialele de protecție, pe de altă parte. La întreprinderile cu multe accidente pasive se recomandă o instruire teoretică atentă a maistrilor, șefilor de ateliere și chiar a organelor din domeniul protecției muncii, despre caracterul diferit și de o mai mare greutate specifică a măsurilor de securitate, urmărindu-se totodată asigurarea cu toată precizia și cu un deosebit simț al răspunderii a măsurilor respective. În sensul celor arătate reținem ca principiu că : (a) în vederea prevenirii accidentelor active instructorul și aplicarea măsurilor de protecție privesc cu deosebire pe muncitori ; (b) în vederea prevenirii accidentelor pasive instructorul și aplicarea măsurilor de securitate pri-

dr. Romulus MARTIN

(Continuare în pag. 32)

Cursul:

**Studierea
politicii
economice
interne**

**și
internaționale
a P. C. R.**

Metodologie în ajutorul participanților

la învățămîntul politico-ideologic de partid

Finalitatea și măiestria predării

cunoștințelor economice

în învățămîntul de partid

DIFICILĂ dar nobilă este misiunea propagandiștilor din învățămîntul de partid. Această armată de purtători de cuvînt ai partidului în rîndul maselor este chemată să-i ajute pe oameni să pătrundă sensurile politicii, să-și dea seama de acțiunea legițărilor economice, să aprecieze temeiurile măsurilor economice și să acționeze în cunoștință de cauză pentru aplicarea politicii partidului. Activitatea propagandiștilor este un act patriotic, de devoțiune comunistă față de ideile partidului. O participare activă la procesul educației permanente, la formarea și modelarea conștiinței și caracterului oamenilor. În contextul de ansamblu al propagandei de partid, activitatea de propagandist pentru cursurile în care se predau cunoștințe economice este în mod deosebit dificilă, pentru cei care nu au o formațiune economică de bază. De aceea, ne vom adresa în special acestei categorii de propagandiști, sugerîndu-le cîteva probleme asupra cărora ar putea reflecta pentru a-și putea îndeplini cît mai bine menirea și rolul de propagandiști ai politicii economice a partidului, a cunoștințelor economice în general.

Înșușirea cunoștințelor economice, înțelegerea politicii economice a partidului reprezintă în zilele noastre o necesitate stringentă pentru orice om, indiferent de profesia sau domeniul în care activează. Omul acționează ca agent economic în diverse împrejurări: ca participant la făurirea de bunuri materiale și spirituale, la circulația, repartiția și consumul lor. Calitatea de proprietar, de producător și consumator a fiecăruia cetățean al țării îl face să participe și să răspundă de modul cum este gospodărită întreaga avuție națională. Documentele Congresului al XI-lea al partidului au proiectat un amplu și atotcuprinzător program de dezvoltare economico-socială a României pînă la sfîrșitul secolului, un program de depășire a decalajelor ce ne despart de țările avansate din punct de vedere economic. Pentru a putea avansa rapid pe calea progresului economico-social este necesară participarea conștientă, creatoare și responsabilă a maselor largi la procesul de creare a bunurilor materiale și spirituale. Sursa progresului economic nu poate fi decît stimularea productivității și creativității fiecărui om, înglobarea în venitul național a aportului personal de muncă vie, inventivitate, creativitate, spirit rațional de economisire a valorilor materiale și a timpului. Una din virtuțile esențiale a învățămîntului de partid constă în stimularea participării fiecărui cursant la rezolvarea multiplelor și complicatele probleme pe care le ridică organizarea producției și a muncii, mobilizarea întregii capacități de productivitate și creativitate a acestora.

Scopul predării și al însușirii cunoștințelor economice

Reiese deci că **însușirea politicii economice a partidului și concomitent a cunoștințelor economice de specialitate nu reprezintă un scop în sine**, ci un mijloc de lărgire a orizontului de gîndire, de a înțelege semnificațiile și implicațiile proceselor ce au loc în societatea noastră și a evalua rolul nostru în viața socială, contribuția pe care o putem aduce la perfecționarea organizării muncii, la progresul economic, stimulînd spiritul creator și raționalitatea în acțiune. Efortul de familiarizare cu unele cunoștințe și noțiuni abstracte ce pot părea, la prima vedere, dificil de asimilat, este răsplătit prin modul nou în care sînt percepute fenomenele complexe ale vieții economice, prin modul superior în care putem să înțelegem direcțiile și scopurile politicii economice a partidului nostru, prin modul mai profund în care observăm și evaluăm realitățile, privind dincolo de aparențe, de manifestările de suprafață ale fenomenelor sau de sensul încifrat al datelor statistice.

Interesul și curiozitatea pentru cunoștințele economice pot fi stimulate prin modul viu de predare, prin capacitatea propagandiștilor de a transmite în același timp cunoștințe și con-

vingeri, prin aptitudinea sa de a se adresa minții și sufletului ascultătorilor. Apelul la sensibilitatea patriotică a cursanților, îndemnul spre realizarea prin muncă a personalității fiecăruia își găsesc ecou în mod practic în atitudinea mai responsabilă față de viață, întreprindere, societate, în spirit gospodăresc și exigent în muncă contribuind la sporirea voinței fiecăruia de a demonstra că și în țara noastră se realizează, și se pot realiza produse de înaltă tehnicitate, că se poate lucra cu maximă productivitate și la înalt nivel calitativ, că se poate perfecționa continuu întreaga activitate. Înțelegînd că scopul final al întregii politici a partidului este bunăstarea întregului popor — fiecare cetățean este pus în situația de a aprecia măsura în care într-un loc sau altul se respectă această finalitate și atunci cînd sesizează neconcordanțe să militeze pentru integrarea întocmai în spiritul politicii partidului.

Înțelegerea de către membrii societății noastre, atît a semnificațiilor cît și a implicațiilor opțiunilor politice și economice ale partidului, posibilitatea de a pătrunde și a descifra componentele intime ale mecanismului dezvoltării social-economice și resorturile progresului, ca și locul și rolul crescînd ce revin fiecăruia dintre noi în acest proces conduce la creșterea gradului de conștientizare și motivare a acțiunilor noastre, a responsabilității sociale și de satisfacție în muncă. Tocmai aceasta este misiunea principală și nobilă ce revine învățămîntului politico-ideologic de partid înțeles ca parte integrantă a educației permanente.

Conștientizarea necesității și utilității practice a însușirii cunoștințelor economice reprezintă una din condițiile esențiale ale eficienței învățămîntului de partid. Realizarea faptului că însușirea cunoștințelor economice poate ajuta la mai buna înțelegere a realităților vieții economice atît de complexe în zilele noastre, că poate contribui la mai buna adaptare a comportamentului fiecăruia la imperatiile vieții economice stimulează interesul pentru învățătură, curiozitatea și dorința de a afla lucruri noi.

Receptarea ideilor economice, reținerea semnificației lor contribuie la înțelegerea contextului de civilizație în care trăim, la cunoașterea cerințelor legităților economice, la pătrunderea sensului politicii economice, la surprinderea ideilor și tezelor teoretice, ideologice, economice, și la dezvoltarea amplului cîmp de intercondiționare dialectică a factorilor economici și socio-culturali. Acest complex proces formativ contribuie la crearea unei viziuni de ansamblu asupra societății, specifică materialismului dialectic și stimulează gîndirea creatoare, deschisă dialogului, dezbaterii aprofundată a problemelor.

Prin modul în care sînt expuse și argumentate cunoștințele economice, acestea pot insufla încrederea optimă în capacitatea omului de a depăși situațiile critice, de a înfrînge dificultățile și de a-și construi un viitor pe măsura dezvoltării multilaterale a personalității umane în societatea noastră. Însușirea cunoștințelor economice este de natură să ducă la modificări în modul de percepere a realității în toate domeniile de muncă, în toate relațiile personale și sociale, determinînd o mai bună adaptare la exigențele vieții economice, o asumare mai activă și mai eficientă a responsabilităților profesionale și sociale.

Unitatea dintre teorie și practică

DUPĂ CUM SE ȘTIE mijloacele de comunicare au o înrîurire profundă asupra modului de recepționare a mesajului de idei. Preocuparea sporită și permanentă de a elimina formalismul din învățămîntul politico-ideologic de partid impune propagandiștilor o exigență deosebită, atît în privința însușirii cît mai temeinice a cunoștințelor, cît și în perfecționarea mijloacelor pe care le folosesc pentru transmiterea acestora. Gîndul că sînt

mesagerii unor idei de forță ale partidului, menite să contribuie la formarea unor convingeri politico-economice argumentate este de natură să imprime un spirit de înaltă exigență în pregătirea și desfășurarea lecțiilor, expunerilor, convorbirilor pe teme economice, dezbaterilor, seminariilor. etc.

Înainte de a preda cunoștințele economice este necesar să se înțeleagă rațiunile pentru care se însușesc acestea. De aceea, reamintim succint, că prin tematica lor cursurile de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R. urmăresc să ofere cunoștințe economice de bază menite să contribuie la :

1) Înțelegerea mecanismelor vieții economice, a politicii economice a partidului nostru formulate în Programul partidului, în celelalte documente ale Congresului al XI-lea al P.C.R. și cunoașterea direcțiilor principale ale dezvoltării economiei românești în cîncinalul revoluției tehnico-științifice și importanța acestuia pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

2) Dezvăluirea influențelor pe care creșterea productivității muncii, sporirea eficienței economiei în general le exercită asupra :

a) progresului economiei naționale și în același timp asupra ridicării nivelului de trai al întregului popor ;

b) asupra ridicării competitivității produselor românești pe piața mondială și a atenuării decalajelor ce ne despart de statele dezvoltate din punct de vedere economic.

3) Sesizarea rolului progresului economic în evoluția civilizației contemporane, cunoașterea principalelor probleme cu care este confruntată economia mondială și înțelegerea politicii externe a României de dezvoltare a schimburilor economice, a relațiilor de cooperare în primul rînd cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu toate statele lumii.

Familiarizarea cu problemele economice, cu cunoștințele economice, nu înseamnă că fiecare cursant trebuie să devină un expert sau specialist, ci să-l ajute în activitatea sa, — în optimizarea deciziilor sale, în evaluarea rezultatelor prin prisma obiectivelor și aprecierea contextului general.

4) Influențele învățămîntului politic se concretizează deci atît în îmbogățirea spirituală, în maturizarea gândirii economice a cursanților, cît și într-un impuls dat acțiunii lor practice și în dezvoltarea creativității lor.

Formarea aptitudinii de a privi într-o perspectivă largă lucrurile curente și obișnuite cu care sîntem constant în contact este o facultate pe care învățămîntul politic este chemat să o dezvolte și să consolideze. Se poate astfel înlătura tendința onorată de a se preocupa numai de propria activitate profesională și de a nu se interesa de ceea ce se petrece în jur. Discutarea unor probleme teoretice, de politică economică prilejuiește aducerea în dezbateri a unor aspecte practice ale fenomenelor economice respective, formularea unor aprecieri asupra modului concret cum este organizată activitatea economică în unitatea respectivă, se pot sesiza deficiențe și găsi idei de soluționare a acestora.

Aplicarea în practică a unor propuneri sau idei stimulează formularea altor noi și noi propuneri pentru îmbunătățirea activității. Creșterea gradului de înțelegere și de responsabilitate determină implicit ascuțirea spiritului critic, a intoleranței față de aspectele negative din activitate — risipă de materiale, dezordine, irosirea timpului mașinilor și al oamenilor — se vor simți personal răspunzători și îndemnați să găsească soluții noi pentru a pune în acțiune mijloacele productive în mod cît mai rațional, mai eficient, mai gospodăresc. Cînd într-un seminar se întîlnesc multe idei noi, realizabile, care se cer transpuse în viață, oamenii declanșează o forță care împinge înainte activitatea. Ideile care pot duce la rezolvarea unor probleme dau imbold interesului pentru însușirea cunoștințelor economice, pentru înțelegerea politicii economice, fi învață pe oameni să simtă faptul că întotdeauna există o posibilitate mai bună de a organiza munca, un mod mai economic de folosire a materialelor și energiei, o soluție tehnică mai eficientă decît cele precedente, fi învață să-și schimbe atitudinea față de lucruri, să fie creativi și responsabili.

Apreciind ideile formulate de cursanți propagandistul stimulează încrederea acestora în propriile forțe, în capacitatea lor creativă, le întărește sentimentul de realizare personală, lucru care creează o atmosferă de interes pentru cunoaștere, descoperire și înțelegere a problemelor economice ceea ce dă satisfacția de a putea contribui în practică la perfecționarea activității.

Forme vii de desfășurare a cursurilor

MODUL DE DESFĂȘURARE a cursurilor de învățămînt politico-ideologic de partid depinde de o multitudine de factori. Pentru bunul mers al întregii activități propagandistul trebuie să țină seama de gradul de pregătire a cursanților, de diferențele de nivel de pregătire dintre membrii grupului. În funcție de aceasta va putea să folosească drept primă etapă metoda expunerii temei și după aceea întrebările și răspunsurile consultative, convorbirile, dezbaterile sau alte forme participative, activizatoare.

Formele propriu-zise de desfășurare a cursurilor nu se pot supune unor reguli fixe, fiecare propagandist — ținînd seama și de posibilitățile cursanților poate adapta maniera de predare și discuțiile la gradul de dificultate al temei, la posibilitățile de explicare a noțiunilor generale prin forme concrete de manifestare a lor în viața economică. Propagandistul trebuie să aibă flerul, capacitatea, talentul de a sesiza dificultățile cursanților în înțelegerea unor termeni sau noțiuni economice și să caute să le explice prin cuvinte simple pentru a putea să-și dea seama de sensul acestora și de sfera lor de acțiune. Dacă problemele au un grad mare de dificultate, de abstractizare sau implică cunoștințe de strictă specialitate, propagandistul sau un alt cursant care este bine pregătit în domeniul discutat poate face în 10—15 minute un expozu asupra problemelor, un rezumat succint pe baza căruia să se dezvolte și aprofundeze argumentarea prin participarea cursanților la discuții.

Problemele politice și economice importante se cer împărțite în capitolele lor componente și prin participarea tuturor să se realizeze o definire și caracterizare clară a fiecărui capitol. Stimularea cursanților la aprofundarea problemelor, la îmbinarea cunoștințelor teoretice cu observațiile de viață sporește sentimentul de participare la studiu și la aplicarea cunoștințelor dobîndite în viață.

„Secretul“ succesului multor propagandiști constă în priceperea de a explica limpede, clar și succint problemele teoretice și de a descrie formele de manifestare a acestora în practica economică, fără să se substituie cursanților, lăsîndu-i pe aceștia să-și expună punctele de vedere. A avea mereu la îndemînă exemple materiale ale problemelor teoretice, a putea înfățișa sensurile economice, formele de manifestare în viața de toate zilele a legităților economice este o sursă de ancorare în realitățile imediate cunoscute cursanților, o cale de a le produce și dezvolta interesul pentru studiu.

Preocuparea de a face ca atmosfera creatoare din seminarii să crească de la o ședință la alta dă rezultate bune dacă antrenează și stimulează dorința de cunoaștere mai profundă a politicii economice a partidului și în același timp formează aptitudinea de a rezolva mai eficient, mai economic problemele muncii cursanților. Este important, de asemenea, pentru propagandist, să aibă mult tact dacă se întîmplă ca un cursant să întîmpine greutăți în exprimarea unei idei, teze etc., să apeleze la ajutorul altor cursanți fără a face pe cineva să nu se simtă bine. Formulele de întrerupere a unor cursanți să fie, de asemenea, politicoase : bunăoară, dacă cineva se îndepărtează de subiect, îi putem cere să reden esențialul în 2—3 fraze. Există diverse moduri de a stimula participarea cursanților la discuții, de a rupe tăcerea de la început sau care se poate așterne într-un moment al cursului.

Se poate folosi, bunăoară, lectura unui paragraf dintr-un document de partid, sau lectura definiției unui fenomen, dintr-un manual, revistă sau dicționar, citat care caracterizează problema și readuce în memoria cursanților idei, declanșează dorința de a completa, explica mai departe. Unii propagandiști folosesc pauza creată pentru a aprecia valoarea discuțiilor anterioare și stimulează interesul față de problemele ce urmează a fi aprofundate prin întrebări sau, rugînd pe un cursant să rezume ce s-a spus mai înainte și să observe dacă s-a omis ceva important.

Se poate cere să se adauge ceva la elucidarea problemei dacă e abordată într-o lumină nouă sau din puncte de vedere diferite. Se poate cere să se arate ce înțelesuri diferite pot fi date unui termen sau unei noțiuni. Sau se pot formula întrebări ca : Ce influențe poate avea problema în discuție asupra altor domenii de activitate ; Cine poate influența asupra eficienței unei activități ; Unde se mai manifestă acțiunea legilor respective ; Cum se rezolvă, de obicei, în practică problema ; Ce posibilități și restricții decurg din legislația economică ; Cum se vor rezolva problemele în cîncinalul viitor ; Ce contribuții se așteaptă de la domeniul de activitate respectiv. Unii propagandiști îndeamnă cursanții să se gîndească la probleme „asemănătoare“ sau „diferite“, la efectele imediate sau în perspectivă ale acțiunilor respective, la modul cum apar din diverse puncte de vedere.

Întrebările de felul acesta sînt de natură să stimuleze noi asociații de idei, noi exerciții mintale, apelează la cunoștințe anterioare, din alte domenii de activitate, fac ca problemele să fie privite la nivelul economiei naționale, în aspectele lor prezente și viitoare, să fie evaluate prin prisma interesului general al societății și prin cea a interesului personal, incită la reflecție și adesea chiar la inițiative și acțiuni.

Pentru a fi un bun animator al discuțiilor este indicat ca propagandistul să aibă pregătite și notate cel puțin 4—5 întrebări ajutătoare pentru fiecare din problemele principale cu-

prânse în temă. El trebuie să aibă în vedere că un cursant poate începe expunerea unei idei, altul a altei idei, relevând aspecte neesențiale sau numai tangente cu subiectul în discuție; atunci întrebările ajutătoare pot corecta situația concentrând efortul spre ceea ce este esențial, specific, caracteristic, concret și care se cere reținut în mod deosebit. Aceasta creează atmosfera de ambianță creatoare, de colaborare strânsă și degajată între propagandist și cursanți, atmosfera de cooperare pentru realizarea unui scop definit, precis.

Nu este rău nici dacă se stabilește de la bun început o limită de timp a discuțiilor și se ierarhizează dinainte problemele de discutat. Se poate astfel realiza un efort colectiv pentru a dobindi în minimum de timp posibil efecte maxime; atât în planul cognitiv informativ cât și în cel formativ, în generarea unor idei soluții cu efecte practice.

Adeesea, la cursuri participă lucrători din producție și din serviciile tehnice și de organizare și confruntându-și punctele de vedere referitoare la eficacitatea organizării proprii activității pot descoperi soluții la problemele ce-i preocupă. Cursanții aduc în discuții fructul experienței proprii, al inteligenței personale, iau parte la dezbaterile unor probleme politice generale, dar și la ameliorarea propriei activități economice. Fiecare poate avea idei de oarecare importanță, care pot aduce în mediul respectiv de muncă o mai bună folosire a materialelor, o organizare mai judicioasă a muncii, o utilizare mai eficientă a timpului etc., etc. De aceea, ideile practice, soluțiile ce pot fi sugerate se cer transpuse în viață, fructificate.

Pentru a spori eficacitatea cursurilor, creativitatea cursanților, puterea de invenție a grupului este bine ca cineva să primească misiunea de a nota ideile cu caracter practic ce se aduc în discuția cursului. Acestea vor fi apoi supuse factorilor de decizie și urmărită eficacitatea lor.

Competența propagandistului se manifestă și atunci când oferă ocazii de participare la discuții și celor mai timizi cursanți, când încurajează pe fiecare să simtă că ideile sale au valoare, că e nevoie de participarea sa pentru a lămuri unele aspecte teoretice sau pentru a ilustra temele dezbătute cu un exemplu practic, pentru a face mai vizibile manifestările concrete ale fenomenelor economice, pentru a le aduce mai aproape de înțelegerea realităților imediate.

În orice formă de desfășurare a cursurilor de învățămînt politic folosită de propagandist o importanță esențială are modul în care știe să formuleze și să lanseze întrebările. Este bine să știe că întrebările se cer a fi formulate cât mai concis. Scurt dar nu în termeni generali, ci limitate într-un cadru pentru ca răspunsurile să fie coordonate spre ceea ce este esențial. Întrebările ce încep cu formula: „Cum“ acționează legea sau „cum definim“... dau rezultate bune, dar cer de obicei întrebări ajutătoare care să precizeze ce fel de, în ce condiții, când, unde, de către cine etc., etc.

Se observă că nu întotdeauna cei ce tratează o problemă se gîndesc la același lucru, focul discuțiilor e dispersat. Atunci se poate scrie o întrebare sau mai multe pe tablă și pot fi chestionați cursanții asupra sensului pe care îl dau pentru ca astfel să se formuleze un răspuns clar, o definiție și să se concentreze atenția tuturor asupra celuiiași subiect.

Întrebările sînt de nenumărate feluri: de pornire, de deschidere a discuțiilor, de aprofundare a subiectului, de concretizare de exemplificare practică, ajutătoare, complementare etc., etc.

Prin o serie de întrebări ajutătoare, de degajare a esențialului, se poate ajunge la o definire, apoi la caracterizarea fenomenului în discuție, la relevarea manifestărilor concrete în viața economică a țării etc.

Întrebările pentru elucidarea din punct de vedere teoretic, politic, a problemelor este bine să fie urmate de altele care conduc la relevarea modurilor de manifestare în practică a acestora și pot stimula preocuparea pentru îmbunătățirea propriei activități. Astfel, întrebările s-ar putea formula: Ce s-ar putea face în întreprinderea noastră în acest sens; Cum am putea noi contribui la creșterea productivității muncii; Ce aspecte noi ar putea fi luate în considerare pentru sporirea competitivității produselor noastre; Cum s-ar putea realiza mai repede și mai bine programul de investiții etc.

Problemele predării propriu-zise, ale expunerii temei le-am lăsat mai la urmă pentru că nu ar avea suficientă importanță, ci pentru că aici cunoștințele, pregătirea, experiența, înclinațiile fiecărui propagandist sînt determinante.

A expune succint, clar, pe înțelesul tuturor cursanților temele deosebit de complexe ale cursului nu este ușor. A sintetiza ideile, a le ordona în funcție de importanța și legăturile dintre ele, a dezvolta semnificațiile politice ale problemelor și implicațiile lor asupra vieții de zi cu zi nu e simplu dar, și aici, ca în orice domeniu, practica ne sporește capacitățile. Pe măsura desfășurării cursului, în colaborarea și dialogul direct se formează ambianța de comunicare, reflectare și adîncire a problemelor. Propagandistii pot ajuta pe unii cursanți să întocmească scurte referate pe unele aspecte ale temelor și pe baza acestora să conducă dezbaterile.

Orice problemă se lămurește bine dacă mai întii e bine exprimată și definită, evitînd expunerile generale și divizînd temele în probleme strict delimitate pe care să încercăm să le explicăm într-o manieră nouă, simplă, competentă și în așa fel încît să fie cel mai bine receptate de un om obișnuit. În timpul expunerii e bine să avem alături documentele de partid cuprinse în bibliografie, consultații pe teme publicate în reviste și ziare, să avem manuale, dicționare, la care putem apela pentru a le citi cursanților pasaje care redau esențialul.

Succesul oricărei predări este condiționat de priceperea de a expune problemele teoretice în mod accesibil, de arta de a sintetiza și concretiza, iar succesul dezbaterilor de arta de a formula întrebări. A ști să asculte oamenii, să sesizezi lacunele din cunoștințele lor și să le oferi ceea ce îi poate ajuta să-și îmbogățească orizontul de gîndire, capacitatea de a înțelege problemele economice și de a judeca prin prisma lor aspectele concrete ale vieții, a prinde din zbor ideile de soluționare a unor situații concrete, și a stimula acțiunea pentru traducerea lor în viață este o artă ce se dobîndește prin activitate perseverentă și care devine de-a dreptul pasionantă.

Pentru a face mai vie, mai atractivă și mai convingătoare expunerea, propagandistul poate și trebuie să folosească un bogat material vizual. Există planșe cu grafice și diagrame înfățișînd diferite aspecte ale dezvoltării economiei românești și prevederile planului cincinal viitor. Alte grafice, diagrame cuprinse în consultații pot fi prezentate la epidioscop, iar în lipsa acestuia pot fi transcrise mărit pe planșe pentru a putea fi văzute de toți cursanții. Ar fi bine ca într-o primă sedință să li se explice cursanților cum se citește un grafic, o diagramă, un tabel. Cînd temele o cer, e bine să existe și hărți pentru a se demonstra, bunăoară, țările cu care întreține relații economice România, zonele unde ajung produsele noastre, distanțele care ne despart de sursele de aprovizionare cu materii prime etc. În felul acesta argumentele privind, de exemplu, importanța calității produselor în creșterea competitivității lor, a economisirii materiilor prime și materialelor ținînd seama de costul lor și distanțele de aprovizionare, devin mult mai sugestive și convingătoare.

Exigențele pregătirii propagandiștilor și a cursanților

NU SE POATE ASIGURA nici o expunere vie, convingătoare, interesantă, nici o dezbateri antrenantă și eficientă dacă propagandistul și cursanții la rîndul lor nu și-au însușit cît mai temeinic cunoștințele din fiecare temă și în primul rînd documentele de partid din bibliografia recomandată. Lectura unei consultații sau a unui documentar nu e întotdeauna suficientă. Propagandiștii și cursanții pot găsi în „Revista economică“ studii și articole care aprofundează diferite aspecte ale temelor din curs. Pot citi în aceeași revistă glosarul care explică pe scurt diferite noțiuni și categorii economice. De asemenea, pot folosi ziarele și revistele, manualele de economie politică, dicționarul economic pentru a se edifica le de economie politică, dicționarul economic pentru a se edifica asupra conținutului fiecărei teme. Este bine să se alcătuiască un fișier al cursului în care să-și noteze pentru fiecare temă ceea ce a citit. A căuta mereu idei, argumente, exemple pentru ilustrarea temelor atît în documentele de partid, în celelalte materiale din bibliografia recomandată, în revistele de specialitate, cît și în ziarele centrale și locale, în activitatea unității respective, este o activitate esențială care ajută propagandistul să fie bine înarmat pentru a se prezenta în fața cursanților cu o bogăție de idei, argumente, fapte semnificative. Menținînd un interes viu pentru tot ceea ce ne înconjură, citind mult și cu atenție și făcînd efortul de a sistematiza și reține esențialul, de a exprima clar, concis și plastic ideile, propagandistul își perfecționează continuu măiestria. El poate contribui astfel la stimularea interesului cursanților pentru studiul politicii economice a partidului, le poate insufla exigența în pregătirea pentru cursuri și le poate dezvolta pe baze științifice materialist-dialectice gîndirea economică, domeniu atît de important al conștiinței socialiste. O bună pregătire a propagandiștilor poate contribui la formarea și dezvoltarea la cursanți a spiritului de observație asupra fenomenelor din viața economică, le poate dezvolta creativitatea, inventivitatea, atît de necesare în procesul îndeplinirii cincinalului revoluției tehnico-științifice.

Prin aceasta propagandistul din învățămîntul politico-ideologic de partid îndeplinește o funcție socială și politică de mare cînstă și responsabilitate și are satisfacția participării la una din cele mai grele sarcini pe care și le-a asumat socialismul și anume cea de a forma omul comunist, de a dezvolta conștiința acestuia, de a dezvolta multilateral personalitatea umană.

dr. Maria D. POPESCU

DRUMUL cercetării fructuoase deschis științei economice de Boisguillebert și Petty prin teoria valorii-muncă a fost urmat de pleiada marilor economiști Quesnay, Smith, Ricardo, Sismondi, care au adus prin opera lor contribuții remarcabile la dezvoltarea economiei politice, punind în centrul ei valoarea creată de munca omenească. Cuceririle lor de preț au constituit unul din izvoarele marxismului.

François Quesnay (1694–1774), întemeietorul școlii fiziocrate, și-a fondat „Tabloul economic” — o genială cucerire științifică a secolului al XVIII-lea, cu rezonanțe pînă în zilele noastre ¹⁾ — pe valoarea nou creată în agricultura Franței într-unul din anii epocii sale. Preocupat de soluționarea unor probleme practice legate de nevoia ridicării agriculturii — dusă la decădere de politica mercantilistă din timpul lui Ludovic al XIV-lea — Quesnay a pus pe prim plan „produsul net”, adică surplusul de valoare care rămânea după scăderea cheltuielilor cauzate de producție. Cum în agricultură acest surplus era vizibil pentru toată lumea, în formă materială și valorică, și cum se cerea sprijinită agricultura, el a considerat în mod eronat că numai în acest domeniu munca omului este capabilă să creeze un „produs net”. Această eroare viciază raționamentele sale. Societatea, preciza el, este împărțită în trei clase cu activități și funcții diferite: clasa productivă a agricultorilor (la un loc capitaliști, muncitori agricoli, fermieri) care creează „produsul net”; clasa parazită (a moșierilor, slujitorilor ordinii statale și religioase și a „incasatorilor de zecuieli”), care consumă „produsul net”; clasa sterilă a industriașilor (capitaliști, muncitori, meșteșugari), care „transformă” produsele fără a crea „produs net”. Slaba dezvoltare a industriei pe vremea sa l-a împiedicat pe Quesnay să vadă că nu numai în agricultură, dar și în industrie se creează o

La izvoarele teoriei valorii-muncă (II)

Teoria valorii-muncă la clasicii burghezi: Quesnay, Smith, Ricardo

valoare care depășește cheltuielile de producție — astăzi evident cu mult superioară celei din agricultură — așa încît muncitorii sint de fapt creatorii „produsului net” maxim și în nici un caz „sterili”. Între aceste trei clase sociale este urmărită circulația produselor și realizarea valorii produsului global, inclusiv a celui net ²⁾. În știința economică Quesnay, prin „Tabloul” său, a pus începutul teoriei reproducției — după unii „Tabloul” este primul model macroeconomic al reproducției —, iar în politica economică el a arătat cum s-ar putea reține o parte a „produsului net” în agricultură pentru stimularea dezvoltării ei, ieșirea din stagnare și realizarea creșterii economice: pe seama reducerii consumului și cheltuielilor parazitare.

În opera lui Quesnay valoarea creată de muncă, cu concursul naturii (în acest sens el se apro-

pie mai mult de englezul Petty decît de precursorul său francez Boisguillebert), poate spori dacă sint atacate privilegiile feudale, dacă munca producătorilor este eliberată de îngrădiri și dacă ea își sporește forța creatoare prin mijloace de lucru perfecționate, realizate prin acumularea, fie și a unei părți, din „produsul net”. Cîtă deosebire între concepția economistului clasic burghez, care socotea reducerea consumului parazită o condiție indispensabilă a reluării producției pe scară largită, și a unor economiști ca Malthus sau Keynes, împreună cu mulți adepți contemporani ai lor, care socotesc sporirea consumului parazită drept o condiție a realizării reproducției. Aceste deosebiri reflectă și stările în care s-a aflat și se află capitalismul în diverse epoci. În epoca lui Quesnay sistemul capitalist era plin de vioare și lupta din răspuțeri cu feudalismul în descompunere; în epoca noastră el este ros de puternice contradicții, asaltat de ample mișcări anticapitaliste și luptă din răspuțeri pentru a supraviețui momentului.

Descoperirea genială a lui Quesnay, realizată prin al său „Tabloul economic”, a constituit un cadru propice de orientare a teoriei valorii — îndreptate sub forma sa de „produs net” — împotriva orinduirii feudale.

Adam Smith (1723–1790) — „adevăratul părinte al economiei politice” pentru că în opera lui aceasta „capătă contururi precise” — a dus teoria valorii-muncă pe noi culmi prin mari cuceriri, dar și prin relevante erori. Unica sa lucrare economică: „Avuția națiunilor”. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei”, debutează cu fructuosa idee după care „munca anuală a oricărei națiuni constituie fondul care dintotdeauna o aprovizionează cu toate bunurile necesare și de înlesnire a traiului, pe care le consumă anual și care constau totdeauna, fie în produsul imediat al ace-

tei munci, fie în ceea ce se cumpără cu acest produs, de la alte națiuni” ³⁾. Economist al perioadei manufacturiere, el socotea că o națiune se poate îmbogăți mai repede sau mai încet în primul rînd în funcție de priceperea, îndeminearea și chibzuința cu care este înfăptuită în general munca, și în al doilea rînd, în funcție de raportul dintre numărul locuitorilor ocupați cu munci productive și cei ocupați cu activități neproductive. Diviziunea muncii, dezvoltată în epoca sa, era principala pîrgie de sporire a capacității productive a muncii care făcea să sporească „avuția națiunii” și să se îmbogățească burghezia. Studiului acestor factori le-a acordat Smith multă importanță iar contribuțiile în acest domeniu sint într-un totu remarcabile.

Capacitatea de a crea valori nu este atribuită de Smith unei munci concrete anume, depuse într-un domeniu sau altul, ci muncii omenesti în general, practicate în sfera producției de bunuri materiale. Fără a delimita munca abstractă de cea concretă — această descoperire o va face Marx mai tirziu — el deschide o nouă pistă de cercetare ale cărei roade vor fi de importanță crucială pentru știința economică.

Smith face pași înainte pe linia delimitării valorii de valoarea de întrebuintare, a „prețului natural” de „preț real”, și respinge încercările de determinare a valorii mărfurilor prin utilitate sau raritate cum făcuse contemporanul său francez Condillac, socotit în vremea noastră precursor al marginalismului utilitarist. Pentru economistul scoțian „prețul real al oricărui lucru... este truda și osteneala depuse pentru obținerea lui... Ceea ce se cumpără cu bani sau cu mărfuri este obținut printr-o muncă egală cu ceea ce am putea obține prin propria noastră trudă fizică... Bonii și mărfurile conțin valoarea unei anumite cantități de muncă pe care noi o schimbăm cu ceea

● Într-o manieră sintetică, lucrarea lui Cornelii Zidăroiu (Programarea dinamică discretă, Editura tehnică, București, 1975, 281 p.), prezintă principalele valențe — demonstrate, aplicate și aplicabile — ale programării dinamice discrete. Problema tratată prezintă o arie largă de interese, deoarece în general programarea dinamică este una din principalele tehnici matematice de rezolvare a unor clase de probleme de optimizare care apar în economie, cercetarea operațională, știința, tehnica etc. Cu atît mai mult captează atenția specialiștilor programarea dinamică discretă, știut fiind că există o mare varietate de probleme de optimizare în care deciziile nu pot avea loc în orice moment de timp. În special în domeniul economic, în numeroase situații, deciziile pot fi luate numai în anumite intervale de timp (zilnic, lunar trimestrial, anual), și în astfel de cazuri

timpul trebuie să fie considerat drept variabilă discretă, adică luînd numai un număr finit sau o infinitate numărabilă de valori.

Minuind cu dexteritate aparatul logico-matematic, făcînd apel la o vastă și reprezentativă bibliografie românească și mondială de specialitate, autorul tratează cu competență și dintr-un unghi inedit probleme ale programării dinamice deterministe și aleatoare cu orizont finit și infinit, lanțuri Markov finite și finite reglabile, susținute cu exemple și rezultate concrete de larg interes. Se acordă un spațiu larg prezentării unor rezultate originale privind sistemele aleatoare reglabile cu legături complete.

Abordînd în acest mod problema programării dinamice la procesele secvențiale de decizii cu timp discret, lucrarea aduce contribuții de un interes cert la promovarea pe scară a

metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor în activitatea de organizare și conducere.

Sesiunea științifică „Craiova — trecut, prezent, viitor”.

● În cadrul manifestărilor organizate cu prilejul împlinirii a 1750 de ani de la prima mențiune documentară a străvechii așezări daco-getice Pelendava și a 500 de ani de la prima atestare documentară a Craiovei, în localitate a avut loc sesiunea științifică „Craiova — trecut, prezent, viitor”, organizată de Comitetul municipal de partid în colaborare cu Academia de științe sociale și politice. Academicieni, cadre didactice, cercetători științifici, activiști de partid și de stat au prezentat comunicări în care au fost abordate pe larg momente

ce presupunem la un moment dat că ar conține valoarea unei cantități egale de muncă" ⁴⁾). Determinarea valorii prin muncă și punerea lor în legătură directă, nemijlocită, extinderea muncii creatoare de valoare la toate ramurile productive, delimitarea valorii de întrebuințare de valoarea de schimb și a valorii de preț, măsurarea valorii prin cantitatea de muncă, considerarea schimbului de mărfuri ca schimb de activități între oameni sint merite incontestabile ale lui Smith în dezvoltarea teoriei valorii — muncă. La ele mai pot fi adăugate explicațiile științifice date salariului, profitului și rentei prin prisma valorii create de muncă și existenței celor trei clase din societatea capitalistă: muncitorii, capitaliști, proprietari, funciari.

Marele salt înainte făcut de Smith n-a fost lipsit de pași șovăelnici, de ezitări, confuzii și erori din care s-a înfruptat apoi economia politică vulgară. Smith observase că în practica curentă valoarea creată de muncă nu revine integral muncii ea fiind împărțită între muncă, capital și pământ (proprietar funciar). Lui i-a fost peste măsură să pună de acord aceste practici burgheze cu marile sale realizări științifice, a proclamat ca valabilă explicarea prin muncă a valorii pentru epocile premergătoare apariției capitalului și proprietății funciare, iar pentru „uzul casnic burghez” a explicat valoarea prin trei venituri — salariu, profit, rentă — însușite de cele trei clase — muncitorii, capitaliști, proprietari funciari. Această teorie eronată nu numai că a fost pusă la baza „dogmei Smith” — despre reproducție — făcând pași înapoi față de „Tabloul economic” — dar ea a fost preluată de „sistemizatorul” său, francezul J. B. Say, absolutizată și transformată în teoria apologetică a factorilor de producție. Conform acesteia, valoarea ar fi creată nu numai de muncă, ci de toți factorii de producție fiecăruia reve-

ându-i drept retribuție o parte din valoare sub formă de salariu pentru muncă, profit pentru capital și rentă pentru natură (respectiv proprietar funciar).

Eroarea unui clasic devine fundament pentru teoria factorilor de producție, iar mai târziu pentru întreaga gândire economică burgheză apologetică, inclusiv pentru marginaliști și neomarginaliști.

David Ricardo (1772–1823) a salvat pentru o primă etapă cuceririle științifice ale lui Smith. Economist al unei perioade mai avansate a dezvoltării capitalismului — din epoca mașinismului, a revoluției industriale în Anglia — el a pus în centrul întregului său sistem teoretic valoarea-muncă. Ricardo, nota Marx în însemnările sale despre marele clasic englez, a silit știința economică „să se debaraseze de rutina de pînă atunci și să-și dea seama ir ce măsură celelalte categorii dezvoltate și proclamate de ea — relațiile de producție și de schimb — corespund sau contrazic această bază (determinarea valorii prin timpul de muncă n.n.), acest punct de plecare; în general, în ce măsură știința care reflectă, care reproduce doar formele exterioare de manifestare a procesului și deci înseși aceste manifestări, corespunde bazei pe care se întemeiază legătura launtrică, adevărata fizicologie a societății burgheze și care formează punctul de plecare al științei; să-și dea seama cum stau în general lucrurile cu această contradicție dintre mișcarea aparentă a sistemului și miscarea lui reală” ⁵⁾. Valoarea la Ricardo este creația muncii și numai a muncii omenestii fără nici un adaos exterior ei. Numai cei ce confundă — voit sau nevoit — valoarea cu valoarea de întrebuințare, respectiv averea, va remarcă el într-o polemică cu J. B. Say, pot socoti capitalul și natura drept factori de creare a valorii, alături de muncă. În tre-

cut și în prezent valoarea a fost și este creată de muncă.

Ricardo găsește soluție pentru obstacolul întimpinat de Smith în explicarea valorii prin muncă în condițiile capitalismului. Pentru el una este crearea substanței valorii și alta este împărțirea ei între clasele sociale. Valoarea, creată de muncă și numai de ea, se împarte între cele trei clase sociale nu după pretinsul aport al celor trei factori, ci după proprietate, în funcție de legile specifice ale salariului, profitului și rentei.

Aceasta-l obligă însă pe Ricardo să împingă ducerea mai departe a conceptului de valoare — muncă în domeniul plusvalorii și aici contribuțiile sale sint greu de subestimat. Important la Ricardo nu este numai faptul că în teoria plusvalorii el pleacă de la tratarea consecventă a valorii ca fiind creată de muncă și de la existența claselor sociale; el a acordat o atenție specială bazei economice a contradicțiilor dintre clase. Ricardo nu s-a limitat la a recunoaște existența contradicțiilor între clasele sociale, ci a căutat să explice de ce există aceste contradicții, cum acționează ele și cum influențează ele dezvoltarea capitalismului.

Ca economist burghez razele clasice englez nu putea să atingă porțile capitalului și profitului. După el „nimic nu contribuie în așa mare măsură la prosperitatea și fericirea unor țări ca profitul ridicat” ⁶⁾, întrucît el constituie sursa de acumulare iar aceasta este tratată drept funcție progresistă a societății.

Dacă Quesnay îndreptase prin „Tabloul economic” și politica economică derivind din el teoria valorii împotriva feudalismului, Ricardo a îndreptat teoria valorii împotriva aristocrației. Și încă cum. Valoarea creată de muncă într-un an, fiind dată ca mări ne, partea fiecăreia din clasele sociale este invers proporțională cu partea ce revine celorlalte clase. După el, proprietarii fun-

ciari își vor spori mereu renta întrucît pămîntul bun este limitat, populația crește iar nevoile sporite de hrană solicită introducerea de terenuri din ce în ce mai proaste în agricultură. Sporirea rentei duce la scumpirea produselor agroalimentare și la înrăutățirea condițiilor de viață ale muncitorilor. Aceștia se ridică la luptă și cer sporirea salariilor, lucru care nu se poate realiza decît în detrimentul profitului. Așa explica el baza economică a contradicțiilor și conflictelor sociale, a căror soluție o vedea în naționalizarea pămîntului. Americanul Charles Carey l-a numit pe Ricardo „părinte al comunismului” fiindcă „sistemul lui... este un sistem al dezbinării... Întregul său sistem are tendința de a semăna vrajă între clase și națiuni...” ⁷⁾. În realitate Ricardo doar încerca explicarea științifică a vieții reale, reușind acest lucru pînă la punctul maxim permis de orizontul burghez. După opinia noastră, explicarea bazei economice a contradicțiilor sociale este marea realizare a lui Ricardo. Vor reuși oare radicalii burghezi de astăzi, care încearcă rãduccrea în actualitate a teoriei lui Ricardo, să restabilească locul ce se cuvine acestei mari cuceriri în sistemul său?

I. Nicolae VĂLEANU

¹⁾ J. Nagels. Reproduction du capital selon Marx, Boisguillebert, Quesnay, Bruxelles, 1970.

²⁾ Fr. Quesnay Ekonomiceskie izbrannii proizvedeniia, Moscova, 1960. p. 360–363.

³⁾ A. Smith. Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei. vol. I. Editura Academiei R.P.R., 1962, p. 3.

⁴⁾ Idem. p. 24.

⁵⁾ K. Marx. Teorii asupra plusvalorii, Editura politică, București, partea a II-a, p. 135.

⁶⁾ D. Ricardo. Opere alese, vol. I. Editura Academiei R.P.R., București, 1959, p. 63.

⁷⁾ Charles Carey. The Past, the Present and the Future, Philadelphia, 1848, p. 74.

esențiale din trecutul și prezentul Craiovei, precum și perspectivele de dezvoltare ale județului.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat în trei secțiuni: probleme economice și sociale, istorie-archeologie, învățămînt-cultural-sănătate. Comunicările cu caracter economico-social au reliefat modificările structurale care s-au produs în anii construcției socialiste în Craiova, ca rezultat al politicii partidului de ridicare a tuturor zonelor și orașelor țării la o viață nouă, înfloritoare, procesul continuu de dezvoltare și modernizare a economiei, în primul rînd a industriei, contribuția cercetării și a învățămîntului craiovean la progresul științelor și al dezvoltării unor ramuri ale economiei, transformările innoitoare în modul de viață al populației. O serie de alte comunicări au prezentat probleme privind efortul bugetar pe care statul

nostru îl face pentru dezvoltarea economico-socială a Craiovei, perspectivele dezvoltării urbanistice, mediul ambiant etc.

Un limbaj informațional unic

● În articolul Metodologiceski vāprosni na sāzdavaneto na edinen informātionen ezik v ikonomiata (Probleme metodologice ale creării unui limbaj informațional unic în economie), publicat în IKONOMICESKA MISAL Nr. 3/1975, autorul, Rumens Gheorghiev, arată că principala parte componentă a limbajului informațional unic al conducerii sociale ca sistem care să funcționeze, trebuie să fie un ansamblu de: a) clasificatori și nomenclatoare cu ajutorul cărora vor fi denumite cu un singur înțeles elementele și

procesele de reproducție la toate nivelele ierarhice ale economiei naționale; b) o gramatică a limbajului, care reprezintă totalitatea de reguli de construire a exprimirilor de denumiri elementare în clasificatori și nomenclatoare; c) un tezaur al sistemului, cu ajutorul căruia se verifică justetea de sens a informațiilor construite în limbajul informațional. Referindu-se la tezaurul sistemului, R.G. subliniază că acesta trebuie să corespundă cerințelor de stabilire a echivalenței semantice între elementele mulțimii de obiecte. Identitatea semantică se stabilește după regula potrivit căreia dacă un element al mulțimii de obiecte are mai mult de două denumiri, tezaurul trebuie să conțină o noțiune echivalentă tuturor acestor denumiri. Exemplificînd, autorul arată că tezaurul trebuie să indice că noțiunea „resurse naturale”,

poate fi împărțită în noțiunile de „resurse naturale incluse” și „resurse naturale neincluse” în circuitul economic. Pe de altă parte, în tezaur s-ar evidenția și faptul că din punctul de vedere al participării muncii la făurirea de bunuri materiale, noțiunile de „resurse naturale incluse” și de „patrimoniu național” formează noțiunea de „avuție națională”. Tezaurul ar forma un sistem semantic închis, în care noțiunile din nivelul inferior s-ar generaliza asupra noțiunilor de nivel superior. Prin aceasta se creează posibilitatea să se fixeze și controleze trecerea de la noțiunile pur economice la noțiuni caracteristice altor nivele ale structurii sociale.

**ECONOMIE
MONDIALA**

CODIFICAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR FUNDAMENTALE ALE STATELOR — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE (II)

DREPTUL LA DEZVOL- TARE ȘI PROGRES — Apărut și cristalizat în perioada post-belică, acest drept s-a impus atenției generale în cadrul amplelor dezbateri economice de la Națiunile Unite, din organismele U.N.C.T.A.D. și ale altor foruri internaționale. Dimensiunea, implicațiile și însemnătatea sa n-au fost însă nicicând atât de puternic reliefate ca în ultimii ani, în contextura fenomenelor de criză și a gravelor perturbații înregistrate de economia mondială.

Astăzi este general recunoscut faptul că respectarea dreptului fiecărui popor, al fiecărui stat la dezvoltare și progres economico-social reprezintă una din condițiile primordiale ale noii rînduiri internaționale.

Conturînd coordonatele principale ale noii ordini economice internaționale, documentele adoptate recent de Organizația Națiunilor Unite, și în special Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, subliniază în chip deosebit necesitatea promovării progresului economic și social al tuturor popoarelor, accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, în vederea eliminării decalajelor care le despart de statele industrializate.

Noua ordine internațională trebuie să deschidă perspective reale pentru progresul economic și social al tuturor țărilor, să contribuie efectiv la crearea condițiilor de natură să asigure bunăstarea și fericirea tuturor popoarelor. În această perspectivă și cu o asemenea finalitate, se impun lichidarea subdezvoltării și apropierea nivelului de dezvoltare a diferitelor state, asigurîndu-se fiecărei națiuni condiții pentru valorificarea întregului potențial material și uman în scopul propriei propășiri.

Dezvoltarea este, deopotrivă, factorul esențial al progresului și condiția hotărîtoare pentru consolidarea independenței și suveranității naționale. Independența politică a unui popor nu poate fi deplină dacă nu este sprijinită de o dezvoltare economico-socială independentă. Realizarea unei economii puternice, industrializarea, dezvoltarea agriculturii, progresul științei și culturii, formarea de cadre naționale constituie suportul material pentru asigurarea unei reale independențe naționale, creează posibilitatea înfăptuirii cooperării cu alte state, a participării la diviziunea internațională a muncii.

Dezvoltarea reprezintă o cauză a întregii omeniri. Firește, fiecărei țări îi revine responsabilitatea principală de a promova dezvoltarea economică, socială și culturală a poporului său. În acest scop, fiecare stat are nu numai dreptul, ci și obligația de a mobiliza pe deplin și a pune în valoare resursele sale, de a opera reforme economice și sociale și de a asigura participarea întregului popor atât în procesul cât și la beneficiile dezvoltării. În același timp, eforturile naționale dedicate înfăptuirii obiectivelor dezvoltării pot și trebuie să fie sprijinite printr-o acțiune internațională concomitentă și efectivă, printr-o conlucrare strînsă între state, pe baza deplinei egalități în drepturi și a unor raporturi de echitate.

Între obiectivul întăririi păcii și securității generale și dezvoltarea multilaterală a tuturor națiunilor există o strînsă unitate dialectică. Evidențiind corelația existentă între dreptul statelor la pace și dreptul lor la dezvoltare, ministrul afacerilor externe al Mexicului arăta cu prilejul lucrărilor celei de-a VI-a sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. că „Dreptul la pace, fundament indispensabil al Națiunilor Unite, este de neconceput fără un drept la dezvoltare. Dar noi nu putem și nu trebuie să ne oprim la o politică simplistă a dezvoltării. Pentru a fi eficace, dezvoltarea trebuie să fie armonioasă și să aibă ca obiectiv ameliorarea condițiilor tuturor popoarelor și nu numai ale cîtorva dintre ele, ameliorarea condițiilor tuturor oamenilor și nu numai ale cîtorva clase privilegiate”⁽¹⁵⁾.

Asemeni păcii și securității, dezvoltarea, progresul, bunăstarea și prosperitatea sînt indivizibile; ele trebuie să cuprindă toate țările, să se răsfrîngă asupra tuturor popoarelor. Devine tot mai evident că perpetuarea situației actuale, caracterizate prin concentrarea bogăției la un singur pol — acela al țărilor puternic dezvoltate — în timp ce sute de milioane de ființe umane din țările rămase în urmă din punct de vedere economic trăiesc în condiții de crasă sărăcie, reprezintă o sursă de tensiune și conflicte, generează grave primejdii pentru securitatea generală. „Oaze de prosperitate nu pot exista printre vaste zone ale foamei, sărăciei și maladiilor fără consecințe cumplite pentru toți”⁽¹⁶⁾.

Înfăptuirea dreptului tuturor națiunilor la progres și bunăstare reclamă eliminarea raporturilor economice inechitabile, care favorizează minoritatea prosperă a umanității în detrimentul imensei ei majorități, înlocuirea lor cu relații întemeiate pe egalitate, justiție și avantaj reciproc. Prosperitatea unui popor nu trebuie să se realizeze pe calea spoliei altor popoare.

DREPTUL LA INTEGRITATEA TERITORIALĂ ȘI LA INVIOLABILITATEA FRON- TIERELOR

Suveranitatea și independența fiecărui popor implică în mod firesc integritatea și inviolabilitatea teritoriului asupra căruia își exercită autoritatea statul național.

Corolar al suveranității teritoriale, dreptul statelor la integritatea teritoriului și la inviolabilitatea frontierelor reprezintă o premisă indispensabilă a bunelor relații dintre țări și popoare, a păcii și securității mondiale.

Este un drept fundamental al oricărui stat ca suveranitatea sa teritorială — cu toate consecințele pe care le comportă — să-i fie respectată de toți ceilalți membri ai comunității internaționale. După cum se menționează în hotărîrea Curții Internaționale de Justiție din 9 aprilie 1949, în speța strîmtoarei Corfu, „între state independente, respectarea suveranității teritoriale este una din bazele esențiale ale raporturilor internaționale”.

Teritoriul fiecărui stat fiind intangibil, inalienabil și indivizibil, el nu poate face obiectul unei ocupații militare sau al altor acte de forță din partea vreunui stat sau grup de state, în nici o împrejurare și sub nici un motiv. El nu poate face obiectul unei dobîndiri de către un alt stat sau grup de state, ca urmare a folosirii forței sau amenințării cu folosirea forței, asemenea acte neputînd fi niciodată considerate legale. De aceea, sînt nule și de nul efect achizițiile teritoriale și avantajele obținute prin forță sau orice alt mijloc de constrîngere.

Orice încercare urmărind să rupă parțial sau total unitatea națională și integritatea teritorială a unui stat sau a unei țări sau să aducă atingere independenței sale este incompatibilă cu scopurile și principiile Cartei O.N.U., contravine normelor de bază ale dreptului internațional.

Potrivit normelor și principiilor dreptului internațional, frontierele fiecărui stat trebuie să fie respectate de toate celelalte state, de unde decurge caracterul ilegal al oricăror manifestări sau demonstrații de forță, al oricăror acte de violare a granițelor naționale. De asemenea, sînt ilicite acțiunile care ar tinde la modificarea, pe cale de constrîngere sau amenințare, a frontierelor unui stat.

O altă consecință a dreptului la integritatea și la suveranitatea teritorială o constituie inadmisibilitatea recunoașterii exercitării unei puteri de către un stat pe teritoriul altui stat, sau pe o anumită porțiune a lui. În consecință, instalarea unor autorități străine pe teritoriul altor state este contrară dreptului internațional, exercitarea dreptului fiecărui stat la integritatea teritorială și la inviolabilitatea frontierelor condiționînd înfăptuirea deplină și necondițională a suveranității statului asupra întregului său teritoriu național.

DREPTUL LA AUTO-APĂRARE Dreptul statelor la legitima apărare decurge nemijlocit din dreptul lor la existență.

Atit din punct de vedere logic, cit și sub raport moral și juridic, orice stat, orice națiune avind dreptul de a ființa, are dreptul de a se apăra împotriva agresiunii, de a-și apăra existența atunci cind aceasta este periclitată de actele de forță comise de un alt stat sau grup de state.

Din punct de vedere istoric, instituția autoapărării este de dată relativ recentă. Apariția și dezvoltarea ei reprezintă o componentă organică a luptei desfășurate de popoare, de forțele înaintate ale omenirii pentru interzicerea și încriminarea războaielor de agresiune, pentru excluderea forței — sub diferitele sale ipostaze și forme de manifestare — din raporturile interstatale. Conturată în documente oficiale din perioada interbelică, legitima apărare își găsește o deplină consacrare în Carta O.N.U. și în alte instrumente de drept internațional adoptate în ultimele trei decenii.

Autoapărarea constituie un drept inerent al statelor. El aparține, prin vocație, tuturor statelor, indiferent dacă sînt membre ale O.N.U. sau nu, oferindu-le în egală măsură posibilitatea de a-și apăra suveranitatea și integritatea teritorială. În toate cazurile în care au fost victimele unei agresiuni. Rezoluția Adunării Generale a O.N.U. referitoare la „definiția agresiunii”, enunțind cazurile în care folosirea forței armate împotriva unui stat întrunește caracteristicile actelor de agresiune, menționează expres că dispozițiile respective nu aduc atingere prevederilor Cartei care indică împrejurările în care folosirea forței este legitimă (autoapărarea).

Trebuie precizat că legitima apărare aparține, de asemenea, popoarelor supuse dominației coloniale, ele avind dreptul să lupte cu toate mijloacele de care dispun împotriva puterilor coloniale care suprimă aspirația lor spre libertate și independență.

În conformitate cu dispozițiile dreptului internațional contemporan, care condamnă agresiunea, orice act de forță sau de amenințare cu forța, singurul război lícit — în condițiile de astăzi — este războiul de autoapărare, reacție firească, acțiune legitimă pentru reprimarea unei crime internaționale. Statul atacat este în drept să recurgă la toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru respingerea agresiunii. Autoapărarea poate fi individuală — victima agresiunii se apără singură — sau colectivă — asocierea la lupta împotriva agresorului, de partea statului atacat, a altor țări și popoare. Acest din urmă caz este expresia solidarității internaționale pentru combaterea primejdiei comune rezultată din acțiunea nesăbuită și ilegală pe care o reprezintă recurgerea la forță.

Laolaltă cu celelalte postulate cardinale ale legalității internaționale, dreptul de autoapărare urmărește să salvgardeze ființa națională a popoarelor, libertatea, independența și suveranitatea lor. Pe cale de consecință, el este un factor deosebit de important în lupta pentru o politică nouă, pentru triumful egalității, dreptății și echității, pentru statornicirea unor relații noi în viața internațională.

DREPTUL ASUPRA RESURSELOR NATURALE

Toate statele și popoarele au dreptul, pentru satisfacerea propriilor lor nevoi, de a dispune liber de bogățiile și resursele lor naturale. Acest drept aparține nu numai țărilor independente din punct de vedere politic; de el trebuie să se bucure, de asemenea, popoarele aflate sub ocupație sau dominație străină.

Dreptul popoarelor și al statelor asupra bogățiilor și resurselor lor naturale constituie, deopotrivă, unul din atributele esențiale ale suveranității de stat și o cerință indispensabilă a dezvoltării lor independente. În condițiile preponderanței relațiilor de aservire și asuprire acest aspect major al suveranității a fost menținut în mod inevitabil în domeniul ficțiunii. „Numai lupta pentru autodeterminare și independență, urmată de lupta pentru dezvoltarea economică, a fost cea care a făcut ca aspirațiile spre o deplină suveranitate asupra bogățiilor și resurselor naturale să se înlăptuiească”⁽¹⁷⁾.

Dreptul statelor asupra bogățiilor și resurselor naturale trebuie să fie înlăptuit în interesul dezvoltării lor naționale, al progresului și bunăstării popoarelor proprii.

În virtutea acestui drept, statele sînt îndrituite să-și exercite, în mod liber și fără nici un amestec străin, suveranitatea permanentă deplină — inclusiv posesiunea, folosința și dispoziția — asupra tuturor resurselor naturale și activităților economice.

Dreptul de suveranitate al statelor asupra resurselor implică prerogativa lor de a reglementa și de a-și exercita autoritatea asupra investițiilor străine, în conformitate cu jurisdicția lor națională, de a reglementa și supraveghea activitatea societăților transnaționale, luînd măsuri ca aceste activități să se desfășoare în conformitate cu legislația lor, cu

politică lor economică și socială. De asemenea, din dreptul de suveranitate asupra resurselor naturale decurge și dreptul de a naționaliza, expropria sau transfera proprietatea bunurilor străine, eventualele diferende urmînd să fie soluționate în conformitate cu prevederile legislației interne în vigoare în statul care a efectuat naționalizarea.

Nici un popor nu poate fi privat de propriile sale mijloace de subzistență — în nici un caz și sub nici un motiv. Încălcarea drepturilor popoarelor și națiunilor asupra resurselor lor naturale este contrară spiritului și principiilor Cartei O.N.U., împiedică dezvoltarea colaborării internaționale, subminează cauza păcii și securității generale.

Devine tot mai evident că bogățiile naturale — sursa cea mai directă a dezvoltării — trebuie să ocupe un loc de prim ordin în ansamblul eforturilor dedicate realizării unei noi alcătuirii a relațiilor interstatale. În această optică, lupta legitimă a țărilor în curs de dezvoltare pentru recuperarea efectivă a resurselor lor naturale se prezintă ca un factor de cea mai mare importanță pentru asigurarea independenței și suveranității naționale a acestor țări.

Colaborarea internațională tinzînd la sprijinirea eforturilor de dezvoltare ale statelor „lumii a treia” trebuie să se întemeieze neabătut pe respectul cuvenit suveranității acestor state asupra bogățiilor și resurselor lor naturale.

Constituind un factor de întărire a independenței și suveranității naționale, dreptul de suveranitate permanentă al statelor asupra bogățiilor și resurselor naturale se înlăptuiează astăzi a fi una dintre condițiile esențiale ale înlăptuirii unei noi ordini economice și politice mondiale. Noua ordine va trebui să ofere garanții depline că nu vor fi întreprinse nici un fel de măsuri discriminatorii sau de constrîngere împotriva statelor hotărîte să-și exercite drepturile suverane asupra resurselor naturale de care dispun.

În același timp, este necesar să se aibă în vedere asigurarea accesului și al altor state — pe baza echității și avantajului reciproc — la materiile prime și la alte resurse. Noua politică internațională în acest domeniu va trebui, de aceea, să se fundamenteze pe două principii esențiale, ce se completează unul pe celălalt: suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale și utilizarea lor rațională în interesul întregii umanități.

DREPTUL LA EGALITATE

Potrivit normelor dreptului internațional, toate statele se bucură de egalitate suverană, avînd drepturi și obligații egale, indiferent de deosebirile social-politice și materiale dintre ele.

Sînt caracteristice, pentru definirea conținutului egalității, faptul că statele sînt egale din punct de vedere juridic, se bucură de totalitatea drepturilor și prerogativelor inerente deplinei suveranități, dispun de dreptul de a-și alege și dezvolta în mod liber sistemul lor politic, economic, social și cultural, au dreptul de a li se respecta personalitatea, suveranitatea, independența și integritatea teritorială.

Fiecare stat are dreptul să fie tratat și considerat în viața internațională egalul celorlalte state. Tot ceea ce este lícit, drept și echitabil pentru un stat trebuie să fie considerat ca avînd aceeași natură și pentru toate celelalte state. Ca membru egal al comunității internaționale, fiecare stat are dreptul de a participa pe deplin și efectiv în procesul de elaborare a deciziilor pentru soluționarea problemelor mondiale politice, economice, tehnico-științifice, financiare, monetare, sociale și culturale. Fiecare stat dispune de un singur vot, efectul legal al votului său fiind identic cu voturile celorlalte state. Este dreptul tuturor statelor, mari și mici, de a participa pe picior de egalitate la formarea normelor de drept internațional, nici un stat nefiind obligat să aplice regulile adoptate fără participarea sa dacă nu aderă la ele în mod expres sau tacit.

În actualele condiții istorice, cînd tot mai multe state și popoare și-au cucerit independența națională și acționează pentru a intra în posesia bogățiilor naturale spre a le folosi conform propriilor interese, înlăptuirea egalității în drepturi, justiției și echității în raporturile interstatale este un factor hotărîtor pentru extinderea colaborării, statornicirea unei păci trainice în lume, asigurarea progresului fiecărei națiuni și al întregii omeniri, consolidarea destinderii și înlăptuirea unor relații de factură nouă, superioară, în lume.

Larg promovată de statele mici și mijlocii, în lupta pentru apărarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi s-a impus și se impune cu o vigoare crescîndă ca o normă imperativă a relațiilor internaționale.

Egalitatea în drepturi constituie „Magna Charta a statelor mici” — se exprima reprezentantul Norvegiei, în 1920⁽¹⁸⁾. După cum arăta reprezentantul Afganistanului, cu peste o jumătate de secol mai tîrziu, în cadrul Adunării Generale a O.N.U., „Egalitatea provine din suveranitatea statelor și a popoarelor,

ea este singura bază pe care dreptul poate fi clădit. Este vorba de o axiomă asupra căreia se cuvine să insistăm astăzi, în momentul în care țările și popoarele mici devin prada a noi forțe de dominație, în special fostele colonii¹⁹⁾.

O cooperare autentică între toate statele lumii este posibilă numai între parteneri cu adevărat liberi și suverani, pe temeiul perfecte lor egalități în drepturi. Consolidarea independenței politice și economice a tuturor națiunilor reprezintă, de aceea, nu numai condiția, ci și finalitatea colaborării. La rîndul ei, spre a fi benefică în aceeași măsură tuturor partenerilor și nu doar cîtorva dintre ei, colaborarea — la scară regională, continentală sau planetară — presupune înlăturarea consecventă, în practica cotidiană, a postulatului egalității.

Nelimitată în timp și spațiu, egalitatea în drepturi se aplică deopotrivă totalității domeniilor de cooperare și tuturor statelor, fără nici o distincție după criterii de mărime, potențial, nivel de dezvoltare, sistem economic, politic sau social. Personalitatea și mărimea unui popor nu se măsoară nici prin întinderea teritoriului său, nici prin cifra populației sale, nici prin potențialul economiei sale, nici prin puterea și natura armelor pe care le posedă. Ele sînt de ordin calitativ, iar nu cantitativ. „Mărimea unui popor nu constă numai în teritoriu și în număr, ci în primul rînd, în capacitatea sa de a crea, de a contribui la dezvoltarea științei și culturii”²⁰⁾.

Respectarea riguroasă a principiului egalității atît în sfera raporturilor bilaterale dintre state, cît și în domeniul relațiilor lor multilaterale reprezintă garanția salvării libertății și neafirmării tuturor națiunilor, cheazăia statornicirii unor relații noi între țări și popoare, bazate pe stimă, încredere și respect mutual.

Esențial este ca egalitatea să fie reală, iar nu formală, autentică, iar nu doar aparentă. Simpla proclamare a egalității nu este suficientă. De covîrșitoare însemnătate este înlăturarea în practică a egalității, în toate compartimentele relațiilor internaționale. Principiul egalității se află într-o vădită antinomie cu situațiile privilegiate, indiferent de forma în care ar fi înveșmîntate. Egalitatea reclamă desființarea oricărui privilegiu.

Egalitatea în drepturi este incompatibilă cu relațiile de dependență și subordonare, cu orice manifestare de forță, presiune și dictat, cu ingerințele în treburile interne și externe ale altor state, cu hegemonismul și paternalismul, cu politica „sferelor de influență” sau „sferelor de responsabilitate”, cu raporturile de inechitate și discriminările de orice fel.

Postulatul egalității este necesar să fie respectat neabătut și în activitatea organizațiilor interguvernamentale, acestea fiind create pentru acțiuni concordante ale statelor în interesul lor comun. Organizațiile internaționale trebuie să fie veritabile foruri în care toate națiunile, indiferent de mărimea lor, să participe pe baza egalității în drepturi la vasta operă de edificare și menținere a păcii și securității generale, de făurire prin colaborare a unui viitor mai bun și mai prosper pentru toate popoarele.

Constituind o trăsătură fundamentală a noului sistem de relații pe care trebuie să se întemeieze noua ordine economică și politică mondială, egalitatea în drepturi se impune tot mai mult ca o cerință esențială a vieții internaționale, ca un comandament al eticii și legalității, și, în același timp, ca o condiție de bază a instaurării unei lumi mai bune și mai drepte.

DREPTUL DE A PARTICIPA LA REZOLVAREA PROBLEMELOR INTERNAȚIONALE

Toate statele au dreptul să participe la viața internațională, la reglementarea problemelor de interes comun. Este un drept firesc, incontestabil, ce decurge din egalitatea statelor.

Pe temeiul acestui drept, toate țările trebuie să ia parte la dezbaterile și soluționarea problemelor, la procesul de negociere și de adoptare a deciziilor, precum și la mecanismele create pentru realizarea măsurilor stabilite. În mod corelat, ele au dreptul de a fi informate asupra desfășurării tratatelor, evoluției problemelor aflate în discuție și eficienței programelor elaborate.

După cum nimănui nu-i poate fi acordat dreptul de a hotărî în problemele care privesc întreaga lume, în numele și cu excluderea celorlalte state, tot astfel nimeni nu poate, sub nici un pretext, să-și aroge un asemenea drept. În condițiile interdependențelor tot mai accentuate, interesele vitale ale popoarelor impun o responsabilitate comună față de destinele umanității.

Cerințele evitării unei noi conflagrații mondiale, necesitatea dezvoltării cooperării în folosul tuturor popoarelor reclamă o politică constructivă din partea tuturor țărilor,

manifestarea lor activă pe arena internațională, intensificarea schimburilor de păreri, contactelor și negocierilor între reprezentanții tuturor națiunilor. Participarea tuturor statelor la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de bunuri și servicii este indispensabilă atît pentru progresul fiecărei națiuni și dezvoltarea generală a societății umane, cît și pentru întărirea încrederii între popoare, pentru înlăturarea des- tinării, păcii și securității.

În lumea contemporană există țări cu orînduiri sociale diferite, deosebite ca mărime, nivel de dezvoltare, potențial economic și militar. Toate țările însă — fie ele mici, mijlocii sau mari — au de jucat un rol important în rezolvarea multor probleme complexe internaționale. Desigur, soluționarea acestor probleme țărilor mari le revin răspunderi deosebite. Dar nici o problemă internațională nu mai poate fi reglementată astăzi doar de cîteva state ori grupuri restrînse de state. „Istoria secolului nostru — remarcă secretarul general al O.N.U. — demonstrează cu claritate că o pace bazată doar pe acordul dintre marile puteri, este o pace instabilă. Și, privind lumea noastră de azi, observăm că o pace care nu recunoaște interesele și contribuțiile tuturor națiunilor, nu poate fi trainică”²¹⁾. Căutarea și găsirea unor soluții viabile, pe baze democratice, nu sînt posibile decît cu participarea directă, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor. Țările nealiniate și cele în curs de dezvoltare, în general țările mici și mijlocii au un rol tot mai însemnat de jucat în viața internațională, iar în perspectivă vor avea un cuvînt tot mai greu de spus în rezolvarea marilor probleme ale organizării raporturilor interstatuale, ale creării unei lumi mai drepte și mai bune. Ele sînt în mod obiectiv interesate să acționeze cu perseverență pentru întor-narea unor relații noi, bazate pe egalitate, justiție și echitate, pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței. Desfășurarea evenimentelor internaționale, îndeosebi în ultimul timp, a scos puternic în relief forța popoarelor mici și mijlocii, rolul și însemnătatea lor în realizarea unei noi ordini internaționale, care să ducă la așezarea relațiilor economice și, în general, a raporturilor dintre state pe norme și principii noi.

În abordarea problemelor internaționale trebuie să se țină seama de marea diversitate existentă în lume, de faptul că fiecare popor are interesele și nevoile sale, specificul și fiziologia sa, sentimentele și năzuințele sale, concepții politice și filozofice proprii, cultura sa materială și spirituală, felul său de a gîndi și de a acționa. Tezaurul culturii și civilizației universale s-a format și se îmbogățește neconștient prin aportul tuturor națiunilor. Așa cum o demonstrează întreaga experiență a dezvoltării istorice, sînt trainice numai acele soluții care, ținînd seama de această mare varietate de condiții, interese și particularități, sînt rodul contribuției tuturor țărilor, dau expresie înțelepciunii colective a popoarelor.

Un cadru adecvat pentru conlucrarea fructuoasă a statelor lumii în scopul asigurării păcii, întăririi securității și promovării progresului general îl reprezintă Organizația Națiunilor Unite, celelalte organisme internaționale. Constituie o sarcină de cea mai mare importanță pentru aceste foruri ca, reflectînd mutațiile intervenite în raportul mondial de forțe, adaptîndu-se rapid la realitățile în continuă devenire ale omenirii, să creeze condiții reale pentru participarea efectivă a tuturor țărilor la rezolvarea în interesul popoarelor a marilor probleme ale epocii. Aceasta este o cerință imperativă în vederea democratizării relațiilor internaționale, lichidării politicii de monopol și întronării unei adevărate egalități în drepturi între toate statele.

**dr. Nicolae ECOBESCU
dr. Victor DUCULESCU**

Sfîrșitul acestui articol, consacrat drepturilor fundamentale ale statelor, va fi publicat în numărul viitor al revistei noastre.

¹⁹⁾ Doc. O.N.U. A/PV, 2215, 17 aprilie 1974.

²⁰⁾ M.S. Thacker, *World Development: The Crucial Choice*, în „The World in 1984”. Edited by Nigel Calder, Baltimore-Maryland, Penguin Books, vol. 2, 1965, p. 123.

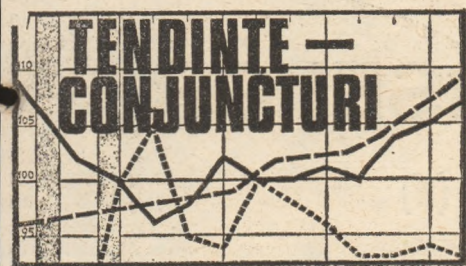
²¹⁾ Djura Ninčić, *The Problem of Sovereignty in The Charter and in The Practice of The United Nations*, Martinus Nijhoff, The Hague, 1970, p. 262.

¹⁸⁾ Permanent Court of International Justice, *Advisory Committee of Jurists*, The Hague, 1920, p. 103.

¹⁹⁾ Doc. O.N.U. A/C. 1 PV. 1663, p. 68—70.

²⁰⁾ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la sesiunea solemnă a Parlamentului Mexican*, „Știința” nr. 10204, 12 iunie 1975.

²¹⁾ Kurt Waldheim, *Expunerea secretarului general adresată absolvenților Institutului de tehnologie din Massachusetts*, Comunicat de presă SG/SM/1835, 27 martie 1973.

OPEC: majorare de prețuri la petrol

REUNIȚI la Viena între 24 și 27 septembrie a.c. la cea de a 45-a conferință ministerială (extraordinară) a Organizației țărilor exportatoare de petrol (OPEC), miniștrii petrolului din cele 13 țări membre au căzut de acord de a majora cu 10% prețurile la petrolul brut exportat de ele, începând de la 1 octombrie a.c., și de a le menține la acest nivel până la 30 iunie 1976. Precedenți modificări de prețuri erau în vigoare de la 1 ianuarie 1975. În baza acestei hotărâri, prețul petrolului arab ușor sporește de la 10.46 dolari per baril la 11.51 dolari (față de numai 1,80 dolari cât era prețul în urmă cu doi ani). Noua creștere a prețului la petrol este motivată prin deteriorarea puterii de cumpărare a țărilor membre ca urmare a inflației din țările capitaliste dezvoltate și a creșterii în consecință a prețurilor la produsele industriale și agricole importate de țările OPEC (statele membre alocă pentru importuri 60% din veniturile lor petroliere). Scăderea respectivă a puterii de cumpărare a fost estimată în cadrul conferinței la cel puțin 20% de

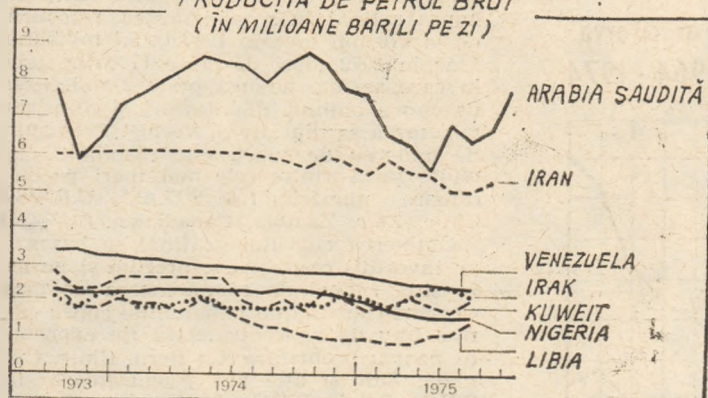
de la începutul acestui an. De acord asupra necesității unei majorări a prețului la petrol pentru a compensa deteriorarea puterii de cumpărare, țările membre aveau inițial opinii foarte diferite în ce privește cuantumul acestei majorări.

Deși prețul a rămas „înghetată” în cursul primelor trei trimestre ale acestui an, producția de petrol a unora din principalele țări exportatoare a cunoscut în acest răstimp fluctuații destul de importante (vezi graficul). Pe ansamblul țărilor din Orientul Mijlociu, de exemplu, producția de petrol a scăzut în primul semestru a.c. cu 14%.

Creată în septembrie 1960 cu participarea a cinci state (Arabia Saudită, Kuweit, Irak, Iran și Venezuela), OPEC — cuprinzând în prezent, alături de țările menționate, încă opt state (Indonezia, Libia, Algeria, Qatar, Nigeria, Emiratele Arabe Unite, Ecuador și Gabon) — realizează 55% din producția și peste 70% din exportul mondial de petrol.

După cum s-a anunțat, miniștrii reuniți la Viena nu au adoptat o hotărâre privind adoptarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) ca unitate de cont pentru calcularea prețului la petrol, în locul dolarului american.

PRODUCȚIA DE PETROL BRŪT (ÎN MILIOANE BARILI PE ZI)

O evaluare a energiei economisite

NIVELUL importurilor de petrol ale celor 18 țări membre ale Agenției internaționale pentru energie (A.I.E.) va fi în acest an cu 6% mai redus decât cel din 1973, relevă prima examinare anuală a efectelor programelor naționale de economisire a energiei terminată luna trecută în

cadru A.I.E. Această scădere denotă o semnificativă schimbare de tendință, dacă se ține seama că între 1968 și 1973 importurile de petrol ale țărilor din A.I.E. au sporit într-un ritm mediu anual de circa 11%. Dacă această evoluție ar fi continuată, importurile țărilor în cauză ar fi însumat circa 27 milioane de barili de petrol pe zi, adică ar fi depășit cu 23% nivelul din 1973 în loc de a se fi situat cu 6% sub el.

Scăderea consumului de petrol în țările A.I.E. are ca factori, în viziunea Agenției, creșterea substanțială a prețului petrolului, încetinirea generală a activității economice, blindețea iernii trecute, ca și măsurile de economisire și ritmul accelerat al creșterii producției altor combustibili, care au înlocuit petrolul.

Concluzia analizei întreprinse de A.I.E. pe marginea măsurilor de economisire adoptate între octombrie 1973 și 30 iunie 1975 este că în ciuda rezultatelor obținute, majoritatea programelor naționale oferă încă posibilități considerabile de îmbunătățire.

Aceste programe se cer intensificate, afirmă experții A.I.E., pentru a reduce încă „într-o măsură apreciabilă” consumul de petrol și necesarul de energie primară. Această acțiune — arată analiza A.I.E. — apare cu atât mai necesară cu cât înviorarea generală a activității economice va antrena, desigur, o creștere a cererii de energie în țările A.I.E.

Lista indicativă a măsurilor de economisire preconizate de Agenție include, între altele, intensificarea activității de cercetare și dezvoltare în acest domeniu, sporirea randamentului în producția de energie electrică, ameliorarea randamentului energetic al producției industriale etc.

Penetrația supracongelatelor

UN STUDIU efectuat de specialiștii societății „Frost and Sullivan Inc.” asupra pieței vest-europene a produselor supracongelate evidențiază că, dacă în 1950 industria producătoare se afla încă în stadiul embrionar, ea s-a dezvoltat susținut în ultimii ani. Se apreciază că cifra de afaceri a acestei ramuri, realizată în ansamblul țărilor vest-europene, ar putea spori de la peste 2,7 miliarde de franci francezi, în prezent, la 4 miliarde în 1985.

Consumul de produse supracongelate este mai răspândit în țările nordice — Suedia (peste 10 kg pe locuitor, în 1974), Danemarca, Anglia și Norvegia — dar se consideră că în următorii ani el va cunoaște o expansiune comparativ mai rapidă în Franța (în prezent, 3,3 kg/loc) și Italia. Totodată, se constată modificări în structura consumului articolelor supracongelate, cele mai mari creșteri înregistrându-se (în Franța) la legume și la produsele făinoase.

Preocupări economice în Portugalia

LUIND CUVÎNTUL la ceremonia solemnă a investirii noului guvern de unitate na-

țională al Portugaliei, premierul José Pinheiro de Azevedo a arătat la 19 septembrie că noul cabinet este conștient de dificultățile mari care este confruntată țara în domeniile politic și economic, dificultăți care reprezintă o amenințare pentru procesul revoluționar și cuceririle democratice ale oamenilor muncii. Sintem conștienți, a adăugat primul ministru, că este imperios necesar să găsim soluții la problemele care ne preocupă. În acest context, Vitor Alves, ministrul educației în noul guvern portughez arăta, într-un interviu publicat la 22 septembrie în săptămânalul Expresso, că în cursul primelor opt luni ale acestui an Portugalia a înregistrat un deficit al balanței de plăți de 12,5 miliarde de escudos, care pe întregul an ar urma să ajungă la 22,5 miliarde, în loc de 16 miliarde cât era planificat. El a afirmat de asemenea că produsul național brut va fi în acest an cu 10—15% mai mic decât în 1974, iar investițiile vor reprezenta numai o treime din cât se prevăzuse. Totodată, autoritățile au anunțat epuizarea rezervelor de dețize ale Portugaliei, ceea ce face necesară utilizarea aurului în unele operațiuni financiare. Potrivit buletinelui statistic al O.N.U., în luna aprilie 1975 rezervele de aur ale Portugaliei atingeau un nivel considerat destul de ridicat, de 1210 milioane de dolari.

Luind cuvîntul la ceremonia amintită la început, președintele Costa Gomes a arătat că în prezent principalele coordonate ale procesului de transformări democratice din Portugalia sînt consolidarea economiei și finanțelor țării și a cuceririlor revoluționare ale poporului.

Consumul specific de cocs

TENDINȚA manifestată anul trecut în siderurgia Pieței Comune vest-europene de a se înlocui păcura folosită într-o parte din furnale cu cocs a condus la creșterea consumului mediu de cocs per tona de fontă produsă — de la 533 kg în 1973 la 534 kg în 1974; un decalaj apreciabil se manifestă aici între Anglia (580 kg/t) și Olanda (480 kg/t). Această tendință a fost, însă, frînată atât de disponibilitățile insuficiente de cocs, cât și de faptul că — calculat per calorie — prețul de cost al cărbunelui cocsificabil importat a depășit deseori prețul păcurii.

După opinia experților Comisiei Pieței Comune, în aceste condiții orientarea către scăderea consumului specific de cocs se face din nou simțită în cursul anului curent (probabil până la nivelul mediu de 528 kg/t), cu excepția Italiei, unde siderurgia utilizează cărbune cocsificabil de calitate inferioară.

DIMENSIUNI ALE RESURSELOR MINERALE METALIFERE (II)

In prima parte a articolului (vezi „Revista economică“ nr. 38 din septembrie 1975), autorul desprindea câteva tendințe care se manifestă în evoluția producției și a cererii de resurse minerale metalifere în lume, punând accent pe creșterea rezervelor cunoscute, pe de o parte, și pe reducerea consumurilor specifice, pe de altă parte. În cele ce urmează sînt prezentate aspecte specifice ale producției, consumului și rezervelor unor metale de bază, inclusiv cu referire la localizarea lor.

Fierul. În ultimii 150 de ani omenirea a utilizat mai mult de 16 miliarde tone minereu de fier. Totuși, aceasta este o cantitate destul de modestă în raport cu rezervele sigure, evaluate de experții O.N.U. la peste 250 miliarde tone conținut de fier; la aceasta se adaugă rezerve potențiale de 531 miliarde tone.

Potrivit estimărilor făcute la sfîrșitul deceniului trecut, rezervele totale cele mai mari sînt deținute de U.R.S.S., Canada, S.U.A., America Latină. Astăzi sînt mai multe zone geografice care dispun de resurse mari de minereu de fier, însă nivelul de punere în valoare și de prelucrare a minereurilor nu concordă cu amploarea resurselor fiecărei zone, datorită îndeosebi calității diferite a minereurilor. Dacă ne referim numai la volumul rezervelor identificate după 1954, se constată diferențe mari de la o regiune la alta în ceea ce privește conținutul de metal al acestor zăcămintele. În Australia, India și în anumite regiuni din Africa, noile zăcămintele identificate se compun, mai cu seamă, din minereuri bogate (peste 60% Fe), în timp ce în celelalte zone ale globului s-au identificat minereuri cu conținut de fier între 40 și 60% și chiar sub 40%. Circa 75% din zăcămintele noi, care s-au adăugat la rezervele mondiale totale după 1954, prezintă un conținut în fier mai mic de 50%.

Din practica multor țări și chiar din aprecieri ale experților O.N.U. rezultă că, în viitor, se vor alege cu prioritate minereurile de calitate care se pretează cel mai bine la o folosire mai eficientă (concomitent cu reducerea cheltuielilor de transport), adică se vor importa minereuri bogate din alte țări în loc să se exploateze zăcămintele indigene defavorizate de caracteristicile lor fizice (conținut redus de fier și grad ridicat de impurități).

Aluminiul. Avînd calități superioare și multiple utilizări în diferite domenii, inclusiv aceea de înlocuitor al altor metale (feroase sau neferoase), aluminiul a devenit tot mai competitiv, iar producția sa a cunoscut ritmurile de creștere cele mai înalte: de la 6 mii tone la începutul secolului, la circa 11 milioane tone în 1972. În a doua jumătate a secolului nostru, acest metal a ajuns — ca volum al producției mondiale — pe locul doi, după fier. Consumul ridicat de energie electrică pentru obținerea aluminiului constituie factorul de bază prin care se explică următoarele două caracteristici ale acestei industrii: a) mai mult de jumătate din producția mondială de bauxită este transportată, la mari distanțe, la uzinele de prelucrare pentru obținerea aluminiului metalic; b) extracția aluminiului primar are loc, cu prioritate, în țări cu o industrie energetică dezvoltată, care dispun de energie electrică mai ieftină. Ca urmare, deși cele mai importante centre de extracție a bauxitei se află, în primul rînd, în țările în curs de dezvoltare (care dețin 52% din producția mondială de bauxi-

tă), precum și în Australia (peste 15% din aceasta), totuși centrele de obținere a aluminiului metalic se află, îndeosebi, în țările dezvoltate (peste 77% din producția mondială de aluminiu).

Țările cu rezerve ridicate de bauxită (peste 50% din rezervele mondiale) dar care nu dispun încă de o bază energetică dezvoltată și de o producție de energie electrică suficient de ieftină (Guyana, Surinam, Jamaica, India, Grecia etc.) exportă circa 3/4 din cantitatea totală de bauxită extrasă. În schimb, țările capitaliste dezvoltate, deși au o pondere de numai 28% în producția mondială de bauxită, produc peste 3/4 din cantitatea mondială de aluminiu.

Se prevede că industria aluminiului își va menține și în deceniile următoare caracterul dinamic accentuat al dezvoltării sale.

În legătură cu aceasta se ridică însă întrebarea dacă rezervele de minereu existente pe glob vor permite asemenea creșteri ale producției de aluminiu. Hărțile geologice înregistrau la începutul actualului deceniu 87 de zăcămintele principale de bauxită în întreaga lume, cu rezerve sigure de circa 5,8 miliarde tone. Aceste rezerve sînt de peste 3 ori mai mari decît cele estimate cu 10 ani în urmă. Dacă la rezervele sigure se mai adaugă și cele potențiale (estimate la 8740 milioane tone), se ajunge la un total de 14,5 miliarde tone, durata de exploatare ridicîndu-se astfel la 245 de ani (la nivelul extracției din 1970). După alte aprecieri

mai recente, rezervele de bauxită se ridică la 17 miliarde tone, ceea ce ar însemna o sporire a duratei de exploatare la circa 290 de ani.

Totuși, acestea sînt evaluări globale. În realitate, chiar în condițiile actuale cînd rezervele de bauxită în ansamblu nu au devenit restrictive, se ridică probleme privind transportul minereului la distanțe mari și foarte mari, epuizarea treptată a rezervelor cunoscute în unele țări și regiuni, iar într-o perspectivă mai îndelungată reducerea substanțială, în expresie absolută, a rezervelor de bauxită. De exemplu, dacă producția mondială de aluminiu va crește într-un ritm mediu anual de 9%, aceasta ar însemna ca durata de exploatare a celor 17 miliarde tone de bauxită să fie de numai 40—50 de ani.

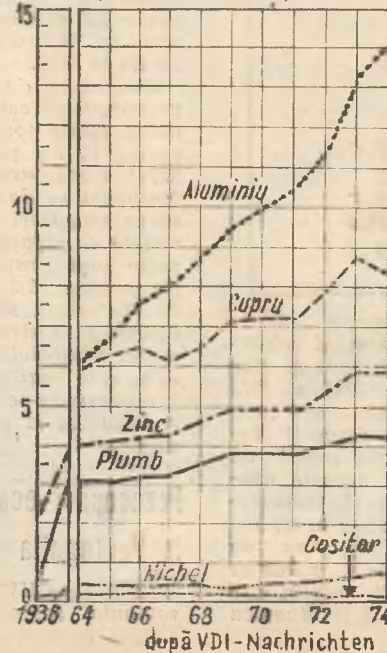
În contextul creșterii rapide a cererii de aluminiu, s-a pus de pe acum problema lărgirii ariei zăcămintelor exploatabile de minereuri de aluminiu. De aceea, în inventarul resurselor de aluminiu au început să fie incluse noi materiale cum sînt: distenul, sienitele, cenușile de la termocentrale și, îndeosebi, argilele cu conținut ridicat de aluminiu (cu peste 23% Al₂O₃), în această privință fiind căutate soluțiile tehnologice corespunzătoare. Se apreciază că toate firmele mari producătoare de aluminiu au deja puse la punct sau studiază procedee de extracție a aluminiului din materiale nebauxitice, ceea ce înseamnă că sporirea producției sale nu va împingea obstacolele din cauza restrîngerii în viitor a rezervelor de bauxită.

Cuprul. Dacă pînă la mijlocul secolului nostru, cuprul ocupa locul doi în rîndul metalelor de bază, după 1950 el a trecut pe locul trei, după fier și aluminiu. Totuși, la acest metal cererea a crescut și continuă să crească foarte mult, ceea ce explică extinderea rapidă a producției de cupru rafinat în secolul nostru, respectiv de la 470 mii tone în 1900 la 8,1 milioane tone în 1972 (deci de peste 17 ori), cifra la care se mai adaugă peste 2 mil. tone de cupru obținut din deșeurii și prin recuperarea sa din „fierul vechi“. Producția de minereu de cupru este răspîndită în multe țări, printre cele mai mari producătoare numărîndu-se S.U.A., U.R.S.S., Chile, Zair, Zambia, Canada ș.a.

Obținerea cuprului rafinat se bazează pe investiții costisitoare, precum și pe un consum ridicat de energie, ceea ce face ca mari cantități de minereu de cupru extras (sau de concentrate) să fie exportate pentru prelucrare din Peru, Chile, Canada, Zair și alte țări producătoare în S.U.A., Belgia, R.F.G., Anglia, Japonia etc., a căror industrie a cuprului se bazează — în mare parte sau aproape în exclusivitate — pe import de minereu. Dacă țările capitaliste industrializate contribuie cu peste 40% la producția mondială de cupru, ele consumă peste 75% din totalul acestei producții. În același timp, țările în curs de dezvoltare contribuie la producția mondială cu peste 35%, iar din consumul total mondial le revin mai puțin de 5%.

În cercurile de specialitate se apreciază că va avea loc o creștere însemnată a cererii cumulate de cupru pe întreaga perioadă pînă în anul 2000. Potrivit estimărilor existente, rezervele cunoscute vor

Consumul mondial al citorva metale de bază, 1964 - 1974 (în milioane tone)

putea acoperi această cerere crescândă. În total, la începutul acestui deceniu se cunoșteau 116 zăcămintele mai importante de cupru, cele mai bogate și mai întinse rezerve găsiindu-se în zonele centrale din Peru și Chile, în zona centurii de cupru din Africa (indeosebi Zambia și Zair), apoi în U.R.S.S., S.U.A., Polonia, Canada, țările respective însumând circa 90% din rezervele mondiale.

Cele mai importante zăcămintele de cupru din Zair au o concentrație de 6%, din Zambia — de 3—4%, din America de Sud și S.U.A. — de 1—2%. Zăcămintele cu concentrații ridicate de cupru se găsesc și în alte zone, însă în cantități reduse. Dacă se iau în calcul și minereurile cu conținut de metal mai redus, rezervele cu conținut de cupru de cel puțin 1% se ridică la 400—500 milioane de tone, iar cele cu conținut de cel puțin 0,54% reprezintă o cantitate echivalentă celei de mai sus.

La aceasta se adaugă cantități foarte mari de cupru din solul submarin, precum și din apele oceanelor. De pildă, numai în Oceanul Pacific zăcămintele bogate de minereuri complexe sub formă de noduli conțin cupru (alături de alte metale neferoase) în concentrații de 0,20—0,75%, ridicându-se la o cantitate de 20—75 miliarde tone conținut de metal. Trecerea la exploatarea rezervelor menționate constituie problema unui viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. În unele țări industrializate au început cercetări privind tehnologia extracției cuprului și din aceste categorii noi de zăcămintele.

Plumbul și zincul. Plumbul ocupă locul cinci, iar zincul locul patru în producția și în consumul mondial de metale. În ultimele cinci decenii, producția de plumb primar a cunoscut o creștere destul de lentă (de numai 1,98 ori în perioada 1925—1972), deoarece s-au folosit pe scară largă înlocuitorii și, totodată, s-a recurs mult la retopire și reutilizarea sa. În S.U.A., de pildă, circa 1/2 din cantitatea de plumb utilizată provine din recuperare. În același timp, producția de zinc a cunoscut o creștere mai rapidă (de 3,69 ori), datorită atât unei cereri mai ridicate cât și posibilităților mai restrinse de reutilizare a acestui metal.

Estimările pentru următoarele 2—3 decenii trebuie să aibă în vedere factori cum sînt imposibilitatea înlocuirii acestor metale în anumite utilizări speciale, posibilitățile largi de refolosire a plumbului și de recuperare secundară a plumbului și a zincului din minereurile complexe. Luîndu-se, totodată, în considerare evoluția viitoare a structurilor industriale, s-a aproximativ că în perioada pînă în anul 2000 se va realiza o cantitate cumulată de pînă la 130 milioane tone de plumb și pînă la 170 milioane tone de zinc. În privința posibilităților de realizare a acestor cantități

prognozate trebuie menționat că — conform unor estimări — rezervele mondiale sigure de plumb se ridică doar la 50 milioane tone, iar cele de zinc la 85 milioane tone; potrivit unor calcule mai recente ale experților americani, durata de exploatare a rezervelor cunoscute (sigure) de plumb se ridică la 10 ani și a celor de zinc la 45 de ani. În ceea ce privește duratele de exploatare a rezervelor totale (sigure, plus cele probabile și posibile), ele se ridică — potrivit datelor experților americani — la 618 ani pentru zinc și la 162 de ani pentru plumb.

Se consideră că spre sfîrșitul acestui secol va fi necesar să se dezvolte mijloacele pentru exploatarea zăcămintelor cu conținut scăzut de metal și de minereuri complexe (cuprinse în prezent în categoria rezervelor probabile sau posibile), ținîndu-se seama de faptul că există încă rezerve importante de minereu de zinc și de plumb, însă cu condiții de extracție — a minereului din mină și a metalului din minereu — tot mai grele, care impun adoptarea unor noi tehnologii și îmbunătățirea celor existente.

Dacă pentru minereul de fier volumul rezervelor descoperite în ultima perioadă este foarte mare, dacă pentru aluminiu și cupru nu se simte necesitatea descoperirii imediate de noi rezerve, ci mai degrabă aceea a perfecționării procedurilor tehnologice pentru asigurarea unor costuri mai scăzute de extracție a metalului, pentru plumb și zinc însă problema esențială este aceea a căutării în următoarele decenii a unor rezerve sigure, necesare creșterii producției în concordanță cu evoluția cererii previzibile.

Cositorul. Păstrîndu-și încă importanța sa ca materie primă industrială și ca element de aliere, cositorul prezintă totodată anumite caracteristici: în ultimele patru decenii producția sa mondială s-a menținut aproximativ la același nivel (180—220 mii tone anual), cu o ușoară tendință de creștere; în comparație cu celelalte metale examinate, la cositor atît cantitatea produsă cît și cea consumată sînt mult mai reduse; prețul cositorului are o tendință accentuată de creștere (de la 1240 dolari/t în 1925 la 4805 în anul 1973, cu mari fluctuații în diferite perioade); rezervele de cositor se mențin la un nivel relativ redus, iar unele dintre ele sînt localizate în zone ale globului care nu au favorizat cercetări geologice sistematice.

Cu toate posibilitățile de substituere a cositorului, se consideră totuși că există condiții favorabile ca cererea la acest metal — respectiv producția sa — să crească în viitoarele decenii: la nivelul anului 2000 producția de cositor ar urma să atingă 235 mii tone, ceea ce ar însemna o cantitate totală cumulată pe ultimele trei decenii ale acestui secol de 6—7 milioane tone.

Potrivit cercetărilor geologice efectuate în deceniul trecut, se constată că necesarul crescînd va putea fi acoperit de rezervele existente. După evaluări recente, rezervele mondiale exploatabile la nivelul tehnicii actuale (la prețul de 2000—3080 dolari/tona de cositor), se ridică la 5,63 milioane tone. La acestea se mai poate adăuga o cantitate de 11,36 milioane tone, care nu pot fi încă exploatare economic cu metodele și tehnica actuală.

Un număr redus de țări dețin cele mai importante zăcămintele de cositor, printre acestea numărîndu-se Bolivia, Malaezia, U.R.S.S., Indonezia, R. P. Chineză, Zair. Perspectivele destul de mari în sporirea rezervelor de cositor sînt oferite de resursele submarine care se găsesc în largul coastelor Tailandei, Indoneziei, Malaeziei. Se apreciază că 2/3 din potențialul de cositor al Indoneziei se află sub apele marine.

★

Multe din elementele prezentate anterior nu pot fi considerate definitive, întrucît cercetările ce se fac pe scară tot mai largă pot duce la reconsiderarea dimensiunilor unor probleme. Totuși, credem că sînt temeiuri să rămîna valabile trei concluzii esențiale: a) în condițiile păstrării unui echilibru rațional, omenirea poate conta pe existența unor cantități însemnate de resurse naturale, însă cu eforturi de cercetare și de dezvoltare mult mai mari decît pînă în prezent; b) este necesar să se aibă în vedere nu numai resursele de materii prime în forma lor clasică tradițională, ci — într-o măsură tot mai mare — și acelea bazate pe tehnologii care să pună în valoare noi resurse sau să permită înlocuirea celor clasice; c) se impun acțiuni tot mai largi și mai active pentru a promova relațiile economice sub forma acordurilor pe lungă durată și a cooperării în producție și științifice, între țările deținătoare și cele consumatoare de materii prime, pentru a asigura utilizarea rațională, cît mai eficientă a acestora.

Asigurarea necesarului de minerale metalifere al fiecărei țări necesită în condițiile contemporane să fie pusă în concordanță cu eforturile susținute pentru lichidarea decalajului între țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, pentru apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor, pentru crearea unei noi ordini economice internaționale. Aceasta implică stabilirea unor relații echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, pornindu-se de la necesitatea stimulării activității productive a tuturor popoarelor, a asigurării accesului tuturor țărilor la materiile prime și la sursele de energie.

dr. Aurel IANCU
I.C.E.

IPOTEZE — PREVIZIUNI

Prognoză C.E.E./O.N.U.

DUPĂ OPINIA experților Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa dezvoltarea economiei țărilor membre pînă în 1990 va avea loc în condițiile menținerii unui ritm diferențiat de creștere între țările socialiste europene (5,8—6,5% în medie pe an) — pe de o parte — și țările vest-europene și cele din America de Nord (3,2—4,2%) — pe de altă parte, conjunctura din acest din urmă grup de țări urmind a fi caracterizată în continuare prin dinamica inflaționistă a prețurilor. În ceea ce privește comerțul Est-Vest experții C.E.E./O.N.U. apreciază că volumul acestuia ar putea să crească cu 5,8% pe an (în prețuri constante). Totodată ei consideră că în rîndul țărilor vest-europene ritmul de dezvoltare economică se va diferenția sensi-

bil, pentru țările din sudul Europei prognostind-se un ritm mediu anual de 5,5—6,5%, față de numai 1,8—2,3% în cazul țărilor situate în nordul continentului.

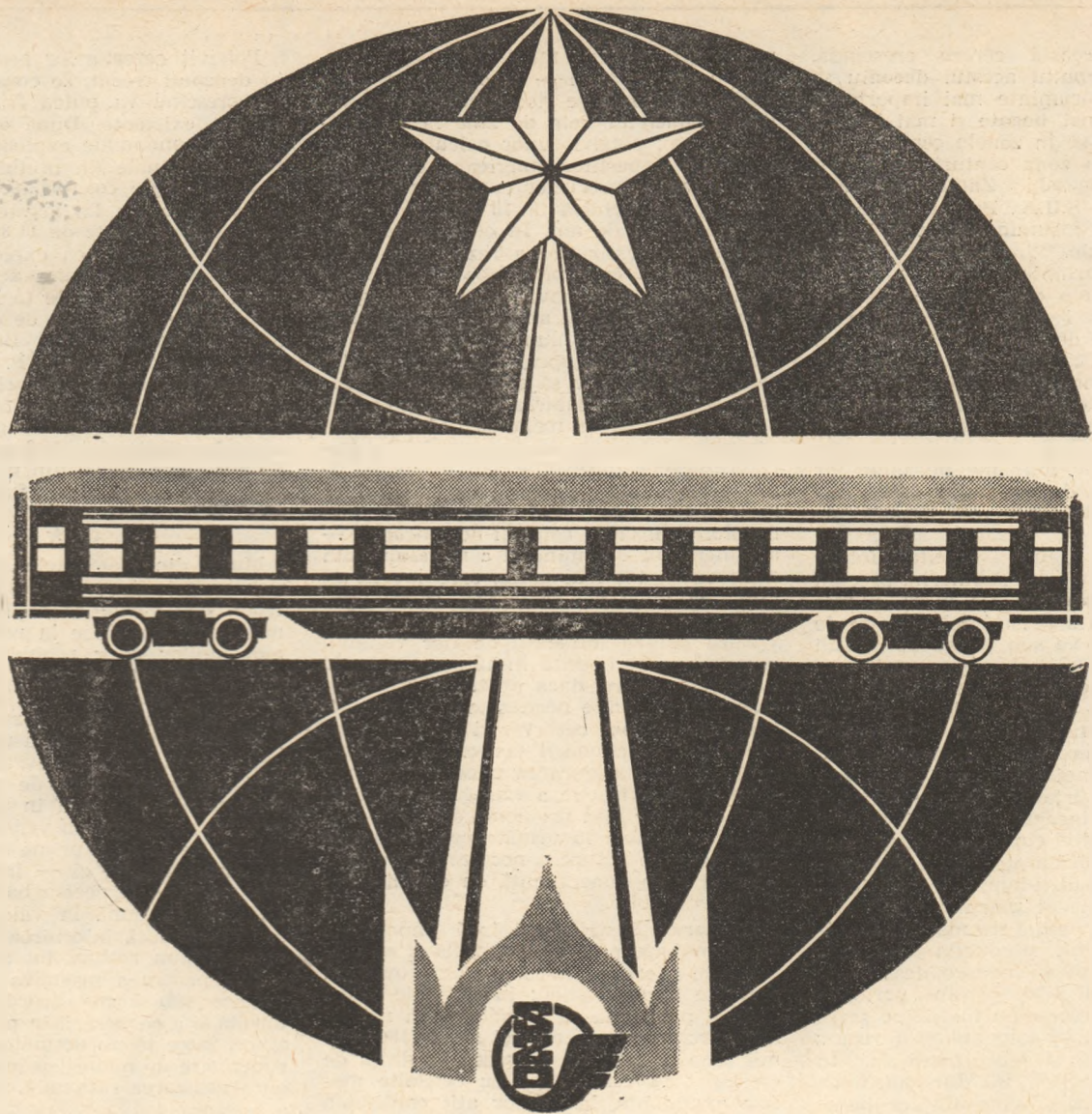
Marea Nordului : perspective petroliere

POTRIVIT experților Kommerzbank (R.F.G.) volumul anual al extracției petrolului din zăcămintele submarine din Marea Nordului ar putea ajunge la 100 milioane tone în 1978, la 200 mil. tone în 1980 și la 400 mil. tone în 1982. Creșterea producției de petrol ar permite scăderea costului, pe baril extras, de la 11 dolari în prezent la 3—4 dolari la începutul deceniului viitor. Aceasta, în condițiile sporirii considerabile a investițiilor efectuate de companiile petroliere, respectiv de la 35 miliarde mărci vest-germane la mijlocul a-

cestui an la 135 miliarde mărci la începutul anului 1985.

Dezvoltarea producției de oțel

CONFORM unei prognoze elaborate de Institutul internațional al fierului și oțelului, de la Bruxelles, necesarul de consum la oțel va spori, pe plan mondial, de la 595 mil. tone în 1970 și 750 mil. tone în 1975 la 939 mil. tone în 1980 și 1141 mil. tone în 1985. Se apreciază că spre sfîrșitul deceniului actual producția de oțel din țările capitaliste și țările în curs de dezvoltare nu va acoperi necesarul crescînd, extinderea producției fiind frînată și de apariția probabilă a unui deficit de cărbune cocsificabil. Se consideră că în 1980 cel mai important producător de oțel din lumea nesocialistă va fi Japonia, cu 127 mil. tone, urmată de S.U.A., cu 122 mil. tone.

Un turist adevărat preferă trenul!

Fiecare kilometru de drum este un pas nou în cunoașterea unei țări.

Căile ferate sovietice oferă pasagerilor săi vagoane de dormit confortabile, cușete de două, trei și patru paturi, beneficiind de sisteme moderne de ventilație.

Vagoanele restaurant ale căilor ferate sovietice oferă un variat sortiment de mâncăruri ale bucătăriei rusești, șampanie, coniac, vinuri seci de sorturi superioare.

Căile ferate sovietice au legături directe cu 26 de țări din Europa și Asia.

Membrii Uniunii Internaționale a Studenților, studenții și elevii mai mari de 10 ani care studiază în alte țări, călătorind în U.R.S.S. din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, R.P. Polonă, R.S. România, R.S. Cehoslovacă și retur beneficiază de o reducere de 25% din costul călătoriei pentru toate direcțiile.

Pentru orice informații adresați-vă biroului de voiaj și caștelor de bilete ale căilor ferate.

CĂILE FERATE SOVIETICE

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

nuntul în S.U.A. pe luna august a.c., fapt care infirmă rezervele exprimate de unii observatori care consideră că actuala relansare a economiei americane ar antrena o creștere mai accentuată a inflației; măsura de reducere a taxei scontului în Elveția de la 4% la 3,5% p.a., cu efect din 29.IX.1975, anunțată în ziua de 26.IX.1975.

În acest context devisa americană a înregistrat valori ridicate, atingând cotații apropiate de 2.7500 franci elvețieni și 2.6850 mărci vest-germane pentru un dolar, mișcarea sa ascendentă fiind frânată de acțiunea unor bănci centrale occidentale care au intervenit pe piața monetară, vinzind circa 350—400 milioane de dolari pentru a încetini ritmul prea accentuat de apreciere a dolarului, precum și de prezența unor factori speculativi.

După ce a atins un nou punct minim record de 2.0300 dolari pentru o liră sterlină în ziua de 24.IX.1975, devisa britanică s-a redresat parțial în urma intervenției Băncii Angliei, care, potrivit opiniei observatorilor, nu va putea totuși să oprească căderea acesteia sub plafonul de 2,00 dolari în următoarele luni.

CURSERI

Cursul central	Curs la 28. XII. 1973	Abaterea în % a cursurilor valutarelor în ziua de 28. IX. 1975		Cursul central	Nivelul din 28. XII. 1973	Abaterea în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28. XII. 1973-26. IX. 1975
		22. IX. 1975	26. IX. 1975			
Marcă vest-germană	2,66904	2,6990	2,6385	2,6490	+0,76	-1,89
Francul elvețian	3,3858	3,2500	2,7245	2,7365	+23,72	+18,76
Francul francez	6,414	4,7025	4,5270	4,5395	+1,42	+3,59
Yenul japonez	308,00	280,20	303,10	301,85	+2,04	-7,17
Florinul olandez	2,78117	2,8200	2,7063	2,7295	-1,89	+3,54
Francul belgian	40,834	41,10	39,69	39,99	+0,86	+2,78
Lira italiană	523,50	607,00	683,90	686,65	-23,76	+11,80
Dolarul (prețul aurului la Londra)	2,8952	2,3250	2,0800	2,0455	-29,36	-12,02
		103,87	138,00	133,70		

1) - Revalorizare/prețuri de fapt. - Devalorizare/deprețuri de fapt.
2) Dolarul SUA pentru o liră sterlină.
3) Prețul aurului în dolari SUA, uncie, orimul fixat.

VALUTA	Termen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DOLARUL SUA	1 luna								6,3125		7,4375	
	3 luni								7,2500		7,8750	
	6 luni									8,4375	8,8750	
FRANCUL ELVEȚIAN	1 luna		2,5000			3,2500						
	3 luni			2,7500		3,5000						
	6 luni						4,1250		4,7500			
MARCA VEST-GERMANĂ	1 luna				3,6250			4,4375				
	3 luni				3,6250			4,4375				
	6 luni						4,5000		5,0625			

Nivelul orientativ al dobânzilor pe piața eurovalutelor în perioada 22—26 septembrie 1975 (nivel minim și maxim).

CONFIRMÎND tendința de consolidare manifestată în ultimul timp, dolarul S.U.A. a atins în săptămâna 22—26.IX.1975 cel mai ridicat nivel față de restul valutilor occidentale din ultimele 20 de luni. Pe lângă influența factorilor prezenți în numărul anterior, evoluția pieței monetare internaționale a fost determinată în ultimul interval și de apariția unor elemente noi ca: reducerea excedentului balanței comerciale a R.F.G. pe luna august a.c. cu circa 2 miliarde mărci vest-germane (1,7 miliarde în august față de 3,7 miliarde în luna iulie a.c.), în timp ce balanța comercială a S.U.A. a înregistrat o ușoară îmbunătățire (1,035 miliarde dolari în luna august față de 977 miliarde dolari în luna precedentă), anunțarea unei creșteri de numai 0,2%, a prețurilor cu amâ-

În contextul actual, ținând seama de existența factorilor favorabili devisa americană, cercurile de afaceri apreciază că dolarul va continua să se consolideze.

Preful aurului la Londra a continuat să scadă, atingând la 23.IX.1975 un nivel minim de 128,75 dolari/uncie (primul fixing).

Dobânzile la depozitele în eurovalute s-au menținut la un nivel relativ constant, ușoarele creșteri ale dobânzilor la depozitele în eurofranc elvețian și euromarcă vest-germană, semnlate spre sfârșitul intervalului, datorându-se unor factori tehnici (sfârșit de trimestru).

Paul DUMITRĂȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DATE DE PROGNOZĂ

Investițiile în industria S.U.A.

O ANCHETA efectuată în primăvara acestui an de cunoscută firmă „McGraw Hill” în rândul societăților din S.U.A. privitor la activitatea de investiții în economia americană a dus la concluzia că, în acest an, volumul lor va spori doar cu 5% față de nivelul atins în 1974 (comparativ cu o creștere de 12%, prognozată anterior). Se apreciază că în timp ce în industria prelucrătoare creșterea amintită va reprezenta 9%, pe ansamblul celorlalte ramuri de activitate economică ea nu va depăși 3%. Fenomenele de criză, accentuate în sem. I. a.c. în economia S.U.A., determină o situație net diferențiată pe ramuri și sectoare în domeniul investițiilor.

În majoritatea ramurilor industriei prelucrătoare de bunuri de consum de uz îndelungat se prevede chiar o reducere a investițiilor față de 1974, cea mai afectată fiind industria de automobile (o scădere de 19%); reduceri variind între 4 și 15% se semnalează și în cazul unor ramuri de activitate, ca industria articolelor casnice sau cea textilă, în transporturile aeriene sau telecomunicații. Pe de altă parte, datele anchetei relevă creșterea considerabilă a investițiilor în siderurgie (+53% față de 1974), urmată de industria aerospațială, chimică, cea a celulozei și hirtiei, de prelucrare a petrolului și extractivă, precum și în domeniul transporturilor (exceptând cele aeriene).

Semnificative și pentru alte țări capitaliste industrializate, care se așteaptă la o înnoieră a activității lor economice după profunzimea recesiunii din 1974—1975, sint datele de prognoză privind investițiile interne ale companiilor americane în următorii trei ani. Se apreciază că ele vor spori an de an, urmând să depășească în 1978 — pe ansamblul economiei americane — cu peste 25% nivelul atins în 1974 (vezi tabelul). Pe ramuri, creșteri substanțiale de investiții urmează să se în-

registreze în domeniul aprovizionării cu energie electrică, și cu gaze naturale, al siderurgiei, industriei chimice, al telecomunicațiilor etc., în timp ce în sectorul transporturilor aeriene se prevede reducerea investițiilor (mai ales în anii 1977—1978), iar în dome-

niul comerțului, asigurărilor și activității bancare se mențin cu mici oscilații la aproximativ același nivel.

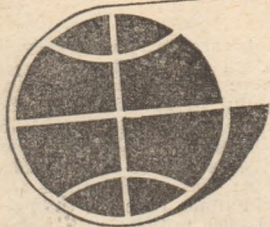
Autorii anchetei relevă că în perioada 1975—1978 ponderea investițiilor industriei prelucrătoare pentru modernizarea și înlocuirea utilajelor și instalațiilor va spori la 56%, restul fiind orientat către extinderea capacităților de producție. În acest cadru, ponderi ridicate ale investițiilor pentru modernizare se înregistrează în industria producătoare de mijloace de transport (circa 80%), cea a sticlei și ceramicii (77%), în industria celulozei și hirtiei și cea textilă (73%) etc. Din ansamblul investițiilor pe anul în curs în economia S.U.A. 79% urmează a fi folosite pentru achiziționarea de mașini și instalații, 17% — pentru construcții de clădiri și 4% — pentru procurarea mijloacelor de transport.

La sfârșitul anului trecut gradul de utilizare a capacităților de producție ale industriei S.U.A. a scăzut la 77%, față de 88% în decembrie 1973. Cele mai mari reduceri au avut loc în construcția de automobile (de la 90% la 55%), în industria textilă (de la 93% la 70%), a sticlei și ceramicii (de la 90% la 73%), a celulozei și hirtiei (de la 94% la 79%), în siderurgie (de la 95% la 82%), chimie (de la 91% la 78%) etc. Singura ramură care-și menține gradul de utilizare a capacităților de producție este industria extractivă (88%), care va înregistra — în anul curent — și cea mai mare creștere de personal (cu 5%), în timp ce pe ansamblul industriei prelucrătoare efectivul acestuia se va reduce cu 1%. Conform datelor anchetei menționate, în perioada 1976—1978 este de așteptat o creștere a personalului ocupat în 25 din cele 26 de ramuri principale ale economiei S.U.A., excepția constituind-o transportul feroviar (personalul căruia ar urma să scadă cu 7%).

Investițiile corporațiilor din S.U.A.
(miliarde dolari)

Ramura	1974	1976	1978
Total economie	112,40	127,09	140,85
Din care:			
Industria prelucrătoare	46,01	53,99	56,72
- prelucrarea țesăturilor	8,00	11,11	10,94
- chimie	5,69	7,40	7,05
- construcții de mașini (exclusiv electrotehnica și mijloacele de transport)	4,42	4,90	5,23
- industria alimentară (inclusiv băuturile)	3,45	3,47	3,05
- producția de aparatură și articole metalice	3,00	3,11	3,53
- industria electrotehnică	2,97	2,85	3,33
- industria de automobile	2,70	2,34	2,57
- siderurgia	2,62	5,09	4,97
- producția de celuloză și hirtie	2,58	3,28	3,05
- metalurgia nerazoasă	2,35	2,31	2,52
- alte ramuri	6,39	8,12	6,78
Industria extractivă	3,18	4,18	4,33
Transporturile feroviare	2,54	3,92	4,04
Transporturile aeriene	2,00	1,90	0,95
Alte moduri de transport	2,12	3,12	2,13
Telecomunicațiile	13,96	13,94	16,40
Aprovizionarea cu energie electrică	17,65	20,63	29,21
Aprovizionarea cu gaze	2,92	4,20	4,54
Comerț, sistemul bancar și de asigurări	22,04	21,81	22,47

Sursa: B.I.K.I., nr. 99/1975

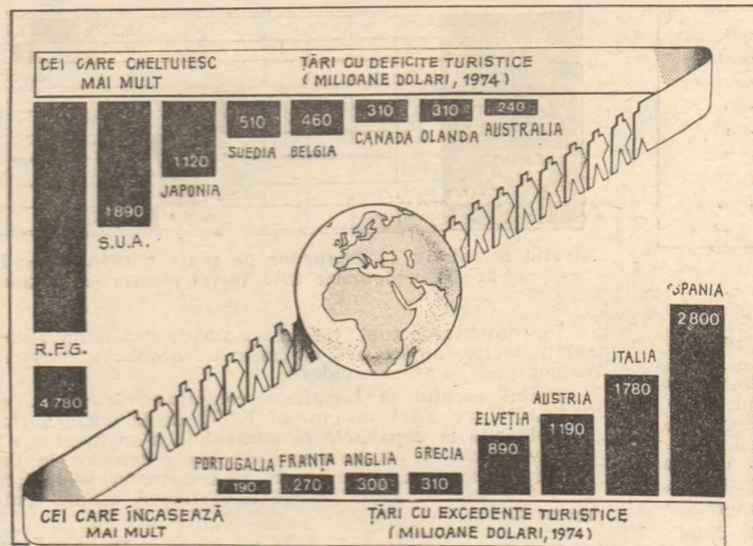

Balanțe turistice

CARE DIN ȚĂRILE capitaliste dezvoltate înregistrează deficite apreciabile în cadrul schimburilor turistice internaționale și care dintre ele beneficiază de excedente valutare considerabile, de pe urma

acestei activități? Conform datelor statistice publicate în R.F.G., începând din 1973 această țară a furnizat cel mai mare număr de participanți la turismul internațional, întrecând S.U.A. Anul trecut, turiștii vest-germani au cheltuit în străinătate echivalentul a 7,1 miliarde dolari, deficitul balanței depășind de 2,5 ori pe cel înregistrat în S.U.A.

În ceea ce privește țările cu o balanță turistică excedentară, după cum se vede din graficul alăturat pe primele locuri se situează — ca volum global — Spania și Italia, care însă sînt întrecute de Austria sau Elveția, dacă excendentul obținut se raportează pe locuitor.

R.P.D. Coreeană: pe frontul construcției

ÎN R.P.D. COREEANĂ sporesc an de an investițiile efectuate în obiective economice importante, care asigură reproducția socialistă largită și ridicarea nivelului de trai al populației. Volumul fondurilor alocate în acest scop în cursul actualului șesenal depășește cu mult investițiile efectuate în deceniul precedent (1961—1970).

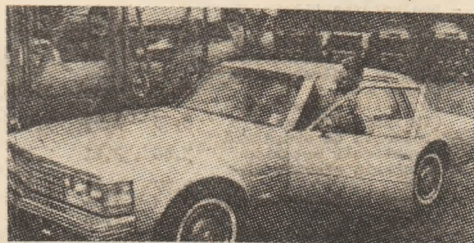
După cum arată recent publicația „Les Nouvelles de Pyongyang”, 78% din totalul investițiilor prevăzute în planul șesenal sînt destinate construcțiilor cu caracter productiv, iar 22% — obiectivelor neproductive. Cota—parte alocată industriei în cadrul investițiilor productive reprezintă 49%, din care în proporție de 83% industriei grele. Acest efort de investire a permis, în ultimii ani, să se treacă la extinderea uzinei siderurgice de la Kim Ceaik și a minei de la Mousan, la realizarea minelor de la Seuhairi și Deukseung, la construcția centralei termice de la Ceungceungang, a fabricii de ciment de la Sounceun, a Complexului chimic al tineretului și altor obiective importante ale industriei grele, concomitent cu terminarea și darea în exploatare a unor unități siderurgice, termice ș.a. După cum subliniază publicația amintită, aceste realizări se datorează, între altele, creării unei puternice baze materiale de construcții, mecanizării crescînde a lucrărilor de construcții, cu ajutorul utilajelor și instalațiilor moderne fabricate în țară.

O lecție învățată

VÎNZĂRILE de automobile străine pe piața S.U.A. au înregistrat în primele luni din acest an o creștere record, ajungînd

du-se la 21% din totalul tranzacțiilor, în timp ce desfacerea automobilelor indigene au scăzut drastic. Prima reacție a cercurilor de afaceri afectate a fost aceea de a cere departamentului finanțelor deschiderea unei acțiuni anti-dumping împotriva firmelor VOLKSWAGEN și BRITISH LEYLAND, acuzate că și-au desfășurat produsele lor pe piața americană la un preț mai scăzut decît cel de pe piața internă.

După cum subliniază, însă, revista „Economist”, într-un articol intitulat „Lecții de învățat”, adevărata explicație a succesului importurilor nu rezidă în prețul de vânzare și ea a fost curînd înțeleasă și de firmele americane: ceea ce-i atrage pe cumpărătorii la automobilele străine este în primul rînd consumul redus de combustibil. „Constructorii din Detroit, subliniază revista citată, au de învățat trei lecții de

la cei europeni și japonezi: experiența lor bogată în fabricarea de mașini de dimensiuni mici, îndemînarea lor de a proiecta automobile cu spații interioare cît mai confortabile cu puțință în caroserii cît mai mici, abilitatea lor de a atinge o înaltă productivitate prin renunțarea la accesoriile inutile, pur ornamentale.”

Aceste lecții se pare că au început deja să fie însușite, pe piața americană apărînd în ultimele luni tot mai multe automobile indigene cu consumuri reduse și dimensiuni mai mici, inclusiv „Cadiallac”-uri (în fotografie) care pînă

acum se fabricau numai în dimensiuni exorbitante. Iar rezultatele au și început să se arate: segmentul de piață acaparat de automobilele străine a scăzut în luna august la 18%.

S.U.A.: către un nou

„baby boom”?

ÎN 1973, ultimul an pentru care există date pe plan național, fertilitatea feminină a atins cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată în S.U.A. și anume 69,2 născuți vii la 1000 de femei, cuprinse în grupa de vîrstă între 15 și 44 de ani. Factorii care au condus la această situație sînt, potrivit revistei americane Science (29 august), o scădere a nupțialității în rîndul tinerilor de 15—24 de ani, o creștere a divorțurilor, orientarea familiilor către o eșalonare în timp a numărului copiilor pentru o reducere a dimensiunilor familiei.

Ca urmare a acestei evoluții, proporția femeilor căsătorite care nu au copii a atins un nivel foarte ridicat. Anul trecut aproape o treime din femeile în vîrstă de sub 30 de ani care sînt sau au fost vreodată căsătorite nu aveau copii. În 1970 proporția respectivă era de o pătrime, iar în 1960 de numai o cincime.

O prognoză a fertilității feminine în S.U.A. întîmpină numeroase riscuri, mai ales în lumina incertitudinilor de ordin economic și social, relevă un grup de demografi californieni care analizează cifrele de mai sus. Totuși, pornind de la faptul că peste trei sferturi din femei declară că doresc să aibă cel puțin doi copii pînă la sfîrșitul perioadei lor fertile, demografia amintiți ajung la o concluzie optimistă, care începe deja să fie confirmată.

Lemnul viorilor lui Stradivarius

CERCETĂRILE efectuate de specialiștii bulgari au ajuns la concluzia că lemnul din care Stradivarius a executat celebrele sale vioi era adus tocmai din Bulgaria, și anume din munții Rodopi. Arbori seculari, a-leși special în acest scop, erau doborîți numai în zilele cele mai friguroase ale iernii, și lăsați apoi toată iarna în zăpadă, care absorbea excesul de rășină dăunător sunetului cristalin. Primăvara buștenii erau duși la adăpost, într-un loc aerisit și lăsați să se „odihnească” încă cinci ani. După aceea lemnul era livrat în Italia, unde — prin intermediul negustorilor venețieni — a ajuns și în mina lui Stradivarius.

Arabia Saudită: apa — cheia dezvoltării

ASIGURAREA necesarului de apă constituie — după opinia oficialităților din Arabia Saudită — cea mai urgentă problemă a dezvoltării economice și sociale, în perspectivă, a țării. A fost elaborat proiectul unui vast sistem de irigații și al unei rețele de 30 de uzine pentru desalinizarea apei marine (din acestea pînă în prezent au fost instalate cinci uzine, livrate de R.F.G.). Costul total al rețelei instalațiilor pentru desalinizarea apei marine este evaluat la 30 miliarde mărci vest-germane.

Totodată, se proiectează construirea unui număr de 25 de centrale electrice și a unei ample rețele de distribuire a energiei respective.

Bugetul O. N. U.

Mircea Nicolae, cooperativă „Mesteșugari”.
Mediaș — Decizia finală privind mărirea bugetului ordinar al O.N.U. și utilizării sale revine Adunării Generale, care primește recomandarea unor comitete specializate. Acest buget este finanțat prin contribuțiile statelor membre, a căror mărime este stabilită periodic de Adunarea Generală la recomandarea Comitetului asupra contribuțiilor. Criteriul major al stabilirii acestor contribuții, care în principiu se situează între 0,04% și 30% din cheltuielile O.N.U., îl constituie capacitatea de plată a țărilor membre; dar se ține seama și de alte criterii hotărâte din timp în timp. În condițiile dezvoltării economice inegale a statelor lumii și ale creșterii continue a numărului membrilor, mărimea acestor cote suferă anumite modificări. În afara contribuțiilor statelor membre, O.N.U. obține în fiecare an o serie de venituri din vânzarea de timbre postale, de publicații etc.

Pentru a avea o idee asupra mărimii relative a acestor contribuții cităm cifrele pentru anii financiari 1971, 1972 și 1973 (deci înainte de intrarea în O.N.U. a R.P. Chineze, a R.D.G., R.F.G. și altor state), așa cum au fost stabilite de Adunarea Generală în rezoluția din 4 decembrie 1970 (în %): S.U.A. (31,52), U.R.S.S. (14,18), Franța (6), Anglia (5,90), Japonia (5,40), Italia (3,54), Canada (3,08) etc. Țara noastră avea atunci o cotă de 0,36%, Iugoslavia 0,38, Cehoslovacia 0,90, Polonia 1,41, Ungaria 0,48, Albania 0,04 etc. Unele activități ale O.N.U. sunt finanțate și de state nemembre, ca de exemplu Elveția. Alte activități ale O.N.U. cum sînt P.N.U.D., UNICEF, ONUDI, ș.a. sînt finanțate prin contribuții voluntare ale statelor.

Universități

Doina Măcin, Iași — În Anglia există în momentul de față 44 de universități, față de numai 17 în 1945. Cele mai vechi sînt probabil și cele mai celebre — Oxford și Cambridge — datînd din secolul 12 și respectiv 13. Foarte vechi sînt și universitățile scoțiene St. Andrews, Glasgow, Aberdeen și Edinburgh, datînd din secolele 15 și 16. Toate celelalte au fost fondate în secolele 19 și 20. În afara universităților, în Anglia există încă cinci institute de învățămînt superior cu regim similar: Institutul de știință și tehnologie al Universității din Manchester, două școli superioare de economie (la Manchester și Londra), Institutul Cranfield de Tehnologie (în dome-

niul aeronauticii) și Colegiul Rogaj de Artă. Facultățile tehnice sînt urmate de 35% din numărul total al studenților, care se apropie de 250 000. În Anglia există circa 35 600 de cadre didactice, din care 10,5% au gradul de profesor. Un cadru didactic revine deci la aproximativ 8 studenți. Majoritatea cadrelor didactice sînt angrenate și într-o activitate de cercetare, la care participă de asemenea un număr de absolvenți. 90% din veniturile universităților engleze sînt acoperite de guvern.

De o largă audiență se bucură „universitatea deschisă”, constînd dintr-o combinație de emisiuni de televiziune și radio, cursuri prin corespondență și cursuri de vară. În vara anului trecut, cursurile sale erau urmărite de 42 170 de persoane, de diferite vârste și pregătiri.

Căi fluviale

Valeriu Cimpeanu, Pitești — Printre țările ne-socialiste cu cele mai ample rețele de navigație fluvială internă (inclusiv canalele) în 1974 în frunte se situau S.U.A. (cu 39,4 mii km) și Franța (cu 7,2 mii km). În ceea ce privește volumul mărfurilor transportate pe căi fluviale pe primul loc se află tot S.U.A. (cu 381 miliarde tone-kilometri), urmată însă de R.F.G. (cu 48,8 mld. tone-kilometri). O clasificare sub raportul intensității utilizării căilor navigabile interne, publicată de revista *L'Usine Nouvelle* în nr. 25/1975, situează pe primele locuri Statele Unite (indice 9,6), R.F.G. (8,1), Olanda (5,4), Belgia (3,4), Franța (1,9) etc.

Congres privind patrimoniul arhitectural european

Smaranda Comsa, Sibiu — Congresul care va avea loc la Amsterdam sub egida Consiliului Europei între 21 și 25 octombrie a.c. va constitui punctul culminant al Anului european al patrimoniului arhitectural (A.E.P.A.) 1975. La congres vor participa circa 1 000 de delegați din majoritatea țărilor continentului nostru. Printre temele ce vor fi dezbătute de congres se numără: conservarea patrimoniului arhitectural în contextul planificării urbane și al amenajării teritoriului, problemele sociale ale conservării integrate, viitorul patrimoniului arhitectural la orizontul anului 2 000 (temă care va fi ilustrată și de expoziția intitulată „Un viitor pentru

trecutul nostru”), mijloacele financiare necesare operațiilor de conservare și de restaurare și în general aspectele economice ale conservării patrimoniului arhitectural, problemele tehnice și practice legate de această acțiune etc. Congresul se va încheia prin adoptarea unei declarații.

Comerț

Olimpia Pensu, Dobresti — În ansamblul comerțului statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, care a atins 382 miliarde de dolari în 1974, un loc important și care se amplifică continuu îl au schimburile reciproce dintre țările socialiste europene. Volumul acestora a sporit de la 8,3 miliarde dolari în 1960 la 18,2 miliarde în 1970 și la 36,5 miliarde dolari în 1974. Paralel s-a îmbunătățit substanțial structura acestor schimburi, în raport direct cu dezvoltarea industrială și modernizarea structurilor lor economice.

Se remarcă în același timp, ca o trăsătură pozitivă, creșterea accentuată a comerțului dintre țările socialiste europene și țările vest-europene, Statele Unite și Canada, capitol de bază al comerțului Est-Vest. Aceste schimburi au sporit de la 2,8 miliarde dolari în 1950 la 39,4 miliarde în 1974, reflectînd interesul economic al statelor socialiste cit și al firmelor și statelor capitaliste.

Pe primul loc:

Abu Dhabi

Virgil Stănculescu, Ploiești — Creșterea prețurilor la petrol interveni-

tă în anii trecuți a determinat modificări apreciable în ierarhia țărilor, în raport cu volumul venitului lor național pe locuitor. Astfel, în 1974 teoretic „cea mai bogată țară” pe glob a devenit emiratul Abu Dhabi. Cu o populație de mai puțin de 300 000 de locuitori, emiratul a realizat din exportul petrolului venituri însumînd 5,3 miliarde dolari, în medie pe locuitor revenind aproape 19 000 dolari.

Totodată, pe teritoriul său predominant deșertul, iar industria nefiind dezvoltată (cu excepția unor uzine pentru desalinizarea apei marine), Abu Dhabi importă aproape totalitatea bunurilor de consum și echipamentelor necesare. Astfel, cu un volum al importurilor de 5,5 miliarde dirhami (circa 1,38 miliarde dolari), emiratul a fost în 1974 — de asemenea, raportat pe locuitor — și cel mai de seamă importator din lume.

Francul elvețian și „șarpele monetar”

Crina Mateescu, Craiova — Zona de flotare concertată a monedelor în raport cu dolarul, cunoscută sub denumirea de „șarpe monetar” a fost creată în 1972 și cuprinde actualmente R. F. Germania, Franța, Belgia, Olanda, Luxemburg și Danemarca. La 23 septembrie a.c. miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale ai țărilor menționate și din Elveția, întruniți la Bruxelles, s-au declarat, în principiu, în favoarea a-

derării francului elvețian la „șarpele monetar”, considerînd că aceasta va întări zona de stabilitate monetară și deci de încredere reprezentată de acest sistem. Rămîn însă numeroase probleme tehnice de rezolvat, un raport în acest sens urmînd a fi supus viitoarei întilniri a miniștrilor de finanțe ai țărilor membre din luna octombrie.

UNCTAD

Viorica Bulboacă, București — Cea de a patra Conferință O.N.U. pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) va avea loc în luna mai 1976 la Nairobi, capitala Kenyei. Precedentele conferințe avuseseră loc la Geneva (1964), New Delhi (1968) și Santiago de Chile (1972). După cum a declarat la sfîrșitul săptămînii trecute la Alger secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corea, conferința de anul viitor se va deosebi de cele precedente prin aceea că: durata sa va fi limitată la patru săptămîni, ordinea de zi se va stabili pe baza selectării problemelor centrale, iar conferința propriu-zisă va fi precedată în martie de o pre-conferință ce va analiza documentele care urmează a fi supuse dezbaterilor. Ordinea de zi a conferinței de la Nairobi — a mai declarat el — va cuprinde între altele: comerțul cu produse finite și semifabricate, transferul de tehnologie, probleme monetare și financiare, cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, comerțul între țările cu sisteme economice și sociale diferite, sprijinirea țărilor slab dezvoltate fără ieșire la mare, rolul și angajamentele pentru viitor ale U.N.C.T.A.D.

PROPAGANDISTI ȘI CURSANȚI LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID!

„Revista economică” a publicat consultația pe TEMA I, comună, pentru cursul: „Studierea politicii economice interne și internaționale a P.C.R.”, din acest an, intitulată: „Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale — cerință fundamentală a fĂuririi societății socialiste multilateral dezvoltate” în numărul 38 din 19 IX 1975. Cea de a II-a TEMĂ comună: „Orientările date de Congresul al XI-lea al P.C.R. privind asigurarea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială. Creșterea eficienței economice. Reducerea cheltuielilor materiale de producție — obiectiv central al politicii partidului nostru”, a fost publicată în numărul 39 din 26 XI 1975. Tema a III-a urmează să apară în nr. 41 din 10 octombrie 1975 și este intitulată: „Sistemul relațiilor socialiste de producție. Programul P.C.R. despre perfecționarea relațiilor socialiste de producție în etapa actuală de dezvoltare a României socialiste”.

„Revista economică” publică în exclusivitate cele 3 teme comune pentru cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R. și consultații pe temele specifice cursanților din industrie.

Abonați-vă la „Revista economică” și vă asigurați primirea cu regularitate a publicației în care găsiți în fiecare săptămînă un bogat documentar economic necesar pregătirii dumneavoastră!

Transfer

PETRE BĂLEANU, București — Pentru evitarea confuziilor și neregularităților în înregistrările din cartea de muncă, este necesar să faceți demersurile necesare la unitatea de unde ați fost transferat pentru a efectua rectificările cuvenite. În același timp, trebuie să cunoașteți că sporul la retribuție pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate se acordă numai dacă, încadrarea dv. în muncă, în noua unitate, s-a făcut pe baza transferării în interesul serviciului. În cazul transferului, la cerere, vechimea în muncă, în aceeași unitate, se consideră ntreruptă.

Vechime în gradație

MIRCEA V. DODE, Medgidia — Răspunsul publicat în revista „Viața Economică” nr. 39 din 26 septembrie 1973, corespunde precizărilor date de Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al U.G.S.R., în baza art. 18 din H.C.M. nr. 914/1968. Soluția la care se referă acest răspuns, respectiv socotirea vechimii minimum necesare pentru trecerea într-o gradație superioară, pentru personalul trecut în funcții cu nivel de retribuție mai mici, a fost reluată și se aplică de la 1 februarie 1975, pe baza H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 2 lit. C — prevederi comune). Noua reglementare precizează că vechimea minimum necesară pentru obținerea unei gradații superioare, în situații similare cu aceea arătată de dv., se calculează de la data la care persoanelor respective li s-au acordat gradațiile pe care le aveau la funcțiile din care au fost trecute sau transferate.

Retribuirea absolvenților

ALEXANDRU DOBRE, Craiova — Ținând seama de experiența obținută în aplicarea Decretului nr. 158/1970, privind repartizarea în producție a absolvenților învățământului superior de la învățământul de zi, Decretul nr. 54/1975 aduce unele precizări esențiale. Astfel, în art. 16 se stabilește posibilitatea ca — pentru o perioadă de cel mult un an de stagiu, absolvenții să fie retribuiți din fondul total de retribuire planificat, în cadrul numărului total de persoane încadrate în muncă. Retribuirea acestui personal, care

face parte din categoria personalului tehnic, economic sau de altă specialitate, din fondul de retribuire planificat pentru muncitori, constituie o derogare de la normele în vigoare care interzic utilizarea acestui fond în alte scopuri decât cele pentru care s-a făcut planificarea. Această derogare nu este supusă nici unei condiții restrictive. Treptat, în cursul anului de stagiu, unitățile au obligația să asigure absolvenților încadrarea corespunzătoare pregătirii și specializării dobândite.

O a doua precizare se referă la retribuirea absolvenților, în perioada de stagiu, dacă lucrează în acord, ca muncitori sau ca personal operativ. În asemenea situații, de excepție, au dreptul să primească retribuția cuvenită pentru realizările dobândite în producție, dacă această retribuție este mai mare decât aceea tarifară prevăzută pentru primii ani de activitate. Reglementarea astfel însușită le garantează însă dreptul de retribuție ce s-a stabilit celor care lucrează în regie. Desigur că, pentru absolvenți, sint aplicabile prevederile privind condițiile de acordare integrală a retribuției tarifare, în raport de îndeplinirea sarcinilor decurgând din planul unității, precum și a sarcinilor proprii.

În al treilea rând, ținând seama de prevederile legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, în Decret se precizează că absolvenții care nu promovează examenul de diplomă se retribue, până la încheierea perioadei de stagiu, cu retribuția prevăzută pentru primul an de activitate. Dacă nici până la expirarea perioadei de stagiu absolvenții nu promovează examenul de diplomă, ei sunt considerați pe funcții corespunzătoare pregătirii lor, pierzând dreptul la ocuparea postului deținut în urma repartiției. Unitățile le pot desface contractele de muncă, în baza prevederilor art. 130 lit. c. din Codul Muncii, dacă nu au posibilitatea reincadrării lor.

În legătură cu încheierea perioadei de stagiu prezintă un interes deosebit prevederile art. 57 din legea nr. 12/1971, potrivit cărora absolvenții au obligația să susțină o probă practică, de promovare, căreia este condiționată definitivarea lor în funcție. Ei își continuă stagiul având dreptul să se prezinte la alte probe practice, la intervale de cel puțin 6 luni. Până la promovarea probei practice, absolvenții nu pot fi trecuți în gradația I-a.

Ergonomia în actualitate

(Urmare din pag. 16)

vesc în primul rând, pe tehnicieni și organizatorii producției

Or, în condițiile actuale, aceleași organe (responsabili pe linie de producție a muncii, șefii de ateliere sau maistrii) sunt obligate să acționeze în contextul unui complex insuficient precizat de atribuțiuni. Instrucțiunile ce se face muncitorilor nu prezintă diferențiat nici posibilitățile de accidentare nici pe cele de prevenire așa încât, responsabilii menționați, sint puși desori în postura de a nu putea da răspunsurile necesare sau explicațiile corespunzătoare organelor de anchetă a accidentelor.

Pentru aceste motive și în scopul înlăturării acestui mare neajuns din calea rezolvării problemei prevenirii accidentelor de muncă facem propunerea de a se pregăti și forma tehnicieni și ingineri specialiști pe cele două profiluri: „DE PROTECȚIE” și „DE SECURITATE”. Acești viitori specialiști vor trebui, în prima fază, să cunoască ansamblul domeniului privind studiul și prevenirea accidentelor de muncă, completat cu noile elemente și achiziții (cunoștințele teoretice actuale privind domeniul în cauză fiind — fapt unanim recunoscut — destul de sumar și prezentând multe lacune). În cea de a doua fază, „specialiștii de profil” își vor concentra atenția și vor aprofunda din acest ansamblu, partea de cunoștințe și elemente particulare corespunzătoare profilului lor. Procedând astfel ei vor ști mai bine să prevadă și să aplice măsurile necesare sau indicate și, la nevoie, să răspundă în cunoștință de cauză de eventualele deficiențe din sectorul lor de activitate.

Și cum, în aceste condiții este lesne de înțeles că între specialiștii „de protecție” și cei „de securitate” de la întreprinderi sau chiar centrale, se va naște în mod inerent o întrecere pentru a avea fiecare în profilul lui cit mai puține accidente, este de înțeles că accidentele vor marca o scădere simțitoare chiar de la începutul aplicării noului sistem. Se va realiza astfel un mare pas înainte și poate chiar un moment de importanță deosebită în dezvoltarea și ridicarea pe o treaptă superioară, științifică, a activității generale de protecție a muncii. Cit privește eficiența economică, roadele acestei activități, ele vor depăși, în mod sigur, toate așteptările. Cit privește aplicarea practică a metodologiei propuse pe lângă faptul că dă o deplină satisfacție, mai precizăm că ea nu necesită nici un fel de investiții materiale, cerind doar însușirea unor noi acțiuni și cunoștințe.

În loc de concluzii

RECAPITULÎND etapele de parcurs în cadrul acțiunilor propuse în vederea unei mai bune cunoașteri și prevenirii a accidentelor de muncă, sintetic, ele sint următoarele:

1. Cunoașterea structurii activității de producție, începind cu elementul ei structural-funcțional; „circuitul de activitate”.
2. Clasificarea accidentelor de muncă în cele trei categorii: accidente active, accidente pasive, accidente asimilate.
3. Eliminarea accidentelor asimilate din cadrul accidentelor de muncă propriu-zise.
4. Diferențierea măsurilor „de protecție” și „de securitate” în cadrul general al activității de prevenire a accidentelor de muncă.
5. Pregătirea și formarea de tehnicieni și ingineri „specialiști de profil” în acest domeniu.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 40 din 3 octombrie 1975

— Ideologie-politică-educație: Echitate în relația individ-societate (Georgeta Hălășan) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980: Orientări ritmuri, eficiență. O necesitate obiectivă a creșterii economice: Investițiile în pregătirea și calificarea cadrelor (prof. univ. dr. Iulian Văcărel) 4

— Capacitățile de producție și capacitatea... de a le utiliza (Gh. Olteanu, H. Pincas) 7

— Concordanță deplină între relațiile și realitățile economice. Interviu cu dr. Friedrich Riha, secretarul general al Tirgului Internațional de la Viena. 9

— Tribuna economistului: Analiza economică previzională (N. Căvărușu) 10

— Ancheta „R.E.”. Forța de muncă — factor principal al progresului economic (IV) (dr. Letiția Zahiu, I. Monea) 11

— Ecouri. În întreprinderile textile: Se valorifică eficient materiile prime secundare? 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Puncte de vedere. Ergonomia în actualitate. Posibilități și modalități practice de reducere și prevenire a accidentelor de muncă (dr. Romulus Martin) 15

TEORII-IDEI

— Metodologie în ajutorul participanților la învățământul politic-ideologic de partid. Cursul: Studiul politicii economice interne și internaționale a P.C.R. Finalitatea și măiestria predării cunoștințelor economice în învățământul de partid (dr. Maria D. Popescu) 17

— Școli • curente • economiști: La izvoarele teoriei valorii-muncă (II) (I. Nicolae Văleanu) 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor — componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale (II) (dr. Nicolae Ecbescu, dr. Victor Duculescu) 22

— Documentar: Dimensiuni ale resurselor minerale metalifere (II) (dr. Aurel Iancu) 26

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Virgiliu Angheliescu (secretar general da redacție), Stere Gioga, Ioniță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Coat I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Case Științei”

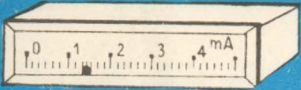
Magazinele și raioanele specializate ale Ministerului Comerțului Interior vă stau la dispoziție cu un bogat sortiment de

**UNIFORME PENTRU TINERII CARE PARTICIPĂ
LA PREGĂTIREA PENTRU APĂRAREA PATRIEI**

costume pentru fete și băieți : bluzon, pantaloni și basc, confecționate din tercot Oreste (bumbac cu poliester). Bluzonul are epoleți, iar pe mîncă ecuson. Partea de jos este prevăzută cu elastic pentru ajustare.

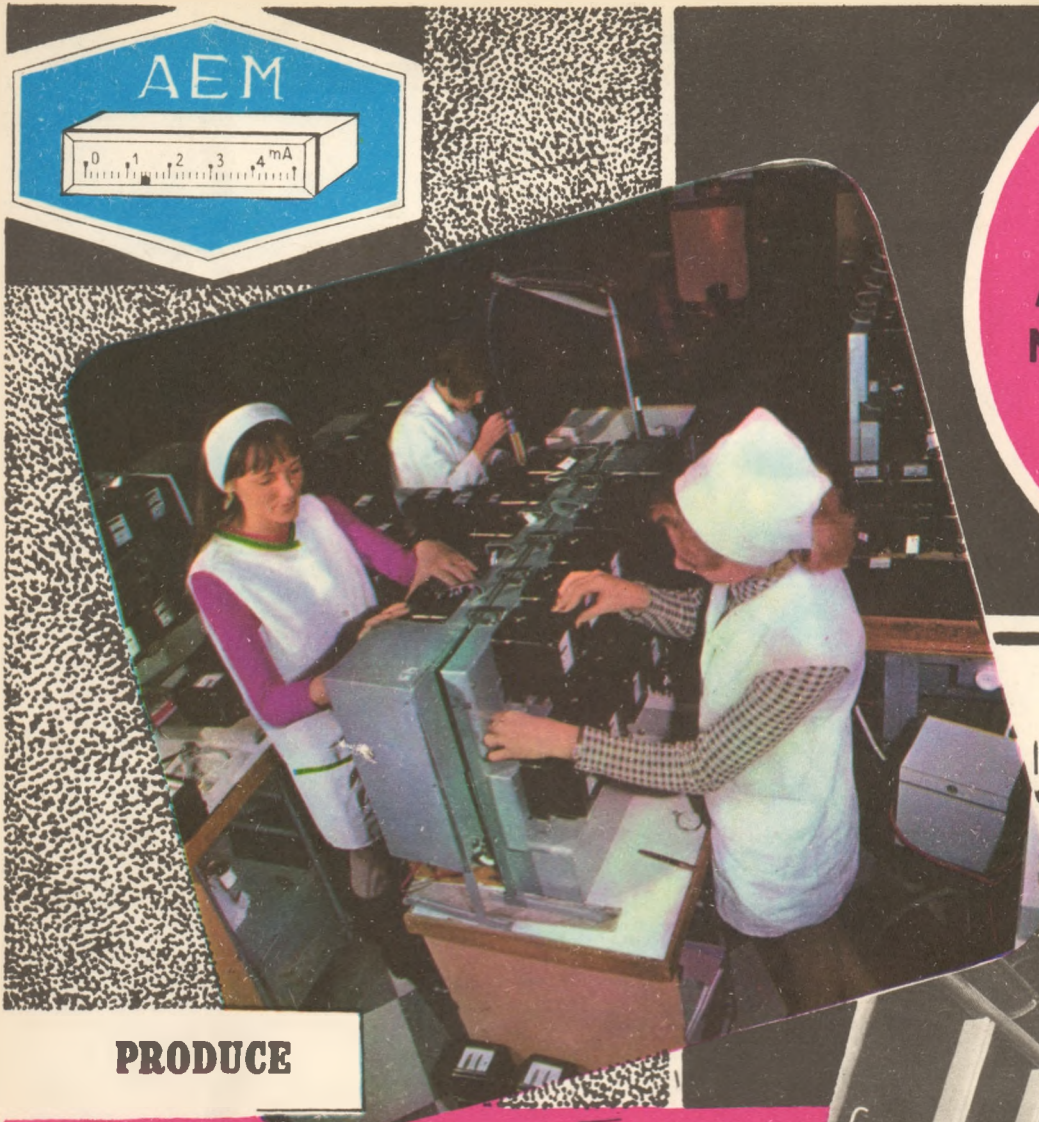
Prețul unui set complet: 240 lei.
Se procură și cu plata în rate.

AEM

ÎNTRERINDERA DE
APARATE ELECTRICE DE
MĂSURAT – TIMIȘOARA,

str. Venus nr. 2,
Telefon 3 51 00

PRODUCE

- Contoare electrice monofazate pentru curent alternativ, pentru frecvență 50 Hz. cu simplu și dublu tarif, funcționind cu o supraîncărcare pînă la 400% din sarcina nominală.
- Contoare electrice trifazate pentru măsurarea energiei electrice active și reactive, simplu tarif și dublu tarif.
- Ampermetre și voltmetre electromagnetice de tablou pentru măsurători în curent alternativ (cu conectare directă sau prin transformator de măsură).
- Ampermetre și voltmetre, magnetoelectrice de tablou pentru măsurători în curent continuu.
- Wattmetre și Varmetre ferodinamice trifazate de tablou (cu conectare directă sau prin transformator).
- Aparare indicatoare de tablou pentru măsurarea mărimilor neelectrice utilizate în schemele de automatizări.

